

A BIHORI REF. EGYHÁZMEGYE

1935. ÉVI ÁPR. HÓ 24. ÉS 25.
NAPJAIN ORADEA-N TARTOTT

TAVASZI
RENDES KÖZGYÜLÉSÉNEK

ÉS 1935. ÉVI OKTÓBER HÓ 11.
NAPJÁN ORADEA-N TARTOTT

ŐSZI RENDES KÖZGYÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE

KIADTA:
AZ EGYHÁZMEGYE.

Nyomatott a „Kálvin”-könyvnyomdában, Oradea. 1936.

A BIHARI REF. EGYHÁZMEGYE

1935. ÉVI ÁPRILIS HÓ 24. ÉS 25.

NAPJAIN ORADEA-N TARTOTT

TAVASZI RENDES KÖZGYÜLÉSÉNEK

ÉS 1935. ÉVI OKTÓBER HÓ 11.

NAPJÁN ORADEA-N TARTOTT

ŐSZI RENDES KÖZGYÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

KIADTA:

AZ EGYHÁZMEGYE.

Nyomatott a Kálvin-nyomdában Oradea.

**A Bihori Ref. Egyházmegye Oradea-n 1935. évi
április hó 24. és 25. napjain tartott
közgyűlésének és bírósági üléseinek**

TÁRGYSOROZATA:

1. Megalakulás és a gyűlés megnyitása. Imádkozik Vadai Béla esperes, megnyitó beszédet mond Telegdi József e. m. gondnok.

2. Szavazatbontó-bizottság jelentése egyházmegyei tanítóképviselő-választásról s ezzel kapcsolatosan Movik Gyula tanítóképviselő eskütétele. Előadó: Bagoly Bertalan.

3. Felsőbb egyházhatósági határozatok. Előadó: Bagoly Bertalan

4. Esperes jelentése az egyházmegye 1933. évi vallás-erkölcsi és anyagi állapotáról. Előadó: Bagoly Bertalan.

5. Esperes időszaki jelentése. Előadó: Bagoly Bertalan.

6. Egyetemes lelkészértekezlet fölterjesztései. Előadó: Bagoly Bertalan.

7. Tanítói értekezlet fölterjesztései. Előadó: Kiss Károly.

8. Tanügyi bizottság jelentése. Előadó: Kiss Károly.

9. Belmissziói bizottság jelentése. Előadó: dr Szabó Lajos.

10. Missziói bizottság jelentése. Előadó: Kulcsár Andor.

11. Számvevőszék jelentése az 1933. évi egyházmegyei számadások megvizsgálásáról. Előadó: Danka József.

12. Számvevőszék jelentése az egyes egyházközségek megvizsgált számadásairól. Előadó: Danka József.

13. Az egyházmegye 1935 évi költségelőirányzata. Előadó: Fodor József.

14. Facsar Gyula Uilacul de criș-i lelkésszé választásának megerősítése. Előadó: Vargha László.

15. Bitay György borși tanítóvá választásának megerősítése és eskütétele. Előadó: Vargha László.

16. Uilacul de criș ref. egyházközség kölcsön-ügye. Előadó: Vargha László.

17. Ineu de criși ref. egyházközség kérelme új adókulcs bevezetése tánygyában. Előadó : Vargha László.

18. Az urvindi ref. egyházközség felterjesztése iskola bérbeadása tánygyában. Előadó : Vargha László.

19. A hodiși kántori díjlevél megerősítése. Előadó : Vargha László.

20. Borși ref. egyházközség agrárföld örökhasználati jogának rendezési ügye. Előadó : Vargha László.

21. A Tileagd-i ref. egyház ingatlan-rendezésének ügye. Előadó : Papp Lajos.

22. Holkó József Parhdiá-i lelkész felterjesztése presbitérium megalakítása és kinevezése tánygyában. Előadó : Papp Lajos.

23. Kuki Zoltán, Nyiri Margit és Zöld István bihori tanítók fizetési felebbezési ügye. Előadó : dr Sarkady Sándor.

Birósági ügyek :

1. Az időszaki tanács megalakítása. Előadó : Papp Lajos.

2. Bicis György Oșorheiu-i ref. egyházzag és az Oșorheiu-i református egyházközség közötti közizgazgatási birósági ügy. Előadó : Jégh Károly, jegyző : Papp Lajos.

3. Kuki Zoltán bihori ref. tanító fizetési felebbezési köziz. birósági ügye. Előadó : dr Sarkady Sándor, jegyző : Papp Lajos.

4. Székely Irma Uilacul de muntei ref. tanítónő fizetési felebbezése köziz. birósági ügye. Előadó : dr Sarkady Sándor, jegyző : Bagoly Bertalan.

5. Kuki Zoltán bihori ref. tanító fegyelmi ügye. Előadó : dr Ujfalusi Sándor, jegyző : Bagoly Bertalan.

A BIHARI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE

1935 évi április hó 25-én Oradea-n tartott
rendes közgyűlésének és bírósági ülésének

JEGYZŐKÖNYVE.

Jelen voltak:

Vadai Béla esperes és Telegdi József egyházmegyei
gondnok elnöklete alatt

Könyves János, Kiss Károly, Biró Ferenc, Szücs
László, Balajthy Jenő, Kulcsár Andor lelkészi;

Udvarhelyi Béla, dr Ujfalussy Sándor, dr Sarkady
Sárdor, dr Soós István, Bartos Adorján, Jégh Károly
világi tanácsbírák.

Bagoly Bertalan lelkészi, Vargha László vil. jegyzők.

Fodor László e. m. közig-i pénztárnok, Danka
József számvevőszéki elnök.

Sándor Lajos, Czeglédy Sándor, Herczegh Kálmán,
Movik Gyula tanító képviselők.

Dr Czeglédy Miklós e. m. ügyész.

Egyházak képviselőiben:

Bihorról: Tarnóczi Lajos l. Kocsis Károly g.

Episcopia-ból: Balajthy Jenő l. Csáki Károly g.

Sântion-ról: Könyves János l. Birta Lajos g.

Borşról: Bagoly Bertalan l. Bereczki Károly g.

Aleşdről: Vadai Béla l. K. Balogh Sándor g.

Fughiból: Danka József l. Rév Ferenc g.

Oşorheiu-ról: Fodor József l. Borsos Imre g.

Cetariu ból: Pótor Béni g.

Căuceu-ból: Kovács Sándor besz. l. Hőzső Imre g.

Paleu-ból: Kovács Antal l. Józsa Imre g.

Săldăbagiu de Munte-ről: Szentimrei Dániel besz. l.
 Sajti Sándor g.
 Uileacul de Munte-ről: Szentimrei D. l. Kovács Gyula g.
 Hodiş-ről: Sámgy Guszláv l. Várdi Gyula g.
 Sântăul mic-ről: Farkas János l. Szabó Károly g.
 Ineu-ről: Székely Ernő l. Gócz Lajos g.
 Tileagd-ről: Sacs Kálmán l. Szabó Sándor g.
 Telechiu-ból: Nyeste István l.
 Cauciul nou-ről: Gyököcssy József l. Barabás István g.
 Sântăul mare-ről: Tunyoghy János l. Gáli István g.
 Oradea ról: Sulyok István, Csernák Béla, Kiss Károly,
 Dr. Szabó Lajos lelkészek. Molnár László, Csathó
 János, Kiss Gyula, Jakab Imre gondnokok.
 Niuved-ről: Bödi Mihály l. Széles Márton g.
 Urvind-ről: Biró Ferenc l. Egri János g.
 Tamaşeu-ból: Kovács Sándor l. Vári József g.
 Parhida-ról: Holkó József l. Kiss Sándor g.
 Poşolaca-ról: Veresényi Sándor l. Lukács Kálmán g.
 Uilacul de Criş-ról: Facsar Gy. l. Bódis Dávid presbiter.
 Vadul lui Carol al II-lea-ről: Kulcsár Andor l.
 Sîsterea-ről: Barcsa Mihály l. Kelemen János g.
 Sălard-ről: Dr. Gyenge János l. Tari István g.
 Leş-ről: Hodor István l.

1. szám. Egyházmegyei közgyűlés énekléssel veszi kezdetét. Majd Vadai Béla esperes szép alkalmi imádsága után Telegdi József e. m. gondnok megnyitó beszédét elmondva üdvözli a megjelenteket s

a közgyűlést megnyitja.

Esperes imádsága ideiktatva.

Örökkévaló nagy Isten, atyánk az Ur Jézus Krisztusban! Alázatos szívvél, benned bizó lélekkel emeljük fel hozzád mindenkor a mi szavunkat, tudván azt, hogy a hitből származó imádságot meghallgatod s jó választ adsz a mi könyörgésünkre!

Hozzád szárnyal most is a mi imádságunk szava, tégedet keres a mi könyörgő lelkünk, amidőn anya

szentegyházunk belső és külső építése végell a tudománynak e csarnokában összegyülekeztünk, hogy erőt és áldást, tanácskozásunkhoz értelmet, bölcsességet, lészla látást és megsegítő kegyelmet kérjünk.

Atyánk Istenünk, — ha körülhordozzuk tekintetünket a természet szépen felékesített templomában, látjuk, tapasztaljuk, hogy ott minden ébredésről életről, ujulásról és munkáról beszél. A barna rög közül feltörő parányi fűszál a virágba boruló fák balzsamos illata, a visszalért vándor madarak éneklő dalai ékesen és hangosan hirdelik nekünk, hogy a Te erőd nem szunnyad s ha kibocsátod lelkedet, mindenek megújulnak általa!

Mindenható nagy Isten, alázatosan esedezünk Hozzád, ne vond meg tőlünk sem a Te megelevenítő, újjászülő, megtartó és megsegítő erődöt és kegyelmedet! Óh ha valamikor, most érezzük kiváltképen Atyánk, hogy ezekre az erőkre nekünk, erőtelen, csüggedő, reménytelen, gyermekeidnek milyen nagy szüksége van! Ugy látjuk Atyánk, mintha az apokaliptikus idő acélkőrmű paripái száguldnának végig vakon a történelemnek országútján! Ugy érezzük Urunk, mintha megismétlődne a bábéli zürzavar s e földnek népei — nemzetségei egymás nyelvét meg nem érve, — nem tudnák felismerni azt, ami az ő békességükre és megtartásukra való.

A vivódásnak, a tusakodásnak eme bábéli zürzavarában ne engedd Atyánk, hogy ismét győzedelmeskedjék a háboruságnak gonosz démoni szelleme s tőlünk még messzebb röppenjen el a békesség fehérszárnyu galambja!

Állítsd meg Urunk a tudásban magasra, de erkölcsében olyan mélyre süllyedt világot a bűnnek lejtőjén, amelyen vesztére rohan!

Nyissd ki szemeit, hogy mindenekre elégséges kegyelmed mellett lássa meg a maga nagy lelki törpeségét.

Kiáltsd a fülébe, hogy álljon meg és forduljon vissza mint valami nagy tékozló fiú a bűnnek útjáról!

Bennünket pedig jó Atyánk serkents és buzdíts, hogy a mi jót elkezdtünk, azt véghez is vigyük!

Urunk Istenünk, mi református Sionunk őrállói, a Tőled nyert megbízatás alapján állunk ma is csatásorba

Krisztusunk fehér lobogója alatt, hogy Tőled az alyai hajléktól eltávolodott léközlő gyermekeidet hozzád visszavigyük, hogy anyaszentegyházunk bomladozó falait javítsuk, hogy a hitnek és szereletnek hamvadozó tüzeit élesztgessük, hogy a békességnek, a megtartásnak, a megújulásnak elevenítő lelkét, szellemét sugározzuk ki innen hiveink és gyülekezeteink felé!

E végből áld meg jó Atyánk a mi mostani tanácskozásunkat, engedd meg nekünk, hogy hitben és szereletben összeforrt munkánk szolgáljon árva Sionunk erősítésére, sokat szenvedett népünk megtartására, mindenekfelett pedig a Te nagy Nevednek dicsőségére! Ámen.

2. szám. Jegyző bejelenti, hogy hadlestparancsnokság 34839.—935. szám alatt engedélyt adott a mai gyűlés megtartására.

Tudomásul szolgál.

3. szám. Megbizólevelek átvizsgálása után közgyűlésünk

kimondja a lörvényszerű megalakulást.

4. szám. Távolmaradását kimentette Szűcs László Cetariu-i lelkész.

Közgyűlésünk nevezett távolmaradását igazolja.

5. szám. Távolmaradásukat nem mentették ki Telechiu, Vadul lui Carol al II-lea, Leş világi képviselői.

Közgyűlésünk ezekkel szemben elrendeli a vonatkozó szabályrendelet alkalmazását.

6. szám. Gondnoki megnyitó beszéd kapcsán tett javaslat értelmében közgyűlésünk

felir az egyházkerülethez, hogy a lelkészválasztásoknál tapasztalt kilengések megakadályozása és az egyházfegyelem

egységes rendezése végell kérje fel a zsinatot, hogy az új lörvénykönyvünk elkészítése tekintetében sürgösen tárgyaljon és határozzon s azt minél előbb, lehetőleg még ebben az évben léplesse életbe.

7. szám. Szavazatbontó bizottság 1935 évi február hó 11-én felvett jegyzőkönyvében jelenti, hogy az egyházmegyei tanítóképviselőségre beérkezett 30 egyházközségből 36 szavazat, melyből Paleu és Santăul mic egyházközségek szavazatai, — minthogy mindkét egyházközség a nemlétező Novik Gyulára szavazott — érvénytelenítvén, a 34 érvényes szavazatból Movik Gyula bihari tanító 30, Varga Ferenc Căuaceu-i tanító 2, Silye Kálmán Tamașeu-i és Bogáli Mihály Urvind-i tanító pedig 1—1 szavazatot kapott Ennek alapján szavazatbontó bizottság Movik Gyula bihari tanítót abszolút szavazatlöbbséggel megválasztott egyházmegyei tanítóképviselőnek jelentette ki.

Egyházmegyei közgyűlés a szavazatbontó bizottság jelentését s így a választás eredményét örömmel veszi tudomásul és megválasztottat felhívja az eskü letételre. Movik Gyula az esküt leteszi.

8. szám. Kerületi közgyűlés 75—1934 sz. határozatában kimondja, hogy az egyházi belhivatalnokok úgy az ezen idő szerint jogerős, mint ezután keletkező díjlevelére ez a záradék haladéktalanul rávezetendő: „A szolgálati viszonyból eredő minden vitás kérdések, tehát a fizetési viták is kizárólag az egyházi törvények alapján bírálendók és ez alól kivételnek helye nincsen.“ Az egyházmegyek espereseit pedig felhívja, hogy a fenti rendelkezés sürgős végrehajtása tekintetében a kellő intézkedéseket haladéktalanul tegyék meg.

Kerületi határozat tudomásul szolgál azzal, hogy esperes a szükséges intézkedéseket megtette.

9. szám. Kerületi közgyűlés 76—1934. sz. határozatában a közalapi bizottság által beterjesztett 1933. évi közalapi számadás megvizsgálásával kapcsolatban elrendeli, hogy *a)* azon egyházközségek ellen, amelyek évek óta csökönyösen nem fizetik be közalapi járulékaikat, így Episcopia Bihor (4067 L), Sântion (1081), Hodiş (1982), Uileacul de Munte (2150), Săldăbagiu de Munte (1782), Sântău mic (1456), Tileagd (4043), Niuved (1290), Tamaşeu (1075), Uileacul de Criş (999), Sişterea (2463) az egyházmegyei elnökség a vizsgálatot indítsa meg; az egyes egyházközségek hátralékos közalapi járuléka teljes egészében levonassék a lelkész vagy egyházközség missziói segélyéből, ha t. i. az illető lelkész vagy egyházközség részesül missziói segélyben, *b)* miután a perselypénz nagy mértékben visszaesett, utasítja az esperesi hivatalokat, hogy az egyházlátogatások alkalmával vizsgálják vagy vizsgáltsák meg, hogy meghirdetlik-e a közalapra az adakozás a reformáció vasárnapján?

Kerületi határozat tudomásul szolgál azzal, hogy e határozat értelmében az esperes által hátrányban levő egyházközségekhez intézett felszólításra azok közül egynéhány járulékaiknak teljes összegét kifizette s újabban is történt befizetés. S amennyiben a még mindig hátralékos egyházközségek újabb felhívásra sem tennének eleget ezirányu kötelezettségüknek, az esperes által kijelölt bizottság által a vizsgálat télessék ellenük folyamatba.

10. szám. Kerületi közgyűlés 92—1934. sz. határozatával a bihari egyházmegyei lelkészértekezletének törvény szerinti megalakulását jóváhagyja.

Kerületi határozat tudomásul szolgál.

11. szám. Kerületi közgyűlés 81—1934. sz. határozatával Sântandrei, Palota, Tărian, Ghiresul Crişului, Chereghsig, Toboliu községekben elszórtan élő refor-

málusok lelki gondozása végett „Oradea Ossi missziói kör“ néven új missziói kört szervez, melynek központja Oradea-Össi, szórványai pedig Sântandrei, Palota, Tărian, Chireşul Crişului, Chereghsig, Toboliu. Erről a bihari egyházmegyét értesíti; a közalapi bizottságot pedig felhívja, hogy a jövő évi költség-előirányzat elkészítésénél a missziói kör segélyezését is tervbe vegye.

Kerületi határozat tudomásul szolgál.

12. szám. Kerületi közgyűlés 32 d) — 1934. sz. határozatában ismétellen elrendeli, hogy az ellenőrzés intenzívebbé tétele végett minden egyházmegyében bevezetendő a féléves dékáni látogatás úgy, hogy minden iskola az egyházi fölöltes halóság részéről kétszer vizsgáltsék meg, még pedig legkésőbb február végéig fölöltsék meg a dékáni látogatás és a tanítás megszüntetése előtt az esperesi látogatás. Szükség esetén dékáni látogatás többször is eszközendő.

Kerületi rendelkezés tudomásul szolgál azzal, hogy egyházmegyénkben az évenkénti két látogatás be van vezetve.

13. szám. Kerületi közgyűlés 91 — 1934. sz. határozatában foglalkozván a bihari kitérés mozgalom ügyével, utasítja a lelkészt, hogy annak ellensúlyozása céljából a hívek gondozására fokozottan törekedjék s a legnagyobb prudenciával, megértéssel, szeretettel és megbocsátással bánjon híveivel, közölkék a kitértekkkel is, hogy az ő személye ne legyen gálja a lelkek egyházunkhoz visszafordulásának. Az esperesnek a mozgalommal kapcsolatban tett intézkedéseit jóváhagyólag tudomásul veszi, s egyben felhívja hogy a jövőben is a legéberebb figyelemmel kísérje a bihari eseményeket s a szükséges segítség megadásával mindig siessen segítségére a sok bajjal küzdő s immár borulással fenyegetett bihari gyülekezetnek.

Kerületi határozat tudomásul szolgál.

14. szám. Kerületi közgyűlés 52—1934. sz. határozatában a bihari egyházmegye azon javaslata alapján, melyben a különböző egyházkerületi járulékokkal hátralekos egyházközségek ellen erősebb szankciók alkalmazását kéri, — kimondja, hogy tekintettel az egyházkerület és az egyház magasabb érdekeinek szempontjaira, mindazon egyházakkal szemben, amelyek nem tesznek elegendő törvényes kötelezettségüknek s ahol méltányossági szempont sem mulatható ki, a törvény teljes szigorát fogja alkalmazni és erre az egyházkerület elnökségét és ügyészét utasítja.

Kerületi határozat tudomásul szolgál.

15. szám. Kerületi közgyűlés a bihari egyházmegye azon javaslatát, hogy az összes belmisszói egyesületek alapszabályainak román nyelven kiadását főhatóságunk a Minisztérium által a fő és alispánoknak, főszolgabíró-ságoknak, jegyzőknek és csendőrségeknek küldesse meg, hogy így a hatósági közegek akadályozó törekvései megszűnjenek, nem látja célravezetőnek és felette napi rendre tér.

Kerületi határozat tudomásul szolgál.

16. szám. Kerületi közgyűlés 78—1934. sz. határozatában a közalapi bizottság javaslatára a közalap 1934. évi költségelőirányzatát a következőképen állítja össze: Bevétel: Egyházmegyék járuléka 130,011, tőke kamat 3000, perselypénz 6000, összesen: 139,011 Lei. Szükséglet: Elmaradt tőkésítés és tőke visszatérítés 30,682, tőkésítés 22 329 Lei. Segélyek: Valcani lelkésznek 12,000, Caransebeş I-nek 10,000, Monosteur I-nek 8000, Nadlac I-nek, egyháznak 10,000, Derna-tararos I-nek 4000, Vadul lui Carol al II-lea I-nek 1000, Leş I-nek 3000, Abram I-nek 2000, Baia marei misszió körök 6000, Bocicoiul-mare I-nek 3000, Tarna marei lévitának 4000, Ceica I-nek 6000, Szinte I-nek 2000, Ineu I-nek 5000, Tinca-suplak lévitának 10,000, összesen: 139,011 Lei.

Kerületi határozat tudomásul szolgál.

17. szám. Kerületi közgyűlés 98-4—1934. sz. határozatában felhívja az esperesi hivatalokat, hogy az egyházmegyei férfiszövetségeket a legközelebbi egyházmegyei közgyűlés alkalmával alakítsák meg, hogy így az egyházkerületi közgyűlés alkalmával a kerületi férfiszövetség is megalakítható legyen.

Közgyűlésünk kimondja, hogy kerület fenti rendelkezésének jelen gyűlés alkalmával nem lehet eleget, minthogy ez a belmissziói szerv az egyházmegye legtöbb egyházközségében még nem alakult meg, illetve nem működik. Hanem elrendeli, hogy az illetékes egyházközségek minden nehézség ellenére is alakítsák meg kebelökben folyó évi július hó 1 ig a férfiszövetséget s felkéri Elnökséget, hogy az egyházmegyei összefogás tekintetében a szükséges intézkedéseket tegye meg.

18. szám. A bihari egyházmegyei díjlevél értékelő bizottság beterjeszti az egyházmegye területén természetben kiszolgáltatott különböző tanítói járandóságok 1935. évre megállapított értékelését a következőkben: 1 m.³ tűzifa beszállítva 200 Lei, 1 kat. hold föld liszta jövedelme 600 lei, 1 q buza 400 Lei, 1 q kétszeres buza 300 Lei, 1 véka liszta buza 90 Lei, 1 q szemes tengeri 200 Lei, 1 q árpa 250 Lei, legelletési jog 1 jog után 100 Lei.

Egyházmegyei közgyűlés a beterjesztett értékelést jóváhagyja.

19. szám. Olvastatott esperes jelentése az egyházmegye 1933. évi vallás-erkölcsi, szellemi, anyagi állapotáról és statisztikai adatairól.

Nagytiszteletű és Nagyságos Egyházmegyei Közgyűlés!

Az 1934-ik évben végzett kanonika vizitáció, amelyet elnöklársam, Könyves János, Szücs László, Kulcsár Andor egyházi és Bartos Adorján világi tanácsbírók, —

továbbá Kádár Miklós és Bagoly Bertalan jegyzők, Dankó József számvevőszéki elnök és dr. Szabó Lajos belmissziói előadó urak szíves és buzgó közreműködésével 30 egyházközségben megejtettünk, s akiknek buzgó fáradozásukért ezúttal mondok hálás köszönetet, — 12 egyházközségben kiemelkedett a szokásos vizitáció sorából s nagyobb súlyt és tartalmat nyert az által, hogy az belekapcsolódott, hogy úgy mondjam beleolvadt abba a generális vizitációba, amelyet egyházmegyénk területén a Főlisztelelű Püspök Úr, dr. Thúry Kálmán egyházkerületi Főgondnok úr Öméltóságával együttesen végzett. Eltekintve attól a színesebb kerettől, amelybe az ilyen generális vizitáció bele szokott illeszkedni, sokkal nagyobb és mélyebb jelentőségű az a belső tartalom, amelyet, mint a drága követ az aranyos foglalat, körülvevett a külső diszes keret. Amint a gyémántkőnél nem a keret a fontos, s nem az adja meg az értéket, hanem maga a kő, amely a sötétségbe széjjel tudja szórni világító sugarait, — úgy állott a vizitáció középpontjában az Ige, úgy szóródott szét annak áldott világossága és jólékony melegsége a hivek — a gyülekezet szívére a szeretett Főpásztorunknak ajakáról, aki magas koradacára, fáradságot nem ismerve, mélyen szánló, a helyi viszonyokra annyira találó egyházi beszédeiben mindenütt nagy szeretettel és bölcsességgel mutatott rá azokra a belső és külső bajokra, amelyek gyülekezeteink életét megzsibbasztják, fejlődésében, előhaladásában gátolják, sőt nem egy helyen a bomlásnak, a pusztulásnak szomorú, sötét képét mutatják.

A kétfős vizitáció során az az általános meggyőződésem alakult ki, hogy ott, ahol a lelkész, a tanító és a presbitérium hivatásuk magaslatán állva, teljes harmóniában élnek s működnek és az egyház és intézményeinek fenntartásáért intenzíve dolgoznak, a bajok a gazdasági helyzet megjavulásával, a belmissziói munkáknak szélesebb körben való kiépítésével és elmélyítésével, — hosszabb — rövidebb idő alatt orvoslást nyernek. Sajnos, vannak azonban itt-ott olyan akut bajok, amelyekre már nagyon nehéz a gyógyírt megtalálni, s amelyek évek hosszú során is már nehezen lesznek gyógyíthatók, s amit csak radikális eszközökkel, erősebb

egyházi fegyelemmel, több pásztorális prudenciával s megbocsátani tudó krisztusi szeretettel lehet csak orvosolni.

Kétségtelen, megnyugvásunkra szolgálhat az, hogy a Főtitiszteletű és Méltóságos Kerületi Elnökségnek gyűlekezeteinkben való megjelenése, bölcs és szeretetteljes intése, az egyházi vezetőséggel és hivekkel való érintkezése és személyes ráhatása a meglátogatott egyház-községek belső és külső restaurálásának nagy és nehéz munkáját egy lépéssel előbbre vitte s a bajokra gyógyítólag hatott. Vajha a lelkek barázdáiba dusan hintett magvak mielőbb megteremnék egyházaink életében a nemes és jóízű gyümölcsöket!

Mindezeknek előrebocsátása után, a rendelkezésemre álló adatok alapján jelentésemet a következőkben van szerencsém megtenni:

I. A gyülekezet belélete.

Mélyen tisztelt Közgyűlés! Mielőtt még jelentésemet úgy általánosságban, mint részleteiben megtenném, rá kell mutatnom arra, hogy egyházlátogatásunk és anyaggyűjtésünk az egyházkerületi közgyűlés által elrendelt és kinyomatott új összeállítású és beosztású látogatási jegyzőkönyvek és a külön nyomtatásban megjelent belmissziói jelentőivek alapján történt. Helyes és célszerű ujtás ez kétségtelen, mert a régi látogatási jegyzőkönyvek keretéből, kérdéseiből és feleletei közül jórészt ki lett emelve, külön lett csoportosítva és teljes részletességgel lett felfektetve mindaz, ami a belmissziói szervek, vasárnapi iskola, ifjúsági egyesületek, leány- és nőszövetség, sőt ujabban a férfiszövetség működésére, szervezeti, lelki, egyháztársadalmi — szociális és anyagi ügyeire azok működésének akadályaira és nehézségeire vonatkoznak. — Tekintettel arra, hogy ezen belmissziói jelentőivek alapján készült el a belmissziói jelentés, amelyet dr. Szabó Lajos belmissziói előadó úr mindig nagy körültekintéssel és nagy gondnal szokott összeállítani és előterjeszteni, — én ezeket esperesi évi jelentésemben mellőzöm s mindössze nagy általánosságban csak annyit jegyzek meg itt, hogyha bár ezek a mun-

kák mind szélesebb és szélesebb körben építtetnek is ki, ám az áldott magvelés után a legtöbb helyen hiába keressük a gyümölcsöket, — azoknak áldó, termékenyítő, külső tényekben, nemes cselekedetekben megnyilvánuló hatásait.

Ugy látom, hogy bizony nehéz ilt a régi mulasztásokat pótolni és helyrehozni! Azt tapasztalom, hogy még mindig kísért a régi konzervatív felfogás maradi szelleme; még vannak elég nagy számmal munkások, akik nem állottak be abba a lelki frontba, amelyen sikeresebben harcolhatunk korunk temérdek büne-baja ellen! E mostani lelki-gazdaságos válságos idő szinte imperative szól mindnyájunkhoz: Egyesüljete, szervezkedjete az egyház szolgálatában! Küldjete, állítsatok be minél több munkást az Ur szőlőjébe! Ha azt akarjuk, hogy a belmissziói ivekben feltett kérdésekre jó lelkiismerettel és reális adatokkal tudjunk felelni s ne töltse ki azokat jórészt a nemleges felelet, s a könnyedén és egykedvűen odahuzott vízszintes vonal, — akkor ezen munkánkat intenzívebbé, szervezettebbé és bensőségesebbé kell tennünk!

Ezen pontnál sajnálattal kell említést lennem ama szomorú körülményről, hogy több, főleg a halármenti gyülekezeteinkben ezen lelki-vallás-erkölcsi, minden politikai vonatkozásoktól teljesen mentes munkánk elé a politikai helyi hatóság (csendőrség) olyan akadályokat gördít, amelyek a belmissziói szerveink működését megbénítják, sőt ilt-ott teljesen lehetetlenné teszik. Újból kérnem kell a Mélyen tisztelt Közgyűlést, méltóztassék ismételten felírni a Kerülethez, hogy ezen anomáliák megszüntetése tárgyában újból tegye meg az illetékes hatóságoknál a szükséges lépéseket.

Ezen általános előterjesztésem után ha gyülekezeteink beléletét apróbb frázisaiban vizsgáljuk, — bár a lelkiélet higanyoszlopát, emelkedni látjuk, de ez az emelkedés még mindig messze van attól a foktól, amely már azt mutatja, hogy a közömbösség fagypontja felengetett, a lelki felmelegedés megtörtént s a belső élet erősebb buzgóságba jött. Sajnos, a többszöri felhívás után még mindig akad egy-két gyülekezet, amelyekben a vasárnap délutáni istentisztelet a hívek csak nagyon

szórványosan, vagy egyáltalán nem lálogalják, s ugy-
szintén a hétköznapi istentiszteletet sem gyakorolják,
ami főleg a hivek közömbösségén mulik.

Az új látogatási jegyzőkönyvekben az ünnep, va-
sárnap és hétköznapi templomlátogatók száma már nem
%-ban, hanem tényleges számokban van fellüntetve, ami
bizony, — a hivek lélekszámával való összehasonlítás
után azt mutatja, hogy itten a régi adatok, a %-os ki-
mutatások kedvezőbb színben tüntették fel a hivek ke-
gyességét, templomlátogató buzgóságát. Ennél a kér-
désnél majd a további évi megfigyelések és összehason-
lítások után tudjuk megállapítani a fejlődés, vagy ha-
nyatlás jelenségeit.

Gyermekistentiszteletet tartottak 14 egyházközség-
ben, összesen 46 esetben. Ezenkívül Episcopia Bihor
minden hó utolsó vasárnapján.

A gyermekek a rendes istentiszteleten vasárnap
mindenütt részt vesznek a lelkész, a tanítók és vásár-
nap i iskolai vezetők felügyelete és vezetése mellett;
hétköznapon 6 egyházközségben, minthogy ott állami
iskola van, — nem.

Az urvacsora az anyaegyházközségekben, valamint
a szórványok közül Moşie-Chiuguiu, a Salardhoz tartozó
Fegernic és a Derna-Tătăruş-i missziói körben mind
a hat alkalommal ki lett osztva, — míg a Vadul lui
Carol al II-lea és a leşi missziós körben csak két al-
kalommal.

Az urvacsorával élők számát úgy az egyházközség-
ekben, mint a szórványokban az alábbi kimutatás tün-
teti fel:

Az anyaegyházközségekben:

Böjtkor	fi: 974	nő: 1.308	együtt: 2.282
Husvétkor	" 1.707	" 2.523	" 4.230
Pünköstkor	" 1.627	" 2.267	" 3.894
Ujkenyérkor	" 972	" 1.542	" 2.514
Ujborkor	" 883	" 1.286	" 2.169
Karácsonykor	" 1.617	" 2.208	" 3.825
Betegek	" 147	" 381	" 528

Összesen; fi: 7.927 nő: 11.515 együtt: 19.442

Szórványokban:

Böjtkor:	fi: 35	nő: 46	együtt: 81
Husvélkor	" 47	" 71	" 118
Pünkösztör	" 37	" 63	" 100
Ujkenyérkor	" 36	" 44	" 80
Ujborkor	" 32	" 34	" 66
Karácsonykor	" 44	" 56	" 100
Betegek	— —	" 1	" 1
Összesen:	fi: 231	nő: 315	együtt: 546

Igy végeredményében az összes urvacsorázók száma: fi: 8.158, nő: 11.830, — együttesen: 19.988 — ami az anyaegyházaknál 973, a szórványoknál 269 számbeli emelkedést mutat. Különösen örvendetes a szórványokban való emelkedés, amely az előző évinek szinte a kétszeresére emelkedett.

A betegek legtöbb helyen a rendes urvacsorasz-táskor, kívánatra azonban bármikor, amikor óhajlják, élhetnek urvacsorával.

Házi istentiszteletet a lelkész részvételével: Săldăbagiu 1, Tileagd-on 8, Oradea-n 21, Salárdon 8, és Leşen 1 családban tartottak.

A házi istentiszteletet tartó családok a gyülekezeti istentiszteletet mindenik felsorolt egyházközségben látogatják.

A lelkészek a számszerint beírt adatok alapján összesen: 2.617 családot látogattak meg. Fughiu felelete: minden családot, Borş és Alesd: többet, Tamaseu: sokat.

A családok látogatásában több gyülekezetben részt vettek a presbiterek, s ahol a férfiszövetség megalakult, ezek közül is többen.

Ezen kérdőpontnál nem hallgathatom el, hogy még mindig van több egyházközség, ahol a hívek látogatását a lelkészen kívül senki más nem gyakorolja, holott erre az esperesi jelentések alapján a múltban már több ízben fel lettek szólítva az egyházközségek presbyteriumai. Kérem azért elrendelni, hogy ez a kanonika vizitáció alkalmával mindenütt és mindenkor szigorúan ellenőriztessék.

Vasárnapi iskola 28 egyházközségben működik. Nincsen Telechiu-ban, minek oka: „a helység hiánya“. Santăul-mic e kérdésre nem felelt. A vasárnapi iskola külön jelentést 16 egyházközségből adott és 11-ből nem. Santăul-mic és Părhidă e kérdésre nem felelnek.

Keresztyén Ifjúsági Egyesület (bibliakör, fiu- vagy leányszövetség) 21 egyházközségben van; külön a fiuknak 14 és külön a lányoknak 17, míg együttesen 3 egyházközségben.

E kérdésre Cauciul-nou felelete: „alakulóban, de nehezen megy“; Sîsterea felelete: „fiuknak a férfiszövetséggel, lányoknak a nőszövetséggel“.

Nincsen: Sântion „megfelelő helyiség, főképen a felszerelés hiánya miatt“; Săldăbagiu de Munte-n részvéllenség miatt (a lányok a nőszövetségbe járnak) Ujleacul de Munte-n együtt van a nőszövetséggel; Telechiu-ban a helység hiánya miatt; Tămășeu-ban „lelkész nem látta még az időt alkalmasnak a megszervezésre“ és Leș-en néptelenség miatt. Santăul-mic e kérdésre nem felelt, Santăul-mare, (hol leányszövetség van) megjegyzi, hogy fiuk számára az ifjúsági egyesületet azért nem lehetett megalakítani, mert „férfiak özszejövetelét nem engedi a hatóság.“

Az Ifj. Egylet külön jelentést adott 12 egyházközségből, nem adott 15-ből, míg 3 egyházközség felelete, u. m. a Santăul mic-é, Ineu de Criș-é és Părhidă-é hiányzik.

Férfiszövetség 11 egyházközségben van, melyek közül Borș megjegyzi, hogy van, de „nem működik“. Uileacul de Munten megalakult, „de az engedélyből önkényesen kihagyatott“, Aleșden, Urvinden, és Vadon alakulóban.

Nincs Férfiszövetség 15 egyházközségben: Bihorean, mivel a presbitérium intézi az ügyeket, így nincs rá szükség; Sântion-on, mivel a szolgabíróság nem engedélyezi; Fughiu-ban az állami hatóságok határozott tiltakozása miatt, Oșorheiun, mivel nem engedélyezi a politikai hatóság, Cetariuban, hol a felelet ez: „A löbbi szövetség működési engedélyét kockáztattuk volna“; Săldăbagiu de Munten, hol az ok: „az állami hatóság“; Santăul mic-én a kellő előkészület hiánya miatt; Ineu

de Criş-en a csendőrség akadályozása és részvétlenség miatt, Telechiu ben a helyiség hiánya miatt, Cacuciul maren részvétlenség és érdeklődés hiánya miatt; Sântăul maren, mivel összejövetelre, mint határszéli község nem kap engedélyt; Niuveden a kezdet nehéz volta miatt, Uileacul de Criş-on világi hatóság engedélyének hiánya miatt. A férfiszövetség közül 9 adott jelentést.

Nőszövetség 25 egyházközségben van. Paleuban most van alakulóban; Telechiuban a megalakulás már az 1930. évben kimondatott, de a helyiség hiánya miatt rendszeresen nem működik; Cacuciul-Maren alakulófélben van, de „nagyon nehezen indul”; Parhidan közönyösség és kellő vezető hiánya miatt, Leşen feloszlott, haláleset és ellávozások miatt, új tagok nem jelentkeztek.

Tekintettel arra, hogy löbb kérdőpontnál egyes egyházközségek egyáltalán nem adnak feleletet, amiért az esperesi jelentés hiányos és a csoportosítás nehézkes, kérem nyomatékosan elrendelni, hogy a jövőben a látogatási jegyzőkönyvek a legnagyobb pontossággal, hiány nélkül legyenek kitöltve. Ez már a látogató bizottság által szigorúan számon kéressék, hogy ne kelljen az esperesi hivatalnak az adatok utólagos beszerzése miatt pótrendelkezéseket tenni.

Énekkar 13 egyházközségben van és pedig 10 férfikar, 4 nőikar és 6 vegyeskar. Az énekkaroknak a vezetői a legtöbb helyen a kántorok és tanítók, Tileagdon lelkész, Cacuciul maren lelkész és neje, Oradean karnagyok és kántorok. Tagok száma férfikarban: 340, nőikarban: 140 és vegyeskarban: 244. Összesen: 728.

Az énekkar fenntartására 4 egyházközség fordított bizonyos összeget és pedig: Sântion megalakuláskor 600 Leit harmónium javításra, fűtést és világítást ad; Cetariu 300 Lei értékű tüzfát; Oradea fűtésre és világításra 700 Leit, Soós András karnagnak 3.600 Leit és az olaszii férfi- és nőszövetség 250 Leit; Sălard világításért és karénekeskönyvért 200 Leit, tehát összesen 12.550 Leivel járult hozzá a 4 egyházközség pénztára az énekkarok fenntartásához.

Az egyház javára az énekkarok közül a biharea

600, az Oradea-velencei 1000 és a sãlardi 2817 Lei összegel fordított, tehát összesen 4417 Leit.

Az énekkarok az isteniszteleten mind közreműködnek.

Ahol az énekkar nincs megszervezve, ennek oka legtöbb helyen a karmester, a vezető hiánya, Căuceu, Ineu de Criș, Uileacul de Criș és Șișterea egyházközségekben a részvéllenségben és érdektelenségben kereendő és található; Sãldãbagiul de Munte a kérdésre nem felel.

A szegényekről 19 egyházközség gondoskodik.

A segélyezendő szeçényeket nyilvántartásba veszi 15 egyházközség.

A szegénygondozást legtöbb helyen a nãszövelség végzi; több helyen presbitérium és férfiszövelség vagy külön, vagy vele karõlve gondoskodnak a szegények segélyezésérõl. Alesden és Borșon szegényügyi bizottság. Uileacul de Crișon a nãszövelség mellett a leány-szövelség is.

Szegényügyi gondnok 8 egyházközségben van s ezek az egyházközség gondnokai.

Szegényügyi bizottság összesen 10 egyházközségben van 72 taggal.

Segély adatott felnõtteknek 13 egyházközségnél: 163 381 Lei, ezenkivül Hodiș „természetben“ segélyezett.

Segély adatott iskolásgyermekeknek 10 egyházközségbõl: 100.884 Lei. Így tehát összesen 264.265 Lei segély osztalott ki. Sântãul-mic segélyezett még egy családot természetben.

Diakónisszája csak Tileagd-nak van, Szabó Mária.

Napközi olthona nincs egy egyházközségnek se.

Árvaháza Oradeának van, szintugy szegényháza is. Istápoltak száma: 1.

Más felekezetü, vagy állami árva-szegény, vagy menházban Paleuból 1 gyermek, Oradean 4 fi és 3 nõ, összesen: 8 református lélek van.

Idegenbe ment cselédlányokat bejelentik annál a lelkészi hivatalnál, amely gyülekezetében az ellávozottak szolgálatot nyertek: Fughiu, Oșorheiu és Vadul Crișului. Tileagd részben. Sântion azt feleli, hogy „az el-szegõdõk nem jelentkeznek a lelkészi hivatalnál“, mig

Sălard, hogy nem lehet őket ellenőrizni". Több egyházközség azt feleli: Nem voltak távol cselédek.

Cselédleányok gondozását a következő egyházközségek végzik: Alesd nyilvántartja, Oșorheiu figyelemmel kíséri viselkedésüket s bevonja a leányszövetségbe, Tileagd az elhelyezésben segít, Oradea vasárnaponként bibliaórára gyűjti össze Olasziba, Sălard a leánybibliakörbe hívja őket. A többi egyházközségek semmit sem tesznek, mivel nincsennek, vagy csak alig egy páran.

Református iparos tanulók számát csak Oradea tünteti fel, pedig lehetetlen, hogy nagyobb, népesebb egyházközségekben ilyen iparos tanulók ne lennének. Oradean a számuk: 171. Vallásórára járnak, s őket segédlelkész oktatja. Ezenkívül járnak bibliakörbe és ifjúsági otthonba, azonban a tagok száma nincs feltüntetve. Az otthonba lakók vasárnap járnak rendszeren a templomba is.

Tanoncolthont egyedül csak Oradea tart fenn.

Népkönyvtár 11 egyházközségben van. A kötetek száma 4.648; míg az olvasóké: 1.266. Ezen utóbbinál Tileagd bejegyzése „sokan”.

Iratterjesztés minden gyülekezetben van, kivéve Săldăbagiu de munte, ahol azért nincs, mert „Oradea közel van s ott szerzik be szükségleteiket”. Az iratterjesztést a legtöbb helyen a lelkészek kezelik, Biharean a nőszövetség, Episcopia Bihoron a lelkész és Bódís Ágnes tanítónő, Alesden a lelkész és s. lelkész Oradean a lelkészi hivatalok. Eladatott teljes biblia: 64, ujszövetség 466, Ref. Árvaházi Képes Naptár 1448, egyéb vallásos írat 1935 példányszámban, A gyülekezetekbe jár összesen: 2.798 példányu vallásos néplap.

Ezen pontnál öröndetes jelenség, hogy a Ref. Árvaházi Képes Naptárból 445 drb-bal, a vallásos iratokból 1256 drb-bal lett több eladva az előző évinél; míg a vallásos néplapok példányainak a száma a Ref. Jövő című lap megjelenésével 1480 példánnyal emelkedett. Ám ezen öröndetes jelenség mellett sem lehet eléggé hangsúlyozni, iratterjesztésünket még ennél is intenzívebbé és eredményesebbé kell tennünk s szigorubban kell ellenőriznünk, hogy az egyházkerület által el-

rendelt advent első vasárnapján megtartják-e gyülekezeteinkben a „sajtóvasárnapot“ s méltatják-e a ref. sajtó nagy jelentőségét, avagy egész éven át, sőt évek hosszú során keresztül egyellen szó sem hangzik el arról, hogy nekünk reformátusoknak milyen nagy szükségünk van a sajtóra s mennyivel intenzívebben kell ennek az ügyét felkarolni s a szívünkön hordozni?

A János evangéliumában (I. r. 3. v.) azt olvassuk: „Boldog, aki olvassa és akik hallgatják a prófétálásnak beszédeit és megtartják azokat, amelyek megírattak abban“. Bizony itt az ideje, hogy feltegyük a kérdést: „Miért kell nekünk reformátusoknak is, ha néma árnyként nem akarunk bolyongani ezen a világon“. a ref. sajtó, a református ujság? Ne feledjük, hogy a sajtó valóban prófétai beszéd, prófétai hatalom, lelkeket, történelmet formáló erő. „Az Írásnak az a hatalma, azért formált történelmet“, mert a lélek átveszi, megtartja, amit olvasott. Nem látjuk-e, hogy itt ezen a földön minden nagyobb közösség, lapot, ujságot terem magának? Hasábos napilapokkal rendelkezik egy-egy politikai párt. Nagy ujitók, sokszor a társadalom felforgatói világboldogító jelszavaikat millió és millió betűk útján küldik szét a szélrózsa minden irányában. Nagyon találóan jegyzi meg egyik jeles egyházi írónk azt is, hogy „a római keresztelyenség hatalmas napilapokkal, millió zászlóval, mint óriási processzió halad a történelem útján“. Bizony féltő — mondja továbbá — hogy „ha 100, vagy 200 év múlva a betűktől megkérdezzük, hol voltak ennek a kornak (országának) történelmében a reformátusok, azt fogják felelni a betűk: nem tudunk róluk. Kicsinyek, szegények, tehetetlenek, árnyékban ülők voltak, nem írtak történelmet.“ Bizony elérkezett annak az ideje, hogy nyíltan és bátran megkérdezzük hűveinktől, milyen ujság van a házában, milyen könyvek a felnőttek és ifjuság asztalán s milyen betűk érnek el gyermekeiteknek a lelkéhez? Erős a meggyőződése, hogy az Ige és a belmisszió mellett a ref. sajtó által várhatjuk az egyházi életünk megújítását, népünk materiális gondolkozásának megváltozását, hűveinknek erősebb öntudatra való ébredését és gyermekeinknek, ifjainknak jó irányban való nevelését! Ez a gondolat

fűtött és ez a felfogás alakult ki a lelkemben akkor, amikor Kiss Bertalan ker. belmissziói utazóitkár urral sajtonknak egyik lelkes harcosával egyetértve, — a református sajtó és iratterjesztés tételét kitűztem az egyetemes lelkészértekezletünkön való tárgyalás céljából s felkértem, illetve felkértük, az esperesi kart, hogy hasonló célból ezzel a nagy és ma már szinte ráknézve parancsoló kérdéssel ők is foglalkozzanak lelkészértekezleteiken. Ugy gondolom, hogy mivel ezen kérdés a lelkészértekezlet fölterjesztései során később ismét tárgyalva lesz, majd ott hozzuk meg erre vonatkozólag határozatunkat.

Továbbmenve a látogatási jegyzőkönyvek pontjainak sorrendjén, jelentem, hogy vallásos összejövetelt 27 egyházközségben tartottak, összesen: 281 esetben. Nem tartottak Sântionon, mivel a hatóság nem engedélyezte, Telechiu-ban, mert nincsen készen a megfelelő helyiség, s Leşen „néptelenség” miatt.

Ha a jólékonysági célokra adott adományok összegét nézzük, azt találjuk, hogy ez az előző évihez viszonyítva némi emelkedést mutat. A külső jólékony célra gyűlt adomány összege: 47.926 Lei. A gyülekezeti tagok önkéntes adományainak (persely stb.) összege: 431.240 Lei. Itt feltűnő, hogy Hodoş-nak semmi sincs bevezetve, holott lehetetlen, hogy egész éven át egyetlen egy Leu perselypénz ne lett volna. Ezen pontnál nem hagyhatom említés nélkül még azt sem, hogy a perselypénzek (köztük a nagypénteki és a reformációi is) a legtöbb gyülekezetben még most is olyan csekély összeget mutat, amelyik nem válik dicsekedésére ezen gyülekezeteknek.

Ezzel szemben voltak gyülekezetek, amelyekben a hivek közül többen nagyobb összegű adományaikkal mutatták ki egyházuk iránti szeretetüket és hűséges ragaszkodásukat s akik névszerint felsorolva a következők: Fughiun ifj. Mattea Károly 2500, id. Mattea Károly 500 és ifj. K. Szilágyi Imre 500 Lei. Cetariuban néhai özv. Szabó Ferencné Sárosi Lidia 1000 Lei. Oradean olaszii leányszövetség 1933 nov. 1-től 1934 ápr. 1-ig 70 iskolagyermeket mintegy 35.000 Lei értékben élelmezett. Ezen kívül egyes családok iskolagyermeküket és sze-

gényeket ebéddel láttak el; Şişlerean: Bálint Lajosné, özv. Karácsony Gyuláné, id. Nagy Andrásné, T. Karácsony Sándorné, ifj. Kelemen Jánosné és P. Fazekas Sándor 500—500 Leit. Sălardon néhai Bende Sándor 1000 Leit hagyományozott.

A szokásos uralkodó bűnök (iszákosság, veszekeedés, tolvajlás) itt-ott most is mutatkoznak. A polgári bíróság az egyház tagjai közül Uileacul de Criş-on 1, Sălard-on 2 egyháztagot ítelt el. E kérdésre néhány egyházközség azt feleli, hogy nem tudható, nem állapítható meg és nem ellenőrizhető.

Ez az eset a vadházasságban élők számánál is, minthogy itt is több egyházközség azt feleli, hogy számuk nem tudható. 23. egyházközségben a számuk 114 pár. Az egyházi előjáróság ezen bűn orvoslására a szükséges lépéseket megtette s a legtöbb helyen rábeszélés, Oradeán igehirdetés és vallásos előadás útján próbált a helyzeten javítani.

A sirok kivilágítása 8 egyházközségben meg van ma is, hiába küzd ellene a lelkész a szószéken, magán és társadalmi érintkezés által.

Sérelem 5 egyházközséget ért és pedig: Sântion-on a polgári hatóság a templomon kívüli összejövetelt csak 1934-ben engedélyezte; Săldobăgiu de Munten a baptisták a ref. temetőben a sírhely árát nem akarják fizetni és csendőri segítséget vesznek igénybe; Ineu de Criş-en a karácsonyi vasárnapi iskolai ünnepélyt beállították; Tileagd-on a polgári hatóság a gyártelepi istentisztelet megtartását sokszor akadályozta; Sântau de Maren a belmissziói összejövetelekre a hatóság engedélyt nem adott.

Mind az öt egyházközség presbytériuma jelentette a sérelmet az esperesi hivatalnak.

Egyházközségi bíróság van 8 egyházközségben, Fegyelmi eset Episcopia-Bihar-on és Leş-en fordult elő 1—1 esetben. Ennél a kérdőpontnál úgy látom, hogy itt félreértés történt. Az E. T. V. t. c. 4. és 5. §§-ban az áll, hogy „az egyházközségi bíráskodást a 2000 lelket nem számláló egyházközségekben maga a presbytérium gyakorolja, 2000 lelket és ennél többet számláló egyházközségben a presbytérium 3 évre a maga

kebeléből 5—10 tagból álló egyházközségi bíróságot választ titkos szavazás útján.“ Ez utóbbi csak Oradeára és Episcopia-Bihor-ra vonatkozhatik, s Oradea a törvényes rendelkezésnek eleget is tett s ez a választás az esperesi hivatal útján a mult egyházmegyei közgyűlésnek be is lett jelentve, míg Episcopia-Bihor-ból ilyen jelentés hivatalomhoz nem érkezett. Ezek szerint a löbbi 28 egyházközségben is van mindenütt egyházközségi bíróság, s ha nem gyakorolt egyházfegyelmet csak Episcopia-Bihor és Leş, bizonyára csak azért történt, mert ilyen eset nem adta elő magát. Véleményem szerint a látogatási jegyzőkönyv 32-ik kérdőpontját másképen kellene megformulázni.

Szekták 26 egyházközségben vannak és működnek, akiknek legnagyobb része baptista, ezenkívül vannak még: szombatisták, millenisták, reszketősök, pünköstisták és nazarénusok, Telechiu-ban felekezetnélküliek, Urvind-en nemzelközi bibliaitanulók.

A községek területén működő különbféle szekták tagjainak a száma: 770. Oradea felelete: nem tudható; Parhida-é egy család; Episcopia-Bihor, Niuved és Leş pedig nem tüntették fel a számukat.

A községek összes lakóinak a száma együttesen: 122,273, amelyből a Hodoş-é hiányzik.

II. A gyülekezet külélete.

A presbyterek száma összesen: 447.

Egyházi választók száma összesen: 4.174. Itt sőtén emelkedik ki Parhida egyházközségnek a neve, hol egyetlenegy választó sincs.

Egyházi adózók száma összesen: 13.204.

Egyháztagok száma összesen: 43.786.

Ennél a pontnál sehogysem akar egyházmegyénk statisztikája javulni s épen ezért van az, hogy mivel az egyházi adózók közül átlagosan annak csak egyharmad része fizeti ki idejében az egyházi adóját, löbb egyházközség nem tud eleget tenni egyházi és iskola-fenntartó kötelezettségének, a belhivatalnokok fizetése kiszolgáltatásának és az egyházmegyei és egyházkerületi járulékok kifizetésének, sőt sajnos, vannak olyan

presbiteriumok, amelyek főleg a kerületi járulékok összegét vonakodnak beállítani az évi költségvetésükbe, sőt azt egyenesen meg is tagadják.

Mélyen Tiszelt Közgyűlés! Én úgy látom, hogy ezen kérdésnél a legradikálisabb eszközökhöz kell nyulni és a legerélyesebb rendelkezést kell bevezetni, mert lehetetlen az, hogy míg egyes egyházközségek járulékaikat pontosan és hiány nélkül kifizetik, sokszor a hasonló anyagi viszonyok között élő egyházközségek a felső egyházi hatóságoknak e tárgyban tett rendelkezéseit, hogy úgy mondjam, negligálják, s éveken keresztül egyellenegy banival sem járulnak hozzá az egyetemes egyház fenntartásának költségeihez. Kérem a közgyűlést, hogy e tárgyban később, a különféle járulékok hátralékos kimutatásánál méltóztassék megtenni a szükséges és eredményre vezető rendelkezést.

Egyébként a presbiterium minden egyes egyházközségben minden negyedévben tartott gyűlést, kivéve Parhidát, hol március 28.tól nem volt.

A jegyzőkönyvek mindenütt törvényszerűen vannak vezetve. Egyházközségi közgyűlés mindenütt van, az évi változások is átlettek vezetve, kivéve Telechiut, amelyik azonban időközben szintén elkészítette új vagyonleltárát és a változásokat átvezette.

Az ingatlanok mindenütt az egyházközség nevének állanak, kivéve Sântion-t és Parhidát, ahol az agrár-földek, Ineu de Criş-t, ahol a Pallagh-szőlő és Tileagd-ot, ahol a temető nem állanak az egyház nevének.

Az agrárreform által elvett és adott földek területében változás nem történt s így azok területi kimutatását mellőzöm.

A kisajátítási árat megkapták: Episcopia-Bihor-i kötvényben; Borş földet kapott cserébe; Telechiu és Leş. Ez utóbbi 38,000 Leit kapott értékpapirban.

Nem kapták meg a kisajátítási árat: Biharea, Sântion, Aleşd, Ineu de Criş és Urvind egyházközségek.

Az agrárreform által adott földeket mindenütt zavartalanul használhatják.

Esperesileg aláírt költségvetése az 1934. évre a vizitáció megejtéséig 17 egyházközségnek volt, nem volt 12-nek, míg Sântion-nál hiányzik a felelet.

A kivetell egyháziadó összege pénzben: 2.135,533 Lei; terményben: 149 q 50 kgr. és 429 hl. 55 l. buza, 30 q 47 kgr. és 30 hl. 90 lit, tengeri; 46 m³ fa. Ezenkívül ideiratott még be Cetariu részéről 9410 Lei isk. fenntartó (tan)dij és Urvind részéről 7000 Lei, összesen: 16,410 Lei.

Ezen kérdőpontnál Paleu részéről nem iratott be semmi, Niuved és Parhida egyházközségek szintén nem tüntették fel az összeget, beírván, hogy a kivétel még nem történt meg.

A kivételek fedezik a szükségletet az alábbi egyházközségek kivételével: Aleşd, hol a presbytérium a hiány fedezéséről nem gondoskodott; Ineu de Criş, hol az egyházi földek hasznóbére pótolja a hiányt; Oradea, hol egyéb jövedelemmel; Urvind, hol vallásos ünnepélyek előadásával és gyűjtéssel; és Uileacul de Criş, hol gyűjtés és községi segély útján igyekeznek fedezni a hiányt.

A múlt évi számadást az egyházmegye 1934. évi április hó 17-iki közgyűlésen jóváhagyta 24 egyházközségnél. Cacuciu Mare és Poşalaca egyházközségek még nem terjesztették be az egyházlátogatás alkalmával, míg négy egyházközség vizsgálat alatt állott.

A vizitáció minden egyházközségben számon vette és meggyőződött arról, hogy az egyháznak minden értéke meg van-e, sőt azon 12 egyházközségben, amelyekben generális vizitáció volt, Vargha László e. ker. számvevő ur is számon vette és megvizsgálta az egyházak értékeit.

Az 1933. évi zárszámadás eredménye a következő végösszeget mutatja:

Készpénzben:

Bevétel:	3.800,575 Lei 85 bani	95 q 97 kgr. és 125 hl. 17 lit.
Kiadás:	3.638,958 Lei 84 bani	92 q 47 kgr. és 114 hl. 73 lit.
Maradv.:	161,806 Lei 1 bani	3 q 50 kgr. és 10 hl. 44 lit.

Buza:

Tengeri:

Bevétel:	68 q 39 kgr.
Kiadás:	50 q 44 kgr.
Maradv.:	17 q 95 kgr.

Zab:

	9 q 33 kgr.
	9 q 33 kgr.

A készpénz összegnél Poşolaca egyházközségnek 180 Lei tulfizetése van, a Hodoş és Cacuciul Mare egyházak számadásainak összege pedig hiányzik.

Tőkepenzек állaga 1933. évi dec. 31-én 26 egyházközségben összesen: 2.117,452 Lei 52 bani. Săldăbăgiu de Munte-nak és Tileagd-nak nincsen semmi pénze, Hodoş és Cacuciul Mare pedig e kérdésre nem felel.

Maglár 14 egyházközségben van, melynek pénzürtéke 1933. dec. 31-én összesen: 264,692 Lei. E kérdésnél is hiányzik Hodoş és Cacuciul Mare felelete.

Tőkék, maglárak kezelési módja akként történik, hogy pénzüntézeteknél, hitelszövetkezeteknél, egyház pénztárában és hiteknél van kölcsönképen megfelelő költvény és váltó mellett. Telechiu egyházközség tőkéjéből 8000 Lei hadikölcsön. Sântău Mare-n presbiterium ellenőrzése mellett a gondnok, míg Poşolac-n a gondnok magánlakásán kezeli.

Egyházközségek adósságai 1933. év december 31-én 20 egyházban 1.550,223 Lei és Sântion-nál 12.000 korona lökesegély 1919-ből. Cacuciul Mare e kérdésnél semmit sem felel.

Az egyházi épületek állapota a következő: templom „jó” karban van 19 egyházközségben, elég jó kétfőben, Tileagd-on és Cacuciul Mare-n renoválás alatt, míg a többinél javításra szorul. Lelkészi lakás jó 19 egyházközségben; türhelő és meglehelős 3-ban, javításra szorul 2-ben, gyenge Uileacul de Criş-en és Poşolac-n, ablakok és ajtók rosszak Parhida-n, az egész lakás rossz Ineu de Criş-en és Leş-en, míg Uileac de Munte-n teljesen újra építendő. Iskola jókarban van 17 egyházközségben, Sântion-on türhelő, Săldăbăgiu de Munte-n renoválásra vár, Uileac de Munte-n javítandó, Sântăul de Mare és Parhida egyházközségekben pedig rossz.

Új építkezésre kiadatott: Oşorheiun ref. otthon építésére: 161,719 Lei, Tamaşeu ban templomi karzat építésére 15,000 Lei, összesen: 176,719 Lei.

Épületek javítására kiadatott 25 egyházközségben 213,364 Lei és 50 bani. Semmit se fordítottak javi-

tásra: Hodoş, Poşolaca, Vad, Leş, Cacuciu Mare e kérdésre nem felel.

Az egyházi épületek tűzkár ellen kellő értékben vannak biztosítva a tamaşeu-i és şişteri egyházak kivételével mindenütt. Săldăbagiu de Munte felelete hiányzik.

A biztosítási összeg 29 egyházközségben összesen: 21.107,611 Lei tesz ki.

Az évente fizetendő biztosítási díj összege: 32,850 Lei.

A belhivatalnokok a múlt (1933) évről ki vannak fizetve 13 egyházközségben. Săldăbagiu de Munte felelete: múlt évről igen, azelőttől nem.

Lelkeszi fizetéssel hátralékban van 8 egyházközség összesen: 105,063 Leivel; ezenkívül Telechiu több mint 100 mm. párbér búzával, Urvind 10 véka, Tamaşeu 7 köből búzával, Şişterea 1930-ról 1249 Leivel, mely időtől kezdve lelkésznek hivatól nem volt fizetése. Parhida itt azt feleli: „Csak közig. bíróság útján lehetne megállapítani.”

Tanítói és (kántori) fizetéssel hátralékban van 10 egyházközség összesen: 211,057 Leivel. Tartozik még Tamaşeu 1 köből búzával.

A belhivatalnokok ki nem fizetésének az oka legtöbb helyen az, hogy a kivetett egyházi adó nem folyik be; Sântion-on a szülők a tandíjat nem fizették be; Aleşd-en a kivetés nem elég már; Oşorheiun a „Ref. Otthon” mindent felemésztett; Telechiu-n a hivek fősvénysége és önzése; Urvind-on sokalják a tandíjat, Tamaşeu-ban a rossz termés és a helytelen adókivetés. Parhida felelete hiányzik.

A presbytérium a bajon a legtöbb helyen úgy próbált segíteni, hogy a hátralékoknak különféle utakon és módokon való beszédéséről és behajtásáról gondoskodott. Nem tett a presbytérium semmit Aleşd-en és Sântău de Mare-n. Parhida részéről itt sincs beírva semmi feleletül.

Az egyházközségek közül az egyházmegyei és egyházkerületi járulékaikat teljesen csak 5 egyházközség fizette ki és pedig: Ineu de Criş, Telechiu, Oradea, Urvind és Parhida. Itt a hátralékos adatokat nem tudtam pontosan összeadni és feltüntetni, minthogy a leg-

több község a számbeli összeget nem tüntette ki. Erre való tekintettel, továbbá azért is, hogy lássuk tisztán, melyik egyház milyen címen és milyen összeggel van hátralékban, kérem nyomatékosan elrendelni, hogy a jövőben ezen összegek a látogatási jegyzőkönyvben hiány nélkül, pontosan fel legyenek számszerint tüntetve. Különösen elszomorító az, hogy a közalapi járáslékoknál milyen nagy összeggel tartoznak egyes egyházak, pedig tudnia kellene az egyházi vezetőségnek, hogy ez milyen nagy és egyetemes célt szolgál.

A presbytériumok a hátralékok kiegyenlítésére a hátralékos egyházi adók beszedését szorgalmazták és költségvetésükbe bevették. Tamaşeu más adósságok miatt csak az 1934. évben kezdte meg a kerületi járáslékok fizetését, míg Sălard azt feleli: „törleszt.”

Pere 8 egyházközségnek van és pedig bérleti ügyben: Biharea-nak, Borş-nak, Căuceu-nak és Oradea-nak; Biharea-nak Rostás Jánossal és Zöld Istvánnal, Uileacul de Munte-nak tanítókkal, Tileagd-nak Báthori Zsigmonddal és Molnár kereskedővel; Leş-nak Góz János, és Bottyán B. és József egyháztagokkal.

Temetője az egyházaknak mindenütt van, kivéve: Sântau de Mare-t, Şişterea-t, Leş-t és Oradea-t. Ez utóbbinál csak a velencei paróchiális körnek van.

A temetők gondozását temetőőrök, egyház, gondnok, presbytérium, lelkész, nőszövetség, harangozó, két helyen pedig maguk a hivek végzik.

Segélyt 17 egyházközség kapott részint a politikai községtől, Săldăbagiu de Munte, Uileacul de Munte és Oradea a kerülettől. ez utóbbi még a hivectől is, összesen: 505.234 Lei összegben, mint egyházfenntartási, iskolai és kulturális segély címen.

III. A gyülekezet iskola ügyei.

Ezen pontnál hosszasan kellene időznöm, mivel felekezeti iskoláink és tanítóink 1 év leforgása alatt a hivek közömbössége miatt, nem egy helyen azonban a hivek közönyösségéből kifolyólag a lét és nem lét kérdése elé lettek állítva s fundamentumaiban mé-

lyen megrendültek, s aggodalommal kell feltennünk a kérdést: mi lesz a helyzete tanítóinknak, mi lesz felekezeti iskoláinkkal?

Tekintettel azonban arra, hogy iskoláink ügyét a tanügyi bizottság jelentése alapján Kiss Károly tanügyi bizottsági elnök ur a dékáni látogatási jegyzőkönyvek után mindig nagy körültekintéssel a legapróbb részletekig megszokta tenni előterjesztését és javaslatát, én itt csak azon látogatási jegyzőkönyvben feltett kérdésekre, amelyek közül egyik-másik teljesen újszerű, adom meg a feleletet s teszem meg jelentésemet, kiemelvén különösen azt, hogy a generális vizitáció alkalmával a Főtiszteletű Püspök úr az iskolák ügyét és helyzetét a legnagyobb gonddal és féltő szeretettel vizsgálta meg s atyai jóindulattal adta meg tanácsait s ígérte meg támogatását a kerületi Főgondnok urral együtt, ezáltal is erősen dokumentálván azt, hogy az egyházi felsőbb hatóság a maga részéről, változott történelmi helyzetünkben mindent megtesz azoknak fenntartására, csak a hivek is hozzák meg a szükséges áldozatokat!

Ezek után áttérek az egyes pontok szerinti jelentésre.

Elemi iskolát 20 egyházközség tart fenn. Oradea leánygimnáziumot is.

Az elemi iskolák alapításának az ideje a következő: Biharean 1610, Episcopia Bihare an 1768, Sântion-on „az egyházközség megalakulásának idején valószínűleg“, Borşon 1750 körül, Cetariu-n 1617, Căuaceu-ban 1682, Păleu-ban 1685, Săldăbagiu de Munte-n 1872, Uileacul de Munte-n az egyik régi, a másik 1890, Sântău Mic-en a 1800-as években, Tileagd-on 1919, Sântău Mare-n 1790, Oradea n 1905, Niuved „nem állapítható meg“, Urvind-en „reformáció után“, Tamaşeu-ban a XVIII ik század elején, Parhida-n „nem tudható pontosan, 1770 előtt“, Uileacul de Criş-en a XVII-ik században és Şişter-en 1860 ban, Poşolaca adattal nem szolgált.

Az oradeai leánygimnázium alapítási ideje 1919.

Nyilvánossági jogát 6 elemi iskolának ismerte el az állami hatóság, és pedig: az Episcopia Bihor-nak

1931. július 3-án 669—1931. sz., a Căuaceu-nak 1933. aug. 31-én 905—1933. sz., a Sântău mare-nak 1933. júl. 3-án 892—1933. sz., a Tamaşeu-nak 1933. szept. 13-án 805—1933. sz., a Poşolaca-nak 1933. máj. 17-én 887—1933. sz. rendeletével. Oradea-nál az iskola nyilvánossági jogának elismerésénél az van beírva, hogy „végleges“, de az elismerés ideje és a rendelet száma hiányzik. Borş és Parhida e kérdésekre nem felel. Az oradeai leánygimnáziumra nézve pedig feleletül ez van beírva: „ideiglenes“

Az egyházközségek az elemi iskoláért összesen: 986,062 Lei terhet viselnek, ezen összegben azonban nincs benne Sântău Mare, Parhida és Puşlac-é, mivel a kérdésre nem feleltek.

Középiskoláért egyedül Oradea egyházközsége visel terhet 220,169 Lei összegben.

Vallásitanításért Aleşd, Telechiu, Oradea és Leş egyházközségek vannak megterhelve összesen: 139,488 Leivel.

Tanulók száma a református elemi iskolában: 2,183, középiskolában: 124.

Református tanulók száma a nem református elemi iskolában: 2,368. Egy tanuló sincs: Urvind, Şişter egyházközségekben. E kérdésre nem feleltek Fughiu, Oşorheiu, Ineu de Criş, Cacuciul Mare és Vad. Sântion megjegyzi még, hogy 66-ból csak 8 jár fel, a többi iskolázatlan.

Református tanulók száma a nem református középiskolában Oradea-n: 217.

A tanítás eredménye a felekezeti elemi iskolákban a következő: általában dicséretes: Sântău Mare-n és Tămaşeu-ban; kitűnő: Biharea-n, Oradea-n és Uileacul de Criş-on; Megfelelő: Săldăbagiu de Munte-n, Niuved-en és Urvind-en, jó a Şişter-i kisebbik iskolánál, kielégítő Poşolaca-n; gyenge Păleu-ban és a şisteri nagyobbik iskolánál. E kérdésnél 9 egyházközség felelete hiányzik.

Vallásitanban dicséretes: Sântău-n és Tămaşeu-ban; kitűnő Oradean és Uileacul de Criş-en, jó Poşolaca-n, megfelelő Niuved-en, Urvind-en és Şişter-ben, gyenge

Păleu-ban. 11 egyházközség ezen kérdésre sem adott feleletet.

A nem református iskolába járó református tanulóknak a vallást a legtöbb helyen a lelkész tanítja, Biharea-n lelkész és tanító, Aleşd-en lelkész és s. lelkész, Oradean vall. tanító lelkész, s. lelkészek és tanítónők, Cetariu-n, Sântăul Mic, Sântăul Mare és Uileacul de Criş-en tanítók és Parhida-n tanítónők. Oşorheiu és Căuceu erre a kérdésre nem felel.

A tanítás eredménye dicséretes: Sântăul Mare, Tămăşeu-ban és Sălard-on, kitűnő Oradea-n, jó Hodoşon, megfelelő Săldăbagiu de Munte-n, Ineu de Criş-en, Căuciul Mare-n, és Vad-on, kielégítő Leş-en. Aleşd-en az állami iskolai igazgató akadémikuskodása miatt a vizsgálatot nem lehetett megejteni. E kérdésnél 14 egyházközség felelete hiányzik.

Az iskola felszerelése törvényszerű minden iskolafenntartó egyházközségben, nem adtak feleletet azonban: Sântion, Borş, Cetariu, Tileagd, Urvind, Tămăşeu, és Parhida.

Tanulók családját a tanítók meglátogatják: Biharea-n számos, Episcopia Bihoron 76, Cetariuban 36, Căuceuban 16, Uileacul de Munten 10, Sântăul Maren állandóan, Oradean kevés kivétellel mindet, Tămăşeuban sokat, Parhidán 71, Poşolacan 20, Uileacul de Criş-en 30 és Şiştorean 8 alkalommal.

Egy tanuló családját sem látogatták meg a tanítók: Borş, Paleu, Săldăbagiu de munte, Sântăul mic, Tileagd és Niuved egyházközségeiben. E kérdésnél a Sântion és Urvind felelete hiányzik. Oradean a tanárok nem látogatják a tanulók családjait.

Egyházi felsőbb hatóság részéről minden egyes iskolánál 2—2 ízben volt iskolalátogatás. Kivételt képez Biharea és Niuved, ahol csak 1—1 alkalommal.

Az állami iskolai hatóság részéről: Biharea-n hiányzik a felelet, Episcopia Bihoron 2, Sântion-on 1, Borş 1, Cetariu, Căuceu 3, Paleu 1, Săldăbagiu de munte 1, Uileacul de munte 1, Sântăul mic 1, Tileagd 5, Sântăul mare egyszerse, Oradea 2, Niuved 2, Urvind 5, Tămăşeu 3, Parhida 2, Poşolaca 3, Uileacul de Criş 4

és Şișterea egyházközségben 1 alkalommal volt iskola-
látogatás.

IV. Anyakönyvi adatok az anyae gyházközségben.

Megkereszteltetett: tö.vényes fi: 326, nő: 317, összesen: 643. Törvénytelen fi: 46, nő: 47, összesen: 93. Együtt: fi: 372, nő: 364, összesen: 736. Nem kereszteltetett meg fi: 28, nő: 19, összesen: 47. A meg nem keresztelték a következőképpen oszlanak meg: Bihor 8, Cetariu 2, Căuaceu 2, Săldăbagiu de munte 10, Uileacul de munte 12, Ineu de Criș 5, Tileagd 3, Sântăul mare 1, Niuved 1 és Şișterea 3.

Szülöttek száma az állami anyakönyv szerint fi: 270, nő: 249, összesen: 519. Oradea nem tüntette fel külön a fi és nők számát, csak az együttes összeget, amely 298 s a számbeli különbség innen van.

Eltemetett fi: 399, nő: 346, összesen: 745. Egyházi szertartást mellőzték: Borşon 1 nő, Uileacul de munten 1 fi, Tileagdon 1 fi, összesen fi: 2, nő: 1, együtt 3.

Meghaltak az állami anyakönyv szerint: fi: 401, nő: 347, összesen: 748.

Házasságát egyházilag is megkötötte tiszta pár: 236, vegyes pár, hol a vőlegény református: 10, hol a menyasszony református: 5 pár. Oradea nem választja szét őket, hanem, mint vegyespárokat egybeírva jegyzi be, hogy: 44 pár, így összesen 295 pár.

Házasságát egyházilag nem kötötte meg tiszta pár: 62. Ez a következőképpen oszlik meg: Biharea-n 7, Sântionon 2, Cetariu 1, Hodoş 1, Tileagd 2, (később megkötötték) Oradean 41. (Nem kötötték meg, vagy nem nálunk kötötték) Tămăşeu 1, Şișterea 1 és Sălardon 6.

Állami anyakönyv szerint házasságot kötött tiszta pár: 298, vegyes pár 232, összesen: 530.

Konfirmált fi: 369, nő: 364, összesen: 733.

Áttért fi: 19, nő: 16, összesen: 35.

Kitért fi: 40, nő: 60, összesen: 109.

Elköltözött fi: 14, nő: 15, összesen: 29.

Beköltözött fi: 7, nő: 15, összesen: 22.

A presbitériumok az egyházi szertartás mellőzésének és a kitérések megakadályozásának érdekében felhívták az illetőket az egyházi szertartások igénybevételeire, ugyszintén látogatások alkalmával rábeszéléssel és személyes ráhatással igyekeztek őket egyházi életre buzdítani. Săldăbagiu de munte a szószékből hívta fel, Uileacul de munte a keresztelezésre figyelmeztette a szülőket, Tileagd gyülekezeti fegyelmi szabályzatát érvényesítette. E kérdésre nem feleltek Biharea és Borş egyházközségek.

Lélekszám az anyaegyházközségekben 1933 dec. 31-én fi: 21.663, nő: 22.230, összesen: 43.893. lélek.

V. Anyakönyvi adatok a szórványokban.

Megkereszteltetett törvényes fi: 8, nő: 5, összesen: 13, törvénytelen fi: 1, nő: 1, összesen: 2. Nem kereszteltetett meg: nincs.

Szülöttek száma az állami anyakönyv szerint fi: 9, nő: 6, összesen: 15.

Eltemettetett fi: 9, nő: 10, összesen: 19. Egyházi szertartást nem mellőzte senki.

A halottak száma az állami anyakönyv szerint fi: 9, nő: 10, összesen: 19.

Egyházi házasságot kötött tiszta pár: 5, vegyes pár, hol a vőlegény református: 1, ahol a menyasszony református 3 pár, összesen: 9 pár.

Állami anyakönyv szerint házasságot kötött tiszta pár: 5, vegyes pár: 4, összesen: 9 pár.

Konfirmált fi: 7, nő: 6, összesen: 13.

Átérés, kitérés nem volt.

Beköltözött fi: 2, nő: 2, összesen: 4.

Elköltözött fi: 10, nő: 13, összesen: 23.

Lélekszám az 1933. év dec. 31 én fi: 884, nő: 894, összesen: 1778.

Nagytisztelű és Nagyságos Egyházmegyei Közgűlés! Ime jelentésemnek a végére jutottam, s tudom és érzem, hogy hosszú és részletes jelentésem által becses türelmüket nagy mértékben igénybe vettem, amihez hozzájárult az is, hogy az új összetételű egyházlátoga-

tási jegyzőkönyvek kérdőpontjai sokkal több és bővebb feleletet igényeltek. Ezen részletes jelentésből sajnosan kell tapasztalnom, hogy a változott nehéz történelmi helyzetünk, a még mindig uralkodó gazdasági válság és munkanélküliség, több helyen a hivek közömbössége és a harmonikus együttműködés hiánya miatt egyházi életünknek belső és külső képe, lelki arculatának keresztmetszete olyan szimptomákat mutat, ami aggodalommal és fájó érzésekkel tölthet el bennünket a jelent és jövőt illetőleg. Valahogy nehezen akarnak megéledni az Ezékiel próféta által látott szétszórt csontok és életnélküli tetemek! Ugy látom, hogy hiányzik egyházi életünkben a lüktető vérkeringés, amely nélkül pedig nincsen élet, haladás és fentmaradás. Nincs más teendők, mint továbbra is erősen fogni és ott tartani egyházi életünk ütőerén a kezünket és az őrtoronyban levőknek éber figyelemmel kísérni úgy a körülöttünk zajló eseményeket, mint a belső élet megnyilvánulásait és esetleges hiányait!

Nekünk ma és itt élő nemzedéknek a nyugalomunkat, az életünket kell feláldozni azért, hogy hitünk és fajunk fennmaradásának egyedüli biztos menedékvárát, református Sionunkat fenntarthassuk s a kedvezőtlen szelek által már-már fundamentumaiban megrendült és megrepedezett falait, sőt itt ott széthullani látszó köveit ismét megerősíthessük, hogy anyaszentegyházunk bátor, kitartó, nehéz és elszánt küzdelmeink által a romok közül úgy emelkedjék ki, mint hamvaiból megélemedett gyémánt tollu Phönix madár! Erre a nagy, szinte erőnket meghaladó munkánkra kérem én a mi Istenünknek megáldó és megsegítő erejét és kegyelmének gazdagságát!

Ebben a bizó hitben és megtartó reménységben jelentésem jóváhagyó elfogadását és a szükséges rendelkezések megtételét kérve, vagyok a

Nagytisztelű és Nagyságos Egyházmegyei Közgyűlésnek

alázatos szolgája:

Alešd, 1935 április hó 5.

Vadai Béla,
ref. esperes.

Az esperesi jelentés alapján:

1. Közgyűlésünk hálás köszönetet mond a főtisztelendő és méltóságos kerületi Elnökségnek, hogy gyülekezeteinkben való személyes megjelenésével, bölcs és szeretetteljes intésével, az egyházi vezetőséggel és hivekkel való közvetlen érintkezés és személyes ráhatás által egyházközségeink külső és belső restaurálásának nagy és nehéz munkáját előbbre vinni és a bajokra gyógyítólag hatni igyekezett.

2. Megütközéssel veszi tudomásul, hogy több, — főleg határmenti gyülekezeteinkben a helyi közigazgatási hatóságok (különösen a csendőrség) minden eddigi felsőbb helyről nyert engedélyezés ellenére is akadályozzák, sőt egyik-másik helyen teljesen lehetetlenné teszik a belmissziói szervek munkáját; ezért ismételtén felír a kerülethez, hogy ezen anomáliák megszüntetése végett újból tegye meg az illetékes hatóságoknál a szükséges lépéseket olyan általános érvényű rendelkezések elnyerése végett, melynek tartalmát félre nem magyarázhatván, nevezett hatóságok kénytelenek legyenek azokat respektálni s a belmissziói összejöveteleket a rendelkezés értelmében a megjelölt időben, helyen engedélyezni. Addig is, még ez megtörténhetnék, felkéri közgyűlés az Elnökséget és ügyészt, dr Soós István tanácsbíró, hogy járjanak el a vármegyei prefektusnál és katonai hatóságoknál az irányban, hogy adjon rendelkezést a helyi hatóságoknak, hogy ne akadályozzák a belmissziói szervek funkcióit.

3. Elrendeli, hogy azokban az egyházközségekben, ahol még eddig nem gyakorolták, a presbiterek (legalább alkalmilag) a hiveket látogassák s ez az esperesi

látogatás alkalmával mindenütt ellenőriztessék.

4. Tekintettel arra, hogy egyes egyházközségek az egyházlátogatási jegyzőkönyv több kérdőpontjára nem adnak feleletet, nyomatékosan elrendeli, hogy a jövőben a látogatási jegyzőkönyvek a legnagyobb pontossággal, helytálló adatokkal, hiány nélkül töltsenek ki s a látogató bizottság ezt szigorúan ellenőrizze.

5. Elrendeli, hogy az egyh.m.-i és egyh.ker.-i közigazgatási és egyéb járulékok hátralékai az egyházlátogatási jegyzőkönyvben pontosan, hiány nélkül és számszerűleg tüntetessenek ki s a látogató bizottság azt felülvizsgálja.

6. Közgyűlésünk annak megállapításával, hogy több egyházközség azért nem tud eleget tenni egyházi és iskolai fenntartókötelezettségének, a belhivatalnok fizetése kiszolgáltatásának, az egyh.m.-ei járulékok kifizetésének, mert az ezeknek alapjául szolgáló egyházi adó évek óta nem folyik be, bár a presbitérium a rendelkezésre álló utakon és módokon annak beszedését és behajtását a legtöbb helyen megpróbálta, felir a kerülethez, hogy magasabb pénzügyi forummal való kontaktus felvételével keressen és találjon lehetőséget ezen évek óta összegyűlt hátralékok behajtásának biztosítására, hogy az egyházak is eleget tehessenek kötelezettségüknek. Ott, ahol a presbitériumok a különböző, főleg kerületi járulékoknak az egyházi évi költségvetésbe beállítását megtagadják, felhatalmazza az Esperest, hogy az egyházközség, illetve presbitérium költségére kiszálljon, vagy megbízottját kiküldje a kérdéses tételeknek a költségelőirányzatba beállítása végett.

Egyben felhívja a presbitériumokat,

hogy a jövőben minden egyházi alkalmazottnak, így a szolgáknak a fizetése is állíttassék be az egyházi költségvetésbe.

20. szám. Olvastatott az esperes időszaki jelentése.

Nagytiszteletű és Nagyságos Egyházmegyei Közgyűlés!

Mielőtt még mult évi, április hó 17-én tartott rendes közgyűlésünk óta elnökségi és esperesi hatáskörben végzett intézkedésekről beszámolnék, két halálesetről kell fájó szívvel megemlékeznem.

Az egyik emlékezés egészen a közelbe, az oradeai temetőbe vezet, ahol szeretett főpásztorunk felesége, a köztiszteletben és közszeretetben élt nagyasszony alussza immár örök álmát. A hirtelen összeomlott porsátorból egy nemes, áldott lélek szállt fel az örökkévalóságba, aki úgy szűkebb családi, mint szélesebb körzetben is a szeretetnek, jóságnak és nemeslelkűségnek áldó sugarait szórta szét. Amidőn áldott emlékét a szívünkbe zárjuk, kérjük a mindenható nagy Istent, hogy Püspök urunknak és a gyászoló családnak mély fájdalmukban adjon enyhületet és vigasztalást!

A másik veszteség a salontai egyházmegyét érte, amidőn köztiszteletben és szeretetben álló gondnoka: kisjolsvai Szabó Zoltán nyug. tábornok, 76 éves korában elköltözött az élők sorából. Halála nagy vesztesége nemcsak a salontai egyházmegyének, hanem egyetemes egyházunknak, magyarságunknak egyaránt. Elhunyt testvérünk Istentől lelki és fizikai erővel gazdagon megáldott, szolgálatra mindig kész, igazi tipikus vezető világi férfiu volt. Arcáról, hatalmas alakjáról, egész egyéniségéről: a határozottság, az egyenesség, a parancsoló akarat, a lelki nemesség és szívjóság sugárzott le. Református Sionunknak erős tartó oszlópa volt Ő, ezért nagy a mi veszteségünk, ezért mélységes a mi fájdalmunk! Emlékét őrizzük meg kegyelettel s részvétünket fejezzük ki a társegyházmegyének jegyzőkönyvi kivonatban.

Ezen kegyeletes emlékezések után közgyűlési elbírálás és határozatot érdemlő ügyekről, az alábbiakban van szerencsém jelentésemet megtenni:

1. Kádár Miklós Uileacul de Criş-i lelkész távozásával megüresedett állás ideiglenes vezetésével, a beszolgáló lelkészi teendők ellátásával: Sass Kálmán tileagdi lelkészt bízom meg. Miután a gyülekezet presbiteriuma egyhangulag Facsar Gyula aleşdi segédlelkész meghívása mellett nyilatkozott meg, a választás levezetésére Biró Ferenc és dr Ujfalusi Sándor tanácsbíró urakat kértem fel és bízom meg. A meghívás, illetve a választás 1934 július hó 29-én szótöbbséggel megejtetvén, s a Fodor Ferenc és társai által bár törvényes határidőn belül, de nem a választás, hanem a választói névjegyzék kiállításának szabálytalansága ellen beadott panaszt elnökségi végzéssel elutasítván, — minthogy ezen végzés ellen fellebbezés nem adatott be, a meghívásra az engedélyt megadtam, nevezett lelkész ünnepélyes beiktatását október hó 28-án Dr. Ujfalusi Sándor tanácsbíró, néhány lelkésztárs s az új lelkészt szép számmal elkísérő aleşdi, továbbá tileagdi hivek jelenlétében személyesen végeztem el.

Ezzel kapcsolatosan jelentem, hogy Kádár Miklós volt Uileacul de criş-i lelkész más egyházmegyébe távozván, az egyházmegyében viselt lelkészi-jegyzői tisztességéről, valamint a tanügyi bizottsági tagságáról, — a tisztviselő karra Istennek gazdag áldását és megsegítő kegyelmét kérve — lemondott. Kérem a közgyűlést, hogy a lemondás, illetve az eltávozás folytán megüresedett tanügyi bizottsági tagot jelen gyűlésen megválasztani, a jegyzői tiszti betöltése tárgyában a szavazást elrendelni méltóztassék.

2. Szakáts Géza Săldăbagiul de munte-i lelkész távozásával megüresedett állás ideiglenes vezetésével s a beszolgáló lelkészi teendők ellátásával: Szentimrey Dániel Uileacul de munte-i lelkészt bízom meg, s az E. T. I. t. c. 6. §-ban foglalt rendelkezések szerint a szükséges intézkedéseket a lelkészi állás betöltése tárgyában megtettem. Tekintettel azonban arra, hogy a presbiterium a felsőbb egyházi hatóság által megerősített díjlevél 2. (két) pontjára nézve díjlevélmódosítást jelentett be, melytől ezen ügy kedvező elintézését nyer, a további szükséges lépéseket megteszem.

3. Bódogh János căuaceui lelkész, minthogy súlyos

betegsége folytán teljesen munkaképtelen lett s nyugdíjazását is kérte, ezen gyülekezet adminisztrálásával s a beszolgáló lelkészi teendőik végzésével Kovács Sándor tāmășeui lelkészt bízom meg. Mihelyst a nyugdíjazás ügye perfektuálást nyer, az így megüresedett lelkészi állás tárgyában a további törvényes lépéseket meg fogom tenni.

4. A segédlelkészek elhelyezésénél a következő változások történtek: Sulyok István püspök ur mellé oradeai Őssi telepen külföldi tanulmányutjáról hazaérkezett: Osváth Ernő, Csernák Béla oradeai lelkész, egyházker. főjegyző ur mellé külföldi tanulmányutra távozott Nagy István helyére: Benedek Géza; Facsar Gyula rendes lelkésszé való választásával megüresedett alezdi esperesi s. lelkésznek: Tőkés Béla; s a satumarei gyülekezetbe távozott Makkay György helyébe Dr. Szabó Lajos mellé, a réti paróchiális körbe Szabó Pál végzett theológusok a Főtiszteletű Püspök ur által segédlelkészül kirendeltetvén, részükre a fakultációt kiadtam.

5. A tanítói karban a következő változások történtek: a borși presbitérium 1934 július 22-én 31. sz. határozata alapján Bitay György eddig săcuiabódi okleveles kántor-tanítót — kántor-tanítói állásában ideiglenesen megerősítettem. Felhatalmazást adtam továbbá arra nézve, hogy Tatár Erzsébet, Tatár Ilona, Kelemen Etelka, Ujvárosi Eszter, Incze Ilona Oradean, Márk Piroška Posolacan, Mihályi Sára Săldăbăgiul de Munten, Balogh Mária Urvinden, Nagy Sándor Uileacul de Munten és Nagy Ilona Niuveden, mint okleveles tanítók az 1934—35. iskolai évben helyettes tanítói minőségben működhessenek.

Nyiri Margit és Kuki Zoltán bihareai tanítók hivatalukból való felfüggesztésüknek tartamára Bacsó Margit és Farkas Vilma okleveles tanítóknak adtam felhatalmazást a helyettesítésre.

Nem adtam meg a felhatalmazást arra, hogy Tóth Margit a niuvedi moșie-chiughiu iskolánál az 1934—35. iskolai évben mint helyettes tanító működhessék, nem pedig azért, mivel ezen iskolánál a nyilvánossági jog megszerzéséhez az állás rendes tanítóval való betöltése föltétlenül szükséges.

6. Elnöktársammal az oradeai ref. egyházközségnek a szabályszerűen meghozott presbitéri és közgyűlési, továbbá a bemutatott építkezési terv és költségvetés alapján — közgyűlésünk utólagos jóváhagyása mellett, — tekintettel az építkezés sürgősségére és nagy fontosságára, megadtuk az engedélyt arranézve, hogy nevezett egyházközség az Őssi telepen egy istentiszteleti és kulturális összejövételre, valamint a szegény családok gyermekei számára napközi otthon céljára alkalmas épületet építhessen, mintegy 300.000 Lei költséggel. Megadtuk az engedélyt, mivel az építkezési költség a már meglevő készpénzből, a gyűjtés útján összehozott és összehozandó adományból s az ezenkívül hiányzó összeg az egyházkerületi nyugdíjpénztárból felveendő hosszulejáratu kölcsönből fedezetet nyert. Elkötelezte azonban az Elnökség az egyházi Vezetőséget, hogy minden év dec. 31-ig tegyen jelentést az esperesi hivatalnak, hogy törlesztés és kamat fejében a kölcsönzött összeg után mennyi lett a Nyugdíjintézet pénztárába befizetve.

7. A parhidai egyházközségnek szintén a fentiek szerint felszerelt iratai alapján, s az egyházmegyei ügyész ur előzetes véleményének kikérése után, — az ügy sürgősségére és fontosságára tekintettel, — megadta az Elnökség az engedélyt, hogy egy — 60 gyermek befogadására alkalmas, a közoktatásügyi követelményeknek megfelelő tantermet építhessen 48.601 Lei építkezési költséggel. Megadta az engedélyt, minthogy a presbitérium 35. sz. határozatában felsorolt összegekből az fedezetet nyert. Elkötelezte azonban a lelkeszt és a presbitériumot arra, hogy az ingyenmunka felajánlása jegyzőkönyvileg legyen lefektetve, továbbá, hogy a magtár, harang és torony-alap kölcsönösszegeiről egy kötelezvényt állítson ki, s mindazideig, míg a kölcsön visszafizetése meg nem történik, minden év dec. 31-ig tegyen jelentést az esperesi hivatalnak arranézve, hogy nevezett alapokhoz tőke és kamat fejében milyen összeg lett befizetve.

8. Ugyancsak engedélyt adtunk szabályszerűen felszerelt iratok s ügyészi vélemény alapján a borsói egyházközségnek, hogy templomát 20.888 Lei költséggel megrenováltassa, megadtuk az engedélyt, minthogy az

építkezési költség a kivetett rendkívüli egyházi adóval fedezetett nyert.

9. Ugyanilyen alapon adtuk meg az engedélyt a tileagdi egyházközségnek, hogy templomát és toronyát mintegy 60 000 Lei költséggel megrenováltassa, mivel az építkezési költség a kegyes adományokból fedezetet nyert. Elkötelezte azonban az egyházközséget, hogyha az építkezési költségnél számításba vett 18.000 Lei községi segély elmaradna, annak fedezetéről, ha másként nem, rendkívüli adókivetéssel gondoskodják s ennek megtörténtét jelentse az esperesi hivatalnak.

10. Végül szintén jól és szabályszerűen felszerelt s előzetes ügyészi vélemény alapján adtunk engedélyt a tãmãșeui egyházközségnek, hogy templomának és toronyának a fedélzetét 25.000 Lei költséggel megjavíttathassa, minthogy annak biztos fedezetéről gondoskodva lett.

11. Jelentem a közgyűlésnek, hogy a Főtiszteletű Püspök úr nevét viselő „Sulyok-féle alapítvány alapító levelének rendelkezéséhez hiven az egyházmegyei Elnökség a Főtiszteletű Püspök urral való kölcsönös megállapodás után úgy határozott, hogy az alapítvány múlt évi rendelkezésünkre álló kamatának teljes összegét egyetlenegy kérvényezőnek, Sipos Mária tileagdi illetőségű, nagyon szegénysorsu, jó előmenetelű és magaviseleű, Odorheiu-i VII. éves tanítónőképezdésznek utalta ki.

12. Sajnálattal kell jelentenem, hogy a leși missziói egyházközség gondnoka és presbitériuma tisztségéről lemondott s ezen nagyon nehéz helyzetben levő egyház ma vezetőség nélkül van s a magára maradt lelkész az ügyek továbbvitelénél egyedül és tehetetlenül áll. Megpróbáltuk addig is, míg az e.m. közgyűlés ezen kérdéssel foglalkozik, — úgy a gondnoki, mint a presbiteri tisztségre alkalmas egyháztagokat behívni az egyház ideiglenes adminisztrálása végett, azonban ez sem járt sikerrel s a leși egyházközségben nem akadt senki, ki a gondnoki és presbiteri tisztséget vállalta volna. Az e.m. ügyész urnak kiadtam ezen ügyet véleményezés végett, aki, — hivatkozással arra, hogy mivel egy egyházközség igazgatás nélkül nem maradhat, indítványozza, hogy

azzal valamelyik szomszédos egyházközség presbitériuma bizassék meg.

Tekintettel arra, hogy erre az esetre az E. T. I. t. c. 47. §-ban foglalt rendelkezés nem vonatkozik, kérem a közgyűlést, méltóztassék a súlyos helyzet mérlegelése után bölcs belátása szerint intézkedni.

13. A bihareai unitárius mozgalomról, szemelől tartva az egyházkerületi közgyűlés 91—1934. sz. határozatát, jelentésemet az alábbiakban van szerencsém megtenni:

A múlt év május havában tartott generális vizitáció alkalmával személyesen megjelentem az egyházközségben s résztvettem azon a presbiteri gyűlésen, amelyen a presbitereken kívül a hívek is nagy számmal voltak jelen s amelyen a Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Elnökség az egész mozgalom geneziséét, indító okait, nagy körültekintéssel, — a legapróbb részletekig megvizsgálta.

A vizsgálat eredményét ha nézzük, megnyugtató reánk nézve az, hogy a nagyobb számu kitérésnek s általában az egész mozgalomnak komoly, lelki motívumai nincsenek, amint ezt már előzetesen az egyházkerületi közgyűlés által kiküldött bizottság is megállapította. Mindez azonban nem jelenti azt, hogy ezen mozgalom ügyét élénk figyelemmel ne kísérje a felettes egyházi hatóság, — mert ha aludni is látszik a tűz s annak terjedése közel egy év leforgása alatt nem is volt észlelhető, — úgy látom, hogy a személyi szenvedélyes ellentétek szele még mindig fujdogál s esetleg alkalmas lehet arra, hogy a tűz újból erőre kapjon és tovább terjedjen.

Tarnóczi Lajos lelkész ur nagyobb időközökben tett jelentést hivatalomnak arról, hogy a mozgalom és kitérés milyen stádiumban van s a múlt évi szept. 26-án tett jelentésében közli, hogy a hivatalosan nyilvántartott unitáriusok száma: 16 család, 12 magános férfi, összesen 71 lélek. Ha a múlt e. m. gyűlés óta kitértek és a felekezetenkívüliek közül visszatértek számát egybeveljük, az unitáriusok száma nem szaporodott. A lelkész ur legutóbbi jelentése f. év márc. 12-éről van keltezve, amelyben jelenti, hogy a múlt év dec. havában két özvegy gyermektelen nő tért át unitáriusnak, akik közül

az egyik nyíltan hangoztatja, hogy őt Kuki Zoltán tanító felesége (Szabó József leánya) birta rá a kitérésre s aki azóta, mint bejárónő Kuki Zoltánnál tartózkodik. Jelenli továbbá a lelkész, hogy az imaház felépült, felszentelése azonban mindezekig késett, főleg azért, mert az unitárius mozgalom vezetői, különösen a segédlelkész és Zöld István között viszály keletkezett, emiatt az unitáriusok között megindult a bomlási folyamat, sőt anyagi okok miatt Zöld István, aki az egész mozgalomnak kezdeményezője és fő mozgatója volt, ma már nincs velük, sőt ellenük van. Hogy mi lesz a viszálykodás következménye, természetes, ma még nem tudható? az azonban ebből is világosan kitűnik, hogy nem a hitbeli meggyőződés szilárd bázisán áll ezen mozgalom. Mindezek mellett én a magam részéről továbbra is intenzíve figyelem nemcsak a lelkész ur jelentése, hanem több más oldalról nyert információk után az eseményeket, sőt a helyszínt az esperesi vizitáció rendjén hamarosan ki fogok szállni az egész mozgalom újabb és alapos megvizsgálása céljából.

A több oldalról nyert értesülésem szerint a bihareai ref. egyházközségben a belmisszió munka elég szépen folyik s különösen a Nőszövetség az, amely intenzív és eredményes munkája által erős gátul szolgál az unitárius mozgalom tovább terjedésében.

Amidőn jelentésem tudomásul vételét kérem, - tekintettel arra, hogy mivel ez az ügy nemcsak az egyházmegyét, hanem az egyházkerület érdeklődését is felszínen tartja, kérem a közgyűlést, méltóztassanak úgy határozni, hogy az e tárgyban hozott rendelkezés az egyházkerületi közgyűléshez is felterjesztessék.

14. Esperesi időszaki jelentéseim befejezése után tudomására hozom a mélyen tisztelt közgyűlésnek, hogy az e. m. nyugdíjbizottság tagjainak megbízási határideje lejárt. Kérem azért a közgyűlést, hogy az E. T. VII. tc. 11. § ában foglalt rendelkezés szerint az Elnökségen kívül két lelkészi és két világi tagból álló bizottságot újabb 5 évi ciklusra jelen gyűlésen megválasztani méltóztassék.

15. Végül jelentem, hogy az e. m. missziói bizottság megbízatásának határideje is lejárt, kérem a köz-

gyűlést, hogy az Elnökségen kívül 2 lelkeszi és 2 világi tagnak megválasztásáról jelen gyűlés keretében gondoskodni méltóztassék.

Mindezeknek előterjesztése után jelentésem tudomásulvételét, előterjesztéseim során a megfelelő intézkedések megtételét kérvén, — kiváló tiszteletem kifejezése mellett vagyok a Nagytiszteletű és Nagyságos Egyházmegyei Közgyűlésnek

Alešd, 1935. év április hó 14-én

alázatos szolgája:

Vadai Bé'la

ref. esperes.

Az időszaki jelentés alapján:

1. Közgyűlésünk őszinte részvételt veszi tudomásul Főtiszt. Püspök úr feleségének, a közliszteleiben és közszeretletben élt nagyasszonynak hirtelen halálát, s amidőn áldott emléke előtt az elismerés igaz érzelmeivel áldoz, kéri a mindenható nagy Istent, hogy szeretett Püspök urunknak és a gyászoló családnak adjon megnyugvást.

2. Közgyűlésünk igaz részvételt veszi tudomásul kisjolsvai Szabó Zoltán nyug. lábornok, a salontai egyházmegye közliszteleiben és megbecsülésben álló gondnokának halálát. Nemcsak a salontai egyházmegyének, hanem református Sionunknak és magyarságunknak is egyik erős oszlopa volt ő. Emlékét kegyelettel őrzi s részvételét jegyzőkönyvi kivonatban fejezi ki a társegyháznak.

3. Helyeslőleg veszi tudomásul az Uileacul de Criș-i lelkeszi állás betöltése tárgyában fogantatott esperesi intézkedéseket s a megválasztott Facsar Gyulát állásában megerősíti s munkálkodására Isten gazdag áldását kéri. Kádár Miklós

volt lelkésznek egyházmegyei jegyzői, valamint tanügyi bizottsági tisztségben kifejtett munkásságáért köszönetet mondva, áldás kívánással bocsátja el kebeléből. A megüresedett tanügyi bizottsági tagságra Sass Kálmán Tileagd-i lelkészt választja meg, míg az egyházmegyei jegyzői tiszttel betöltésére nézve a szavazást július elsejei határral elrendeli. A szavazatbontó bizottság tagjául Elnökség mellé az Oradeán lakó tanácslírákat jelöli ki.

4. Tudomásul veszi a Săldăbagiu de Munte és Căuaceu lelkészi szolgálatok ideiglenes ellátása tekintetében tett esperesi intézkedéseket.

5. Tudomásul veszi, hogy egyházmegyénkben a következő segédlelkészek nyertek elhelyezkedést: Sulyok István oradeai lelkész, Püspök úr mellett az oradeai Össi-telepen Osváth Ernő; Csernák Béla oradeai lelkész, egyházkerületi főjegyző úr mellett Benedek Géza; Vadai Béla aleşdi lelkész, esperes úr mellett Tőkés Béla; Dr Szabó Lajos lelkész mellett a réti paróchiális körben Szabó Pál segéd lelkész.

6. Tudomásul veszi, hogy Bitay György okl. kántortanító borsói tanítói állásában ideiglenesen megerősítést nyert; hogy Tatár Erzsébet, Tatár Ilona, Kelemen Etelka, Ujvárosy Eszter, Incze Ilona Oradeán, Márk Pirooska Poşolacán, Mihályi Sára Săldăbagiu de Munte-n, Balogh Mária Urvind-en, Nagy Sándor Uileacul de Munte n, Nagy Ilona Niuved en, mint okleveles tanítók az 1934—35-iki évben, valamint Biharea-n Bacsó Margit és Farkas Vilma szintén okleveles tanítók, a felfüggesztett Nyiri Margit és Kuki Zoltán helyett, a felfüggesztés tartamára, helyettes

tanítói minőségben működhesse. Ugy-
szintén azt is, hogy a Niuved—Moşie-
Chiughiu-i iskolánál, magasabb iskolai ér-
dekekre tekintettel, Tóth Margit az 1934—
35-iki iskolai évben való helyettesi műkö-
désre nem kapott felhatalmazást.

7. Jóváhagyólag veszi tudomásul el-
nökségnek azon intézkedését, hogy a) az
oradeai egyházközségnek engedélyt adott
arra, hogy az Össi-telepen egy istentisz-
teleti és kulturális összejövetelre, valamint
napközi otthon céljára alkalmas épületet
építhessen 300.000 Lei költséggel, mely
összeg már meglevő készpénzből, gyűjtés
utján összehozott és összehozandó ado-
mányból és az egyházkerületi nyugdij-
pénzlárból felveendő kölcsönből nyer fe-
dezetet; b) hogy a Parhida-i egyházköz-
ségnek engedélyt adott egy 60 gyermek
befogadására alkalmas, a közoktatásügyi
követelményeknek megfelelő tanterem épi-
tésére 48,601 Lei költséggel, melyre az
egyházi előjáróság intézkedése folytán
fedezet van; c) hogy a borşi egyházköz-
ség 20,888 Lei rendkívüli egyháziadó költ-
séggel templomát megrenováltassa; d)
hogy a tileagdi egyházközség templomát
és tornyát megrenováltassa kegyes ado-
mányokból fedezendő 60,000 Lei költség-
gel, amelyből ha elmaradna a község ál-
tal felajánlott 18,000 Lei, annak fedezé-
séről — ha másként nem — rendkívüli
adókivetéssel gondoskodják a vezetés;
e) hogy a tamaşeui egyházközség biztos
fedezetű 25,000 Leis költséggel templomát
és tornyát megrenováltassa.

8. Helyeslőleg veszi tudomásul El-
nökségnek azon intézkedését, hogy Föliszt.
Püspök urral való kölcsönös megállapo-
dás értelmében a „Sulyok“-alap múlt évi
kamatát teljes egészében az arra sorsá-

val, előmenetelével rászorgáló Sipos Mária tileagdi illetőségű, odorhei VII. éves tanítónőképeszdésznek utalta ki.

9. Megdöbbenéssel vesz tudomást a leşi egyházközségben gondnok és presbytérium lemondása következtében előállott nehéz helyzetről s arról a szinte hihetetlennek látszó szomorú tényről, hogy egy egyházközségben nem akad senki, akinek szívében a felelősségérzelnek a legkisebb jele is megnyilvánulna magyar református anyaszentegyházunkkal szemben. S felkéri esperes urat, hogy a helyzet valóságáról való személyes meggyőződés végett küldjön ki egy bizottságot, amely közvellen ráhatással igyekezzon a hiveket jobb belátásra, az illetékeseket a gondnoki és presbiteri tisztség elvállalására bírni. Amennyiben ez eredményre nem vezetne, az E. T. I. t. c. 47. §-a értelmében megbizza Elnökséget, hogy addig míg ez a kérdés megoldódik, az egyházközséget saját hatáskörében kormányozza.

10. Jóllehet, hogy a bihareai kitérés mozgalom komoly hitbeli meggyőződés és lelkiiség hiánya, a ref. belmissziói szervek intenzív és eredményes munkája, — s bizonyára az unitárius mozgalom vezetői között keletkezett viszály miatt is; — terjedésében megállott, mindamellet közgyűlésünk felkéri esperes urat, hogy a mozgalom ügyét tovább is a régi éber figyelemmel kísérje és szükség esetén megfelelő utak és eszközök igénybevételel a ref. egyház érdekeinek védelmére siessen.

Egyben felkéri Elnökséget, hogy lelkész jelentése értelmében Kuki Zoltán ref. tanítónak az unitárius mozgalommal szembeni igaz magatartásáról szerezzen tiszta

képet és amennyiben lelkész jelentésében foglaltak a valóságnak megfelelnek, Kuki Zoltán ellen indítson fegyelmi vizsgálatot. E határozatot felterjeszteni rendeli a kerülethez.

11. Tudomásul veszi, hogy az egyházmegyei missziói bizottság megbízásának ideje lejárt s a következő ciklusra Elnökségen kívül Kulcsár Andor vadi és Sass Kálmán tileagdi lelkészek, dr Ujfalussy Sándor és Légh Károly világi tanácsbírókból álló bizottságot választja meg.

12. Tudomásul véve, hogy az egyházmegyei nyugdíjbizottságnak megbízási ideje lejárt, a következő 5 éves ciklusra Elnökségen kívül Könyves János sánioni és Fodor József oşorheiu lelkészekből, Udvarhelyi Béla és dr Soós István világi tanácsbírókból álló bizottságot választja meg.

13. Tudomásul veszi Bujdosó Lajos săldăbagiu de muntei tanítónak állásáról 1934 május hó 1-el kezdődőleg lemondását s áldás kívánással bocsátja a jól megérdemelt nyugalomba.

21. szám. Lelkészerlekezetet beterjeszti a szórványmisszió intenzivebbé tétele tárgyában hozott határozatát, mely szerint

a) Irattassanak össze nyilvántartás végett a szórványokban élő ref. családok névszerint, kimutatva a tanköteles gyermekek számát is s ez a kimutatás úgy az esperesi, mint a püspöki hivatalnak küldessék meg. S minthogy a szórványok gondozása a mai beosztásban szinte lehetetlen, az újabb beosztás tekintetében az egyházmegye intézkedést tegyen.

b) Kerületi belmissziói titkár hivattassék fel, hogy látogatásai alkalmával a gyülekezetek vezetőivel és belmissziói alakulatokkal a szórványmisszió fontos ügyét megértetni, azok lelkében a szétszórtan élő hittestvéreink sorsa iránti felelősségérzetet felébreszteni, a misz-

szíó ügyét szolgáló közalapi járulékok és perselypénzek beszolgáltatásának szükségességét hangsúlyozni minden erővel igyekezzon.

c) Az egyházmegye vezetősége legyen meg a szükséges lépéseket, hogy a Clujon megjelent Olajos Domokos által írt s a Minerva cég által kiadott ingyenes ABC könyvből a szórványokban lakó ref. tanköteles gyermekek számára a szükségnek megfelelő példányszám szereztessék be.

d) Kerület kerestessék meg, hogy az Árvaházi Képes Naptárból már megjelenéskor, valamint a Ref. Jövő vallásos néplapból és a ker. iratterjesztésben megjelenő traktátus füzetekből megfelelő számú példány a szórványokban élő egyháztagok közötti szétosztás végett utaltassák ki s gondoskodás történjék, hogy ezekben a szórvány misszió ügyét szolgáló népies cikkek jelenjenek meg,

e) A missziókban a stóla törültsék el s a missziós lelkészek ez irányu kártalanítása, valamint egyéb különleges kiadásai esperesileg láttamozott nyugtakra a kerület által a közalapi járulékok, perselypénzek s más rendelkezésre álló lehetőségek felhasználásával létesített kerületi missziói alaphól folyósíttassanak.

Egyházmegyei közgyűlés lelkészértekezlet határozatát jóváhagyja s a szükséges intézkedések megtétele végett kerülethez felterjeszti.

22. szám. Lelkészerlekezlet beterjeszti a ref. sajtó és iratterjesztés tárgyában hozott javaslatát, melynek értelmében ref. egyházunk és népünk jövőjének érdekében kívánatosnak tartja egy önálló ref. keresztyén napi sajtóorganum létesítését azzal a céllal, hogy a világban történő fontos politikai, kulturális, gazdasági híreket és más eseményeket is ref. szellemű, vallásos lelkű írók megvilágításain s tudósításain keresztül olvashassuk. Addig is, míg ezt megvalósíthatnánk, szükségesnek látja a meglevő Ref. Jövő vallásos néplap intenzívebb támogatását és publicitását, legalább az őszi és téli hónapokon heti lappá való átalakítását s meg-

felelő számú előfizető jelentkezése eselén az egyházmegyét és az egyes egyházközségeket érintő eseményeket, híreket tartalmazó melléklettel való kibővítését.

Fontosnak tartja továbbá a könyv és iratterjesztésünk kibővítését. E célból megkéri a kerületi iratterjesztési bizottságot, hogy a vallásos és egyháztörténelmi könyveken és füzeteken kívül konfesszionális ismeretterjesztő, népnevelési füzeteket is bocsásson ki; a mainál olcsóbb kiadású zsolnárokat hozzon forgalomba, létesítsen oly alapot, mely lehetővé teszi, hogy nagyobb mennyiségű bibliák, zsolnárok, vallásos füzetek díjmentesen álljanak rendelkezésre az egyes gyülekezeteknek.

E célból szükségesnek tartja egy utazó iratterjesztőnek alkalmazását, aki faluról-falura járva, árulná, illetve osztogatná e füzeteket. A cél ne az azokból folyó jövedelem legyen, hanem ref. hitünkben való elmélyítés és megerősítés, mert csak így vehető fel a verseny a különféle ponyvafüzetek és a szektárius utazók által terjesztett szokott propaganda „ingyenes” sajtótermékekkel.

Végül szükségesnek látja, hogy évente könyvnapok, bibliavasárnapok rendeztessenek s az itt befolyó jövedelmek az iratterjesztési alap növelésére fordíttassanak.

Közgyűlésünk lelkészértekezlet javaslatát határozati erőre emelve, felterjeszti a kerülethez. Egyben felkéri és megbizsa az Elnökséget, hogy keresse meg a salontai és érmelléki egyházmegyék Elnökségeit, hogy az „Új Magyar szó” vezetőségével tartandó együttes értekezleten állapodjanak meg arra nézve, miképpen lehetne e lapot Bihormegye reformátusságának napilapjává tenni? S ha ez a megállapodás sikerül, a lap szellemének és irányításának vezetésében a ref. világnézet kidomborításának biztosításával legyék ezt a lapot ref. politikai napilappá, amelyet az egyházkerületi vallásos iratokkal együtt terjesszen, illetve árusítson a minden egyházmegye területére fenti javaslat értelmében beállított iratterjesztő.

23. szám. Lelkészértekezlet beterjeszti a konfirmációi oktatás kérdésével kapcsolatban hozott határozatát, mely szerint szükségesnek látja egy káté rendszerű hittani könyvnek a szerkesztését és kiadását, mivel a jelenlegi vallástani kézikönyv szerkezeténél fogva nem alkalmas arra, hogy a gyermekek lelkében ref. hitelveinket állandósítsa. Ugyanakkor kéri azt is, hogy az első osztályban a vallásitanítók részére egy vezérkönyv szerkesztessék, mely beszéd és értelemgyakorlat alakjában felölelje az első osztály vallástani anyagát. Ennek a könyvnek a kiadására sürgős szükség van, mert a dékáni látogatások azt igazolják, hogy ebben a tekintetben a legnagyobb zavarok uralkodnak.

Községgyűlésünk jóváhagyólag terjeszti fel lelkészértekezlet javaslatát a kerülethez.

24. szám. Lelkészértekezlet beterjeszti az önszegélyezési akció ügyével kapcsolatban hozott azon határozatát, melyben a nyugdíjintézeti kölcsönök folyósítása tárgyában a kerület előbbi állásfoglalásának megváltoztatását kéri olyképen, hogy 10.000 leis kölcsön folyósításához elég legyen lelkész és neje aláírása, míg azonfelül 20.000 lei-ig még két megfelelő lelkész jóállása.

Községgyűlésünk a lelkészértekezlet kérését pártolólág terjeszti fel a kerülethez.

25. szám. Tárgyalta a bihori ref. egyházmegye tanító egyesülete közgyűlésének az egyházmegyei közgyűléshez fölterjesztett határozatait.

1. A tanítótestületnek a körzeti értekezleteken beindított önképző munkáját, mintatanítások tartását, pedagógiai értekezések íratását s azok megbeszélését

községgyűlésünk örvendetes tudomásul veszi.

2. A körzi értekezletek programmba vett tevékenységének népnevelést szolgáló vallásos és kulturális délutánok és estélyek rendezésével kibővítését

helyeslő tudomásul veszi s erkölcsi támogatását felajánlja.

3. A tanítóegyesület azon kérelmé, mely szerint új tankönyvek bevezetésénél a tanítóegyesület véleményezése kikéréssék s érdeme szerinti méltánylásban részesíttessék,

közgyűlésünk pártoló javaslatával terjeszti az egyh.kerületi közgyűléshez.

4. A tanítóegyesületnek a fizetések kiszolgáltatására vonatkozó 4. jkvi számú felterjesztéseire közgyűlésünk a következőket határozza:

a) a nagyobb összeggel hátralékos egyházak presbiteriumai ellen haladéktalanul vizsgálat indíttassék, de legkésőbb a szokásos évi egyházlátogatás alkalmával; így nevezetesen: Sântăul mare (12.000 lei), Uilacul de Munte (26.000), Sântion (10.000), Paleu (30.000), Sișterea (9.000+6.000 lei), Cetăriu (500), Saldobagiu (3.000), Biharea (42.000) presbitériumai ellen.

b) Utasítja közgyűlésünk az egyházközségeket az 1932. évi egyhkerületi közgyűlés 21. k. sz. határozatában megállapított létminimum minden körülmények között kiszolgáltatására, tehát a sok helyen elismerni nem akaró korpóllék folyósítására is.

c) A tanítótestületnek az egyházkerületi közgyűlés 75—1934. sz. díjlevél záradékolásra vonatkozó határozatának odamódosítását célzó kérelmét, hogy tanító, vagy bármely egyházi alkalmazott bizonyos esetekben világi bíróság eljárását vehesse igénybe, közgyűlésünk nem teheti magáévá, mint egyházi autonómiánkkal merőben ellentétes kívánalmat; kérelemmel fordul azonban közgyűlésünk az egyházkerületi közgyűlés útján a főhatósághoz, hogy mivel az u. n. „ius advocatiae” egyházunknak törvényben biztosított joga (l. t. c. 4. 5. §§) a tanítói javadalmak behajtásánál e joggal élés lehetőségeit biztosítani méltóztassék.

d) Utasítja közgyűlésünk a presbitériumokat s az egyházi javadalmasokat az egyh-i III. t. c. 22. §§-ában foglalt ama rendelkezés megtartására, mely szerint: „lelkész, tanító, énekvezér az őt illető fizetést egyházközsége tagjaitól közvetlenül nem szedheti.“

e) A tanítótestület azon kérelmét, hogy a helyettes tanítók fizetését, melyet a 110—1934. sz. egyházkerületi határozat az esperes hatáskörébe utal, az egyházkerületi közgyűlés akként állapítsa meg, hogy ne maradjon nagyon alatta a tanítók létminimumának,

pártoló javaslattal terjeszti az egyházkerületi közgyűléshez.

5. A tanítótestületnek a nyelvtanfolyamok készkiadásainak egyházkerületi alapból fedezésére irányuló kérelmét

pártoló javaslattal terjeszti az egyházkerületi közgyűléshez.

6. A dékáni látogatás mai formájának olyan módon megváltoztatását, hogy ősszel 1—1 tanító végezzen a beírás után, lehetőleg az állami látogatást megelőzve, adminisztrációs látogatást, a jelenlegi félévi látogatás pedig maradjon el s az 1 lelkész és 1 tanítóból álló bizottság, mely az évi egyházlátogatást is végezné, lehetőleg az egyházmegyei közgyűlés előtt látogatná meg az iskolákat,

közgyűlésünk nem teszi magáévá, az 1934. évi egyházkerületi közgyűlés 32. d) pontjának sértellen fenntartása mellett elrendelt, hogy a dékáni látogatás jkvei 2 példányban készíttessenek s 1 példány az iskolai irattárban maradjon. Az adminisztrációs látogatás helyett pedig úgy rendelkezik, hogy az iskolaszéki elnökök minden év október 1-ig tegyenek jelentést az előre megküldött kérdőívek alap-

ján az esperesi hivatalhoz a beiratásról s általában az iskolai évnek beindításáról.

7. A tanítótestületnek a gyermekujság megindításának szükségessége, szerkesztése, terjesztése tárgyában hozott határozatait, valamint a Református Jövő kiadóhivatalában állás nélkül levő tanítónők, esetleg tanítók alkalmazására irányuló kérelmét,

közgyűlésünk a „Ref. Jövő“ szerkesztőségének és kiadóhivatalának figyelmébe ajánlja, annak lehető teljesítését a maga részéről is kívánatosnak tartja.

8. A tanítótestületnek azon kérelmét, hogy azok a tanítók, akik a régi magyar nyugdíjintézetnek tagjai voltak s ez alapon nyugdíjaztatásukat kérik az államtól, nyugdíjügyük elintézéséig maguk helyett helyettesít állíthassanak,

azzal a megszorítással javasolja az egyházkerületi közgyűlésnek, hogy e helyettesítés a törvényes követelményeknek minden tekintetben megfelelő tanítóval, az érdekelt tanító javadalma terhére s legfőbb egy évi időtartamra engedélyeztessék.

9. A tanítóközgyűlésnek az egyházmegyei közgyűlés — Vadai B. la esperes, Kiss Károly tanügyi biz. elnök iránt a tanügy érdekében kifejtett munkásságukért kifejezett elismerését

közgyűlésünk köszönettel tudomásul veszi.

26. szám. Tárgyaltatott: Az egyházmegyei tanügyi bizottság jelentése az 1934—35. iskolai évről.

Nagytiszteletű és Nagyságos Egyházmegyei Közgyűlés!

Az egyházmegyei tanügyi bizottság 1 lelkes és 1 tanító küldöttsége a folyó iskolai évben a szokásos félévi látogatást részint a téli hideg időjárás és még inkább az influenza járvány folytán beállott kényszer vakáció és ezután is még jóideig fennálló nagymérvű mulasztások miatt csak március hó folyamán tudta tel-

jesíteni. (A látogatást végezték az I. körben: Kovács Sándor lelkész, Movik Gyula tanító, a II. körben: Bagoi Bertalan lelkész, Czeglédi Sándor tanító, a III. körben: Kiss Károly lelkész, Herczegh Kálmán tanító, a IV. körben: Könyves János lelkész, és Sándor Lajos tanító.) A vizsgálat az iskoláinkra és tanításügyünkre nehezedett súlyos idők parancsolta tárgyilagos szigorral és komolysággal, mondhatnám a súlyos beleg megmaradásáért aggodalmaskodó orvos lelkiismeretességével, a tanügy minden irányára kiterjedő s a felettes egyházhatóságok vonalkozó figyelmeztető irányításának komoly megszívlelése alapján történt. Az észlelt hiányok az érdekeltekkel a helyszínen közöltettek s annak pótlására az egyházi hatóságok rendelkezéséig is felhívtak.

A látogatási jegyzőkönyv alapján összesítő jelentéssel a következőkben van szerencsém megtenni:

I. Az iskola állapota:

Egyházközségeink nagy többségében jó, vagy legalább is tűrhető; javításra szorul: Urvind I. III. o. tanterme, mely alacsony és sötét. Parhidán az alacsony és szűk tanterem helyett fedél alatt az új iskola épület. Általában az állami ellenőrző közegeknek e tekintetben emelt kifogásai ma már a legtöbb helyen tárgytalanok. Căuaceu-ban az iskolaudvar kicsi, mit a tanfelügyelőség is kifogásolt. Urvinden a IV. VII. o.-ban a mennyezet sötét, a lejáratú lépcsőnél a földtalaj kimosatott, a padok festésre szorulnak.

A tanítás eredményét csaknem minden iskolánkban kedvezőtlenül befolyásolta az állagostól nagyobb mérvű betegség miatti mulasztás, az influenza járvány csaknem minden gyülekezletünket meglátogatta s 5—17 napig terjedő kényszerszünetet eredményezett. Biharean ezenkívül az I. II. o.-ban mintegy 2 hónapig tanító hiány miatt szünetelt a tanítás. Uileacul de munte s Cetariu községekben a gyermekek a szülők nemtörődömsége miatt nem járnak rendszeresen iskolába.

II. Az iskola felszerelése

tekintetében úgy az egyházi, mint az állami látogatás által korábban megállapított hiányok jórészen szintén pótoláltak. Még mindig meglevő hiányok: Paleuban: Európa, Azsia, Amerika térképe, méter-rud, számoló gép. Uileacul de munten: ivóedény, liter, kg., dkgr., számológép, lellár. Cetariu: körző vonalzó, földgömb, liter. Căuaceuban: egyenes és háromszög vonalzó, szögmérő, ásványok. Șișterean: iskolai szekrény, körző, vonalzó, liter, deciliter, kg., a lellár csak magyarul van meg, az I. II. o. ban a tábla rossz, térkép gondozatlan. Poșolacăn: a padok rozoga állapotban. Tileagdon: méter rendszer, fizikai eszközök, iktató és postakönyv hiányzik. Episcopia Bihoron: a III. o. tantermében a bútorzat kiegészítésre szorul, a padok gyöngék, dobogó nincs, történelmi képek hiányoznak. Săldăbagiu: ivóedény, természetrajzi, fizikai eszközök nincsenek. Moșie-Chiuguiun: ivóedény és jó ivóvíz nincs, a tábla kicsi és rozoga. Anyakönyv csak egy példányban van s az is hiányos. Órarend beterjesztette a tanfelügyelőséghez, de a látogatás idején még nem érkezett vissza. Santăul maren: az iskolaépületek sürgősen javításra szorulnak, de mert 138 adófizető, 36.000 Lei egyházi adóval van megterhelve, s a költségvetési szükséglet 102.000 Lei, sem tanítójának korpóllékjára, sem az építési költségekre nem talál fedezetet: közgyűlésünk pártoló javaslatát kéri kerületi segély nyérése tárgyában. Oradea román motivumu képek, térképek és történelmi képek beszerzése szükséges; bizottság jónak látná, ha a tantermek évenként háromszor lennének olajozva. Uileacul de munte, Cetariu, Căuaceu, Niuved iskoláiban az iskolai rendeletek nem iktattatnak. Săldăbagiu órarendjét felterjesztette s nem kapta vissza.

Hűségesküt nem tett Poșolacăn Márk Piroska.

Hűségesküt tett, de eskü okmánya nincs meg: Zagyva Rózának, Bogáti Mihálynak.

Sipos Pál szövetkezeti ügyvezetőnek e külön foglalkozáshoz engedélye nincs.

Niuveden az 1935 február 26-iki tanfelügyelői jkv. nincs fölterjesztve.

Biblia és énekeskönyvel nem talált a bizottság: Căuaceu I. II. o.-ban, Episcopia Bihoron a III. o.-ban a Moșie-Chiughiui iskolában.

III. Az iskola belállapota:

I tekintetében nehéz helyzetet teremtett s ha e bajon a legrövidebb időn belül nem sikerül változtatni, iskolánk gyors pusztulását fogja eredményezni az a körülmény, hogy az iskola hiányos felszerelése, a tanítók fogyalékosnak minősített nyelvtudása s a tanítói fizetések alacsony volta s rendellenül kiszolgáltatása címén igen sok iskolánktól megvonatott a nyilvánossági jog s ha mint magán iskolák taníthatnak is, de tanulóiknak állami bizottság előtt kell vizsgáznio. Így megvonatott a nyilvánossági jog Biharean mindhárom iskolától, Cetariun mindkét tancsoportnál, Șișterean az I. IV. o.-ban, Urbinden mindkét iskolában, Niuveden, Parhidan, Moșie-Chiughiun, Sântionon mindkét iskolára nézve, Sântăul Mic-en, Paleu és Uleacul de Munte.

Șișterean már is állami iskolába utaltatott vizsga nem tétel miatt az I. II. o.-ban: 20, a III. IV. o.-ban 10 tanuló, Episcopia Bihorului-on 3 tanuló.

A törvény által biztosított 14%-os községi segélyhez nem tudtak hozzájutni Biharea, Paleu, Căuaceu, Șișterea, Episcopia Bihor, Oradea, Săldăbagiul de munte Parhida, Sântion, Borș, Sântăul mic, Sântăul mare iskolái.

IV. A tanítás belső biztosításának

nagy akadály, hogy a felettes egyházi hatóságok minden szorgalmazása ellenére is még mindig igen nagy azon gyülekezetek száma, melyek az egyházkerületileg megállapított létminimumot nem szolgáltatják ki vagy csak nagy késéssel szolgáltatják ki tanítóiknak.

Nem adja meg a létminimumot: Paleu, hol Mátyássy Istvánnak 6000 Lei fizetése van hátralékban, Uileacul de munten Székely Irma fizetése kerületi segéllyel éri el a minimumot, hátraléka 1931 óta 18.000 Lei, Cetariuon Kolozsváry Berta hátraléka 4800 Lei, Nagy Gézáé 6000 Lei, Căuaceuban Varga Ferenc hátraléka

2000 Lei, Barlabás Idáé 1500 Lei, Sipos Pál Şiştirea 8000 Lei hátralékkal 1932 óta, Uileacul de Criş Sándor Lajos 16.000 Lei 1930 óta, Urvinden Bogáti Mihály fizetése eléri ugyan a minimumot, de fizetését nem kapja rendszeren, 1934 február óta 7500 Lei hátraléka van. Nem éri el a minimumot: Săldăbagiul de munten Mihályi Sára fizetése s az is 1935 január 1 óta hátralékban maradt, Niuveden Nagy Ilonáé, Parhidán Kiss Erzsébeté, kinek 1928 óta 4000 Lei hátraléka van. Tămăşuban Kálmán Etelkéé, Moşie-Chiughiu Tóth Margit 3300 Lei hátraléka van 1934 december óta. Sântion-on Könyvesné Mester Erzsébetnek 5000 Lei, Kalas Sándornak 5000 Lei hátraléka van. Santăul Maren Czegléd Sándornak 12.200 Lei.

Tanítóink legnagyobb része a románnyelvi vizsgálatokon minden alkalommal megjelent s mindenkor a tőle telhető legnagyobb erőfeszítéssel igyekezett a törvényt szabla követelményeknek úgy a saját nyelvtudásának gyarapítása, mint a vezetése alatt álló növendékek minél eredményesebb tanítása tekintetében eleget tenni ám az 1934. évi augusztus havi vizsgálatok lesújtó eredménye már már a kétségbeesés örvényébe sodorta tanítóinkat; valóban minden elismerésre méltó tanítótestületünk részéről az a magas nézőpont, mely hivatásának belötlésében vezeli és irányítja s munkája nyomán a sikert ilyen kedvezőtlen körülmények közt is kivívja. A látogató bizottságok e tekintetben a következő eredményt állapították meg:

Kilünő: Movik Gyula Biharea, Zagyva Róza Şiştirea, Sándor Lajos Uileacul de Criş, Bódis Ágnes, Herczegh Kálmán Episcopia Bihor, Kalas Sándor Sântion, Csathóné Tóth Mária, Szikszay Erzsébet, Papp Margit, Matkó Ilona, Tatár Erzsébet, Tatár Ilona, Ujváry Eszter, Incze Ilona, özv. Lázár Mártoné, Kelemen Etelka Oradea. Czegléd Sándor Santăul mare.

Jeles: Farkas Vilma Biharea, Barlabás Ida, Varga Ferenc Căuaceu, Bogáti Mihály Urvind, Csörsz Ferenc Tileagd, Bogáti Mihály Urvind, Albisi Erzsébet Episcopia Bihor, Kiss Erzsébet Parhida, Kálmán Etelka, Silye Kálmán Tămăşeu, Könyvesné Mester Erzsébet Sântion, Bilay György Borş, Bagits Lajos Episcopia Bihor.

Jó: Bácsó Margit Biharea (a bizottság következő megjegyzésével: A tanítás jó nak minősített eredményével az egy hónap óta működő tanítónőt osztályozzuk, mert az általános tudás a sok szünet miatt rendszertelen és kevés) Székely Irma Uileacul de munte, Nagy Géza Cetariu, Sipos Pál Şiştirea, Balogh Mária Urvind, Márk Piroşka Poşolaca, Nagy Ilona Niuved, Masztils János Santăul mic.

Elégséges: Mátyássy István Paleu, Nagy Sándor Uileacul de munte, Kolozsváry Berta Cetariu, Mihályi Sára Săldăbăgiul de munte, Tóth Margit Moşie-Chiughiu.

Megvizsgálta a küldöttség a vallástani ást, mely Santăul mic kivételével, hol a vallástanítás elégtelen, mindenütt megnyugtató eredményt mutat.

kiváló tisztelettel:

Kiss Károly,

e. m. tanügyi biz. elnök.

a) Közgyűlésünk felhívja azon egyházközségeket, melyeknek iskola épülete javításra szorul, vagy amelyeknél a dékáni látogatás a felszerelés tekintetében jelölt meg hiányokat, hogy engedve úgy az egyetemes egyházi érdek, mint saját gyülekezeti érdekük elkötelező parancsának, a hiányok pótlására erejükön felül is mindent megtegyenek,

b) A hivatalos lapban megjelent iskolaügyi rendeleteknek kellő időben való iktatását fegyelmi felelősség terhe mellett minden iskola vezetőségének kötelességévé teszi.

c) Márk Piroşka posolacai tanítónőt a hűségeskü letételére, Zagyva Róza şiştereai tanítónőt, Bogáti Mihály urvindi tanítót eskü okmányuk megszerzésére, Sipos Pált mellékfoglalkozása engedélyezésének kérésére utasítja közgyűlésünk.

d) Felhívja közgyűlésünk a căuaceui, moşie-chiughiu, episcopiei bihori iskolák vezetőségét, hogy a teljes bibliát és éne-

kes könyvet iskoláik részére haladéktalanul beszerezzék s utasítja iskolaszéki elnököket, hogy azok rendeltetésszerű felhasználását gondosan ellenőrizzék.

e) A nyilvánossági joguktól megfosztott, vagy ideiglenes nyilvánossági joggal működő iskolák fenntartóit, illetve iskolaszéki elnökeit elkötelezi, hogy a nyilvánossági jog elnyerhetése érdekében minden hiányt a legrövidebb idő alatt pótoljanak.

f) A 14%-os iskolai segély elnyerhetése érdekében kérelemmel fordul közgyűlésünk a főhatósághoz, hogy mivel a községenkénti kísérletezés, felelősség stb. — célra nem vezet — a törvényes jog egyetemleges biztosítására, illetve végrehajtására módot találni méltóztassék, mint hogy pedig 2 egyházközségben (Tămășeu és Niuved) azon alapon sikerült a segélyhez hozzájutni, hogy költségvetésüket a községi előljárásnál (román nyelven) bemutatták és iskolaszéküket iskolabizottsággá (comitetul școlar) átminősítették, ez eljárást általánosan elrendelni méltóztassék.

g) Jóleső örömmel veszi tudomásul közgyűlésünk, hogy tanítóink legnagyobb része e nehéz időkben is eredményes, jó munkát végez; egyházi és faji nagy érdekeink védelme és biztosítása érdekében az iskolán kívül is minden emberileg lehetőleg megtesz; miért közgyűlésünk tanítótestületünk működéséért elismerését és hálás köszönetét fejezi ki s reájuk s munkájukra továbbra is Isten áldó és megsegítő kegyelmét kéri. Sântău mic-en, hol a vallástanítás az állami iskolában még az elégséges mértéket sem éri el, elrendeli közgyűlésünk, hogy a vallástanítást a lelkész vegye át s az állami iskola épületében történjék.

27. szám. Tárgyaltatott a belmissziói bizottság jelentése.

Nagyfiszteletű és Nagyságos Egyházmegyei Közgyűlés!

Az egyház hitéleti, belső munkájának ó-esztendeje, vagyis a múltak számonkérése ilyenkor van, amikor az emlékezet lámpásának fénye mellett végigjárjuk a múltak tárnáit, s összeszedegéljük egy egész esztendő történetéből azokat a momentumokat, amelyek egyházunk belső, hitéleti munkáira vonatkoznak.

S amint egy eltűnt esztendő idevonatkozó munkáit nézzük, általánosságban elmondhatjuk, hogy a hitélet intenzitását mutató hőmérő higanya valamivel megint emelkedett. Még nem sok az eredmény, de egy láthatatlan szellem ott jár-kél a kálvinista magyar éjszakában, költögeti az alvó lelkeket, s élesztgeti az „Ezékiel száradt csonkjait.” Igaz, még sokan vannak, akik idegenkednek e fogalomtól — belmisszió — valami különleges lelkipásztori tulorázásnak érelve és gondolva azt, pedig sem többet, sem kevesebbet akar kifejezni, mint komolyan, s hivatásszerűen elvégzett lelkészi munkát. Nem másról van itt szó, mint a sok keresztlevél szerinti, lehat névleges kálvinistának tényleges kálvinistává tételéről. És soha senkinek eszébe nem jutott volna a belmissziót „feltalálni” ha nem volna rá szükség, mint ahogy sohasem jutna eszébe az embernek az orvos és palika, ha a betegség meg nem támadná.

Elhagyva az általánosságot, az egyházlátogatók által összeszedett adatok alapján az itt mellékelt táblázatszerű kimutatásomban mély tisztelettel terjesztem elő az egyes egyházközségekben folyó belmissziói munkásságot. Ha figyelmesen átolvassuk az egyes belmissziói jelentéseket, két olyan körülmény ragadja meg figyelmünket, melyek mellett nem lehet szó nélkül elhaladni. Az egyik sajnálatos körülmény az, hogy nagyon kevés az eredmény, a gyümölcs, a felt.

Szinte kivétel nélkül minden egyes egyházközségben folyik belmissziói munka, de nagyon kevés egyházközség az, mely a folyó belmissziói munkákkal kapcsolatban tettekről számolt volna be. Még mindig sok

az a hely, hol a lelkész és tanító nem kapja meg járandóságát, hol a hivek nem lálogatják a templomot, hol nem élnek Urvacsorával, hol a parochia és iskola dűledezőben van, hol a templom környéke és a temető siralmas, elhanyagolt állapotban van, hol jótékonyt nem gyakorolnak és így tovább. Hogy lehetne például ilyen helyeken intenzív református sajtó propagandát kezdeni?

Pedig a belmisszió lényegéhez hozzátartozik a gyümölcs, a tett. Nem belmisszió tehát pl. amit legsűrűbben szoktak ennek tartani és mint ilyet gyakorolni: a vallásos estélyek, ünnepélyek tartása. Fakadhatnak belőle belmissziói indítások, alátámaszthatja és kiegészítheti annak munkáját, de maga nem belmisszió. Általában nem belmissziói munka az, amelyben minden csak a szó.

Kezemben volt egy szórványgyülekezet lelkipásztorának beszámolója (Uileacul de Câmp Földes Károly). Kilenc községben, közel 100 km.-es vonalon mindössze néhány család református. Lelkész a 11 családnál anyaház romokba heverő templomát felépítette, az asztalos munkát maga végezte, örökké uton van. Munkája igehirdetés, konfirmandusok tanítása, pásztori beszélgetés, de ebben a szórvány gyülekezetben mégis ott van a misszió teljessége, mert pásztor és nyája az erők teljességének megfeszítésével szolgálják benne az Urat és az Igét. Viszont egy nagyobb gyülekezetben több egyesület működhetik, de ha azok tevékenysége csak szómisszió, vagy bálók és műkedvelő előadások rendezése, akkor abban a gyülekezetben igazában nincs belmisszió. Ilyen tetteket, gyümölcsöket látok én keveset a betérjesztett jelentésekben.

Abban, hogy az egyes községekben működő belmissziói szervek gyümölcsöt nem teremnek, néhány olyan körülményre lettem figyelmes az egyes jelentésekből, melyeknek kiküszöbölésére szeretettel hívom fel az illetékesek figyelmét.

A) Szomorúan olvastam, hogy az egyes községekben a belmissziói szerveknek működése *időszaki*. Még a vasárnapi iskolának a működése is nagyon sok helyen a tanítók nyári szabadságától van függővé téve,

vagyis szünetelnek. A jelentések azzal érvelnek, melyet én elfogadni soha nem tudok, hogy faluhelyen nyáron nem lehet belmissziót csinálni.

De megcáfolja ezt a felfogást azon lelkészeknek jelentése, amelyek állandó, nyáron is folytatott evangéliumi munkákról számolnak be. Lehet, hogy számban kevesebben vesznek részt a nyáron tartott órákon, s az is lehet, hogy a hétköznapiok mezei munkákra szólítják ki bibliaköröseinket, de viszont lehetetlennek tartom, hogy vasárnapi napokon egy pár iskolásgyermeket és felnőttet ne lehetne találni evangéliumi megbeszélésekre. Én azt hiszem, hogy ezek a kényszer szünetelések, melyekre egyik lelkész azt jelentette, hogy egyéb elfoglaltsága miatt nem végezheti ezt a munkát, nem vezethetnek jó eredményre. Ha egyes belmissziói szerveket nem is tudnánk összehozni, a vasárnapi iskolások és a leányok szövetségét, ha megfogyatkozott számmal is, ne engedjük szünetelni. Tapasztaltam, hogy a nyári szünetek 10 hónapi komoly munkának eredményeit tették lönkre. Itt az alkalom, azoknak a lelkészuraknak a részére is, akik terem hiánya miatt, ősszel és télen nem dolgozhatnak, hogy a nyári időben Isten szabad ege alatt, vagy a templomban pótolhassák a hiányokat és megmentsek azokat, akiket még meglehet. Az Isten országáért folytatott munkában pihenés, szünet nem lehet. Minden tétlenség a győzelmet veszélyezteti.

B) De még ennél is szomorubb az a tény, hogy egyes belmissziói szerveknél, egyes jelentésekben, mint vezető, hiányzik a lelkész. Különösen a fiú, leány és felnőtt szövetségeknél több helyen nem olvasom a lelkész nevét. Bármilyen tisztelettel vagyok az egyházmegyei tanítószolgálat és a nem lelkész jellegű egyének munkája iránt, nem tartom megengedhetőnek, hogy bibliát más magyarázzon mint lelkész, sőt egyenesen veszélyesnek tartom. A szektárius mozgalmak terjesztésének ez a szülőokai. Lehet, hogy egyesek velem szemben azzal érvelnek, hogy ezek a nem lelkész vezetők a bibliát nem magyarázzák. Akkor ki magyarázza? Mert 12 jelentésből erre a kérdésre nem kaptunk feleletet. Féltő, hogy ezeken a helyeken a komoly értelemben vett belmissziói bibliaórák nem is tartatnak meg. Ez

pedig éppen olyan végzetes, mint az előbbi. Belmissziói munka biblíamagyarítás nélkül nem létezhetik. A biblíamagyarítás nélkül vezetett alakulatokban lehetnek jó műkedvelők, sportolók, zenészek stb. de komoly evangéliumi alapon álló református keresztyén soha! Kérve kérem egyházunk jövője érdekében az én lelkesztéstvéreimet, hogy e szövetségi bibliaórákon minden alkalommal jelen legyenek, azt vezessék, és kérem a mélyen tisztelt tanítókat, hogy a lelkészeknek a bibliakörök másirányú (kulturális, szociális, testnevelési) munkáiban, mint eddig is sok helyen, azzal az önzellen lelkesedéssel legyenek segítségére. A vasárnapi iskolai tanítás is csak a lelkész előkészítése, illetve annak felelősségére történhetik.

C) És végül az Énekkarok megszervezésére ismételtelen felhívom az egyes egyházközségek figyelmét. Mit jelent ma a gyülekezet életében egy énekkar, erről felesleges nekem bővebben beszélnem. Szébbé, változatosabbakká teszi az istentiszteleteket, összetartja az ifjúságot, anyagot ad az egyes belmissziói szerveknek és magyar dalaival ápolja és fenntartja a faji öntudatot. E téren is már elismerést érdemelnek oradeai „Kálvin” és „Sztárai Mihály” a cetăriu, sântioni, episcopia-bihori, bihareai, borși, tileagdi és lămășeu énekkarok, akiknek úgy helybeli, mint oradeai szerepléseik a legteljesebb erkölcsi siker jegyében folytak le. Hiszem, ha megszívleljük az elmondottakat, meglesznek a várvavárt gyümölcsök.

Hála az Istennek, hogy itt-ott felragyognak ezek a tűzek. Vannak nő- és férfiszövetségek, melyek népkönyvtárakat létesítettek (episcopia-bihor); vannak melyek házat béreltek istentiszteletek tartására (oradeai), vannak melyek templomokat renováltattak (lămășeu, tileagd), templomkerítéseket csináltak (Aleșd), harangot öntettek (Uileacul de Munte), tanítófizetést vállaltak (Uileacul de Criș stb. Oh hadd legyenek ezek a kevesek követendő példák, a többi, ma még sötétségben botorkáló gyülekezetek előtt.

Javaslom: Az Esperes körlevelében hívja fel az egyes gyülekezetekben működő belmissziói alakulatok figyelmét, ama krisztusi követelményre: Ugy fénylik

a ti világosságotok az emberek előtt, hogy lássák a ti jó cselekedeteiteket és dicsőítsék a ti mennyei Atyátokat." (Máté 5:16). Ez alakulatok érezzék a mai idők súlyos követelményeit és tettekben, gyümölcsökben tegyenek bizonyosságot létjogosultságukról. Kívánatos, hogy a múlt évben oly nagy sikerrel megrendezett, oradeai, tileagdi presbiteri, nőszövetségi konferenciák évente megtartsanak.

A másik körülmény, melyre felhívom a Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés figyelmét, külső okokban rejlik. Több gyülekezetből érkezett panasz, hogy az állami hatóságok nem engedélyezik még a vallásos összejövetelek tartását sem, és a püspöki körrendeletben megjelent engedélyeket sem hajlandók akceptálni. Katonai csendőrpáncsnoksági engedélyhez ragaszkodnak.

Javaslom: Hivassanak fel ezek az egyházközségek, ahol a belmissziói munka akadályozva van, hogy konkrét tényekre támaszkodó panaszaiikkal forduljanak az esperesi hivatalhoz. Az Esperes ezeket összegyűjtve, terjessze a püspöki hivatalhoz, kérve egy a katonai páncsnokságtól eredő engedély megszerzését.

Egyszer már végleg rendezni kell ezt a kérdést. Hisz az államnak is első érdeke, hogy e belmissziói szervek működjenek. Minél több a templomos emberek száma, annál kevesebb a különféle szélsőséges elemeké, s annál biztosabb alapokon nyugszik az állam élete.

Mielőtt jelentésemet lezárnám, kérem a Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlést méltóztassanak Vadai Béla esperesnek és Kiss Bertalan utazó titkárnak köszönetüket kifejezni a bihori egyházmegyében ez évben a belmisszió terén végzett, önzetlen lelkipásztori munkásságukért.

Kérve jelentésemnek tudomásul vételét, vagyok a Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlésnek

Oradea, 1935. április hó 25.

alázatos szolgája:

Dr Szabó Lajos,
belmissziói előadó,

Az egyházmegyei Közgyűlés a belmissziói jelentést tudomásul veszi, s azt teljes egészében jegyzőkönyvébe foglalja. A javaslatokat elfogadja és azoknak külön esperesi körlevélben való közlésére az Esperest felhívja.

Dr Soós István tanácsbíró indítványára az egyházmegye területén ez évben végzett belmissziói munkásságáért dr Szabó Lajos belmissziói előadónak elismerését és köszönetét fejezi ki.

28. szám. Tárgyaltatott az egyházmegyei missziós bizottságnak a Derna-tataruşi missziói kör lelkész 1934. IV-ik évnegyedi jelentésére vonatkozó előterjesztése.

Egyházmegyei közgyűlésünk a missziói bizottság felterjesztése alapján a jelentést tudomásul veszi s az új lelkész munkájára Isten áldását kéri. Ugyanakkor sajnálattal állapítja meg, hogy az eltávozott lelkész az 1934-ik év I—II—III. évnegyedében végzett munkájáról sem utazási-naplót, sem jelentést nem terjesztett be. Utasítja előadót, hogy Kádár Miklós eltávozott lelkészt mulasztása haladéktalanul való pótlására hívja fel.

29. szám. Tárgyaltatott az egyházmegyei missziói bizottságnak a Vadul lui Carol II. missziói lelkész 1934-ik I—II—III—IV. évnegyedi jelentésére vonatkozó előterjesztése.

Egyházmegyei közgyűlésünk a missziói bizottság felterjesztése alapján a jelentéseket tudomásul veszi.

30. szám. Tárgyaltatott az egyházmegyei missziói bizottságnak a leşi missziói lelkész 1934. I—II—III—IV. évnegyedi jelentésére vonatkozó előterjesztése.

Egyházmegyei közgyűlésünk a missziói bizottság felterjesztése alapján a jelentéseket tudomásul veszi, utasítja a körlelkészt, hogy kiszállása alkalmával a szórvány nevét s az akkor végzett munkáját esetről-esetre vezesse be utazási naplójába.

31. szám. Tárgyaltatott az egyházmegyei misszió bizottságnak a Derna-tataruşi, Vadul lui Carol II., Leşi, miszsiói körlelkészek 1934. évi általános jelentésére vonatkozó előterjesztése.

Egyházmegyei közgyűlésünk a miszsiói bizottság felterjesztése alapján a jelentéseket tudomásul veszi s összesített kimutatás kíséretében az egyházkerülethez felterjeszti.

32. szám. Tárgyaltatott a számvevőszék jelentése az 1934. évi egyh.-megyei számadások megvizsgálásáról.

Egyházmegyei közgyűlésünk a számvevőszék jelentését az alapok és alapítványokra vonatkozólag tudomásul veszi s a pénztárnoknak a felmentvényt megadja a szokásos óvások fenntartásával.

Az alapok és alapítványok állaga számszerűleg a következő:

A)

1. Közigazgatási pénztár:

Bevétel	51.062 Lei	— bani
Kiadás	51.029 Lei	— bani
Maradvány ...	33 Lei	
Vagyon	9.537 Lei	97 bani
Szaporodás ...	5 Lei	— bani

2. Lelkészi gyámolda :

Bevétel	67.949 Lei	15 bani
Kiadás	52.041 Lei	50 bani
Maradvány ...	15.907 Lei	65 bani
Vagyron	527.527 Lei	65 bani
Szaporodás ...	6.437 Lei	50 bani

3. Tanitói gyámolda :

Vagyron	16.625 Lei	32 bani
----------------	------------	---------

B)**1. Vadul lui II. Carol-i missziói alap :**

Bevétel	88 Lei	— bani
Kiadás	10 Lei	— bani
Maradvány ...	78 Lei	— bani
Vagyron	1.007 Lei	— bani
Szaporodás ...	8 Lei	— bani

2. Falău-i alap :

Bevétel	20 Lei	— bani
Kiadás	20 Lei	— bani
Maradvány ...	— Lei	— bani
Vagyron	54.782 Lei	— bani
Apadás	20 Lei	— bani

3. Egyházmegyei könyvtár-alap :

Bevétel	697 Lei	49 bani
Kiadás	667 Lei	— bani
Maradvány ...	30 Lei	49 bani
Vagyron	16.448 Lei	49 bani
Szaporodás ...	72 Lei	— bani

4. Dr Imre Sándor-alap :

Bevétel	230 Lei	70 bani
Kiadás	54 Lei	— bani
Maradvány ...	176 Lei	70 bani
Vagyron	5.190 Lei	70 bani
Apadás	16 Lei	— bani

5. Boross Gáborné-alap:

Bevétel	5 Lei	24 bani
Kiadás	5 Lei	24 bani
Maradvány	— Lei	— bani
Vagyron	2.619 Lei	— bani
Apadás	— Lei	24 bani

6. Tűzbiztosítási pénztár:

Bevétel	— Lei	40 bani
Kiadás	— Lei	40 bani
Maradvány	— Lei	— bani
Vagyron	804 Lei	— bani
Apadás	— Lei	40 bani

7. Oşorheiu-i iskola-alap:

Bevétel	7 Lei	14 bani
Kiadás	7 Lei	14 bani
Maradvány	— Lei	— bani
Vagyron	2.020 Lei	— bani
Apadás	— Lei	14 bani

8. Egyházm. lelkeszegyesületi alap

Bevétel	1.010 Lei	35 bani
Kiadás	960 Lei	35 bani
Maradvány	50 Lei	— bani
Vagyron	15.907 Lei	— bani
Szaporodás	442 Lei	— bani

9. Sulyok István-alap:

Bevétel	3.490 Lei	30 bani
Kiadás	2.472 Lei	— bani
Maradvány	1.018 Lei	30 bani
Vagyron	71.714 Lei	30 bani
Apadás	1.697 Lei	— ban:

10. Radnóthy-alap:

Bevétel	—	Lei	61	bani
Kiadás	—	Lei	61	bani
Maradvány	—	Lei	—	bani
Vagyron	155	Lei	—	bani
Apadás	—	Lei	61	bani

11. Poşolaca-i egyházi alap:

Bevétel	398	Lei	—	bani
Kiadás	352	Lei	—	bani
Maradvány	46	Lei	—	bani
Vagyron	24.017	Lei	—	bani
Szaporodás	296	Lei	—	bani

12. Bari József-alap:

Bevétel	23	Lei	—	bani
Kiadás	9	Lei	—	bani
Maradvány	14	Lei	—	bani
Vagyron	888	Lei	—	bani
Apadás	9	Lei	—	bani

13. Tătăruş-i perselypénz:

Vagyron	97	Lei	—	bani
----------------	----	-----	---	------

14. Dr Ujfalusi Sándor-alap:

Vagyron	11.035	Lei	—	bani
----------------	--------	-----	---	------

15. Bartos egyházi alap:

Bevétel	217	Lei	—	bani
Kiadás	217	Lei	—	bani
Maradvány	—	Lei	—	bani
Vagyron	500	Lei	—	bani
Apadás	217	Lei	—	bani

16. Fráter—Sisári-alap:

Vagyron	130	Lei	—	bani
----------------	-----	-----	---	------

17. Leş-i lelkeszjavadalmi alap:

Bevétel	25 Lei	— bani
Kiadás	9 Lei	— bani
Maradvány ...	16 Lei	— bani
Vagyon	916 Lei	— bani
Szaporodás ...	16 Lei	— bani

18. Bartos iskolai alap:

Bevétel	11 Lei	— bani
Kiadás	7 Lei	— bani
Maradvány ...	4 Lei	— bani
Vagyon	684 Lei	— bani
Apadás	7 Lei	— bani

19. Derna-i missziói alap:

Bevétel	1.320 Lei	— bani
Kiadás	1.205 Lei	— bani
Maradvány ...	115 Lei	— bani
Vagyon	19.625 Lei	— bani
Szaporodás ...	697 Lei	— bani

33. szám. Tárgyaltatott számvevőszék jelentése az egyházak elmaradt 1933. évi és 1934. évi számadásairól.

Egyházmegyei közgyűlésünk a Paleu-i, Telechiu i, Cacuciul mare-i, Sântau mare-i, Tamaşeu-i, Poşolaca-i egyházak 1933. évi, az Uileacul de Criş i egyház 1931., 1932. és 1933. évi, továbbá a bihareai, Episcopia de Bihor-i, Sântion-i, Borşi, Aleşd-i, Fughiu i, Oşorheiu i, Cătariu i, Saldobaghiu-i, Uileacul de Munte i, Hodoş i, Sântăul de mic i, Ineui, Cacuciul Mare-i, Oradeai, Niuvedi, Urvindi, Tamaşeu-i, Parhida i, Vad i, Şiştirea i, Salard-i egyházak 1934. évi számadásait jóváhagyja.

A számadásaikat még be nem terjesztő Căuaceu-i, Paleu-i, Tileagd-i, Telechiu-i, Sântăul Mare i, Poşolaca-i, Uileacul de Criş i és Leşi egyházakat felhívja,

hogy május 15 ikére terjesszék be számadásai az esperesi hivatalhoz, ellenkező esetben 500 lei pénzbírsággal sújtja azt, akinek hibájából a számadás be nem terjesztetett.

Egyben elrendeli közgyűlésünk, hogy a jövőben a számadás összesítő példányából egy másikat is készítsen és terjessze fel az esperesi hivatalhoz, hogy az szükség esetén onnan bármikor megszerezhető legyen.

34. szám. Egyházmegyei pénztárnok betérjeszti az egyházmegye 1935. évi költségelőirányzatát.

I. SZÜKSÉGLET.

<i>a) Személyiek.</i>	1934. évi elő- irányzat	Az 1934. évről kifi- zetellen	Az 1935. évi szük- séglet	Összes szük- séglet	Össze- sen
1. Esperes tiszteletdíja	4500	—	4500	4500	
2. Ügyész tiszteletdíja	1500	1500	750	2250	
3. Pénztáros tiszteletdíja	4125	—	4125	4125	
4. Jegyzők tisztd. (á 400 L.)	6400	5500	1600	7100	
5. Számv.-széki elnök tisztd.	500	—	500	500	
6. Számvevők tisztd. (á 350)	6720	4345	1400	5745	
7. Esperesi káplántartás	15000	—	15000	15000	
	38745	11345	27875	39220	39220

b) Dologi kiadások:

1. Esperesi iroda általány	4000	—	4000	4000	
2. Egyhm. nyomtatványok	1000	—	1500	1500	
3. Aleşd-i esperesi iroda fűtése, világítása	1500	—	1500	1500	
4. Oradea-i esp. iroda bére	7500	7500	1200	8700	
5. Oradea-i esperesi iroda szolga bére	600	300	600	900	
6. Hivat. levelezés portója	500	—	500	500	
7. Adóra	300	—	300	300	
	15400	7800	6900	17400	17400

c) Napidijakra:

1. Egyházlátogatók költségei (egyház.-ként 150)	6500	—	4500	4500	
2. Iskolalátogatók költségei (egyház.-ként 100)	4500	1701	3000	4701	
3. Ker. képv. költségei	600		600	600	
4. Birósági költségek	2000	—	2000	2000	
5. Vegyes napidijakra	1500	—	1500	1500	
6. Vad-i missziói segély	200	—	200	200	
	15300	1701	11800	13501	13501

d) Kölcsönök visszafizetése:

1. 22.464 Leies közíg, alap kamat és tőketörlesztés	6000	6000	13000	19000	
2. 17.600 Leies Gyámint. kölcs. 1930-ról tőketörl.	10000	6480	11228	17708	
3. 2000 L.-es Derna-i missz. alap 1931-ről tőketörl.	2000	1400	600	2000	
4. 5000 L.-es Gyámint. kölcs. 1931-ről tőketörl.	5000	4225	775	5000	
5. 12.000 L.-es Gyámint. kölcs. 1932-ről tőketörl.	5000	3200	4800	8000	
6. 3000 L.-es Gyámint. kölcs. 1934-ről tőketörl.	—	—	3000	3000	
7. 2550 L.-es Vegyes-alapi 1934-ről tőketörlesztés	—	—	2550	2550	
	28000	21305	35953	57258	57258

Összes szükséglet: 127,379

II. FEDEZET.

Folyó évi járulékok:

	Az 1935. évi szükséglet	Összesen
1. Közig. járulék 44.024 lélek után (á 1 L.)	44024	
2. Négyszeri perselypénz	2000	
3. Változás-bekebelezés	150	
4. Nyomtatványokból	1500	
5. Kölcsön kamatából	60	
6. Büntetés-bírság	7000	
		54734

Hátralékból:

1. Közigazgatási járulék	...	...	...	...	46743
2. Négyszeri perselypénz	...	...	...	...	2810
3. Változás-bekebelezés	...	...	...	...	400
4. Nyomtatványok ára	...	...	...	...	2445
5. Egyházlátogatási jegyzőkönyv	...	...	...	...	247
6. Késedelmi kamatból	...	...	...	...	20000

72645

Összes fedezet; 127.379**Szükséglet: 127.379 Lei****Fedezet: 127.379 Lei****Felesleg, v. hiány: — Lei**

Amikor pénztárnok az összeállított költségvetés elfogadását javasolja; egyben javasolja azt is, — mivel az egyházmegyei közgyűlési jegyzőkönyv kinyomtatása közönség, — tekintettel arra, hogy e célra fedezet nincs; miként az Egyházkerület, az egyházmegye is nyomtassa ki s a jegyzőkönyvek ára az egyes egyházközségektől szedessék be úgy, mint ahogyan az Egyházkerület eszközli.

Közgyűlés az előterjesztett költségvetést elfogadja. Ugyancsak elfogadja a jegyzőkönyvnek javaslat szerinti kinyomtatását s az ára egyházközségenkénti beszédését.

35. szám. Az Uileacul de Criș egyházközségben Kádár Miklós lelkész eltávazása folytán megüresedett lelkészi állást meghívással Facsar Gyula volt aleksi segédlelkésszel töltötték be. A választás ellen a törvényes időben panasz nem adatott be és az esperes 921—1934. sz. alatt az engedélyt kiadta Facsar Gyula megválasztott és beiktatott lelkésznek.

Egyházmegyei közgyűlés a választást örömmel veszi tudomásul és a megválasztott Facsar Gyula lelkészt a maga részéről is megerősíti állásában s egyben kö-

telezi úgy őt, mint a választó egyházközséget a bekebelezési díjaknak az egyházmegyei közigazgatási pénztárba való befizetésére.

36. szám. A borşi egyházközség presbitériuma az elhalálozás folytán megüresedett kántortanítói állásra Bitay György volt sácue-abódi okleveles kántortanítót választotta meg 1934 július 22-én.

Egyházmegyei közgyűlés Bitay György borşi kántortanítót ezen állásában véglegesen megerősíti, s kötelezi úgy őt, mint a választó egyházközséget a bekebelezési díjaknak a közigazgatási pénztárba való befizetésére.

37. szám. Az Uileacul de Criş egyházközség beterjeszti az egyházközség presbitériumának 1935 április 14-én tartott gyűlésének — Bódis Pál Uileacul de Criş lakosnak az egyházzal szemben fennálló 72.000 leis konverziós tartozása rendezése ügyében — hozott határozatát, továbbá az e. m. ügyész ez ügyben adott véleményét s végül azon megállapodást, amely ez ügyben az ügyészi véleményezés alapján az egyházközség, valamint Bódis Pál és neje sz. Kovács Zsuzsánna Uileacul de Criş lakosok között 1935 április 14-én létrejött.

E. m. közgyűlés az Uileacul de Criş egyházközség, valamint Bódis Pál és neje sz. Kovács Zsuzsánna Uileacul de Criş lakosok között létrejött megállapodást — mely szerint nevezettek kötelezik magukat arra, hogy 35.000 lei tőkét, valamint ezen összegnek 1934. évi november 16-tól járó 6% os kamatait a hitelező egyházközségnek 5 év alatt, a megállapodásban foglalt feltételek mellett, visszafizetik — az ügyészi vélemény alapján jóváhagyja, mivel ezen megállapodás a fennálló törvényes intézkedések figyelembe vételével az egyházközségre nézve hátrányosnak nem mondható.

38. szám. Az Ineu de Criși egyházközség betereszti az egyházközség adókulcsának megváltoztatására vonatkozó iratait.

Minthogy az E. T. I. tc. 43. §. 2. bekezdése világosan elrendeli azt, hogy az egyházi közteher viselés megállapításánál úgy a presbiterium, mint az egyházközségi közgyűlés névszerinti szavazással határoz — s amennyiben jelen esetben a közgyűlési határozat nem névszerinti szavazással hozatott meg, az iratokat a névszerinti szavazás lefolytatása, valamint az egyházközség költségvetés előirányzatának becsatolása végett — kérvényező egyházközségnek visszaadja azzal, hogy amennyiben ezen hiányokat a törvénynek megfelelően pótolja, e. m. közgyűlése már most felhatalmazza az elnökséget arra, hogy azt jóváhagyhassa.

39. szám. Az Urvindi ref. egyházközség betereszti egyik iskolájának állami ill. községi kezelésben való átadása tárgyában névszerinti határozattal hozott presbiteri és közgyűlési határozatait, mely határozatoknál azonban az egyházközség tagjainak jogerős határozat hozatalára szükséges szám igazolva nincsen.

E. m. közgyűlése, bár jól ismeri azt az áldatlan viszonyt, amely az urvindi egyházközségben éppen a hitfelekezeti iskolák fenntartása körül már évek hosszú sora óta fennáll: az E. T. VI. tc 8. §-a világosan körülírja azokat a feltételeket, amelyeknek alapján a felettes egyházi hatóságok végső szükség esetében az iskolát akár állami, akár községi kezelésbe átadhatja. Minthogy az urvindi egyházközség presbitériuma ezen követelményeknek — miszerint az egyház jól felfogott érdekében elengedhetetlen feltétel gyanánt azon teljesítményeket, melyeket az egyház-

községnek vállalnia kell — nem tett eleget, de máskülönben is az egyházközség híveinek anyagi helyzete köztudomás szerint nem romlott le s egyáltalában nem indokolt, hogy egyik iskola állami kezelésbe átadassék, ezekre tekintettel egyhm. közgyűlésünk az urvindi egyházközség kérését nem teljesíti és azt visszautasítja.

40. szám. A Hodoši ref. egyházközség presbitériuma betérjeszti az 1934. évi november 11-én tartott ülésének jegyzőkönyvi kivonatát a kántori díjlevél megerősítése tárgyában hozott határozattal.

E m. közgyűlése a hodoši ref. kántortanítói díjlevelet, melyet az egyházközség presbitériuma 1934 nov. 11-én tartott ülésén letárgyalt, keltezett és aláírt, azzal a módosítással hagyja jóvá, hogy a ref. kántor köteles a belmissziói munkálatokban résztvenni és segédkezni, továbbá az egyház kebelében énekkart alakítani és azt vezetni. Utasítja egyházmegyei közgyűlés a hodoši egyházközség presbitériumát arra, hogy a kántori díjlevelet ezen határozatnak megfelelően alakítsa át, tárgyalja le, írja alá és az elnökségnek erősítés végett küldje be.

41. szám. A borši egyházközség betérjeszti az egyházközség presbitériumának 1934 november 18-án, továbbá az egyházközség közgyűlésének 1935 január 13-án tartott gyűlésére vonatkozó határozatának jegyzőkönyvi kivonatait az egyházközség agrárföld használati jogának rendezése tárgyában és egyben csatolja az egyházmegyei ügyész erre vonatkozó véleményét is.

E. m. közgyűlés a borši egyházközség presbitériumának és közgyűlésének e tárgyban névszerinti szavazással hozott határozatát — miszerint meghagynak a rendezetlen 12 és $\frac{1}{2}$ hold agrárföldből 2 és $\frac{1}{2}$

kat. hold földet a ref. iskolának, iskolai kert cimen és azt át is adják a ref. iskolának, míg a többi rendezetlen 10 holdat az egyház átengedi az állami iskolának — az egyhm. ügyész véleménye alapján jóváhagyja.

42. szám. A tileagdi ref. egyházközség betérjeszti a presbiterium 1935 április 7-én tartott ülésének 16. sz. jegyzőkönyvi határozatát, mely szerint az egyházközség még 1922-ben eladott 14 drb. legelő jogot, de ezen jogokra vonatkozólag az akkori egyházközség presbiteriuma a vonatkozó szerződéseket nem adta ki, nem írta alá az érdekelt vevőknek, bár az akkori presbiterium tagjai azt állítják, hogy az eladás megtörtént és a kérdéses ingatlanok vételárai is befizettettek Baka Béla akkori lelkész útján az egyházközség pénztárába.

Minthogy e. m. közgyűlésünk a tileagdi egyházközség által ez ügyben betérjesztett iratokból nem tudja megállapítani kétséget kizáróan, hogy miképen történt a kérdéses ingatlanoknak akkori értékesítése és a vételárak kiegyenlítése, de máskülönben is az iratokhoz nem mellékeltetett az egyházmegyei ügyész vonatkozó véleménye — ezekre tekintettel az e. m. közgyűlés kiadja az iratokat bevizsgálás és jelentéstétel céljából dr Soós István, dr Sarkady Sándor, dr Ujfalussy Sándor, Udvarhelyi Béla és Jégh Károly tanácsbíró tagokból álló és e célra kijelölt bizottságnak es ezen bizottságnak jelentésétől, valamint az ügyészi véleményezéstől függővé téve bizza meg egyházmegyei közgyűlésünk az elnökséget azzal, hogy a vonatkozó adás vételi szerződéseket az elnökség jóváhagyó záradékával ellássa-e vagy nem.

43. szám. Holkó József parhidai ref. lelkész felterjeszti az egyházközség ideiglenes vezetősége tárgyában 1935. évi március 22-én kelt beadványát további intézkedés céljából.

E. m. közgyűlése tárgyalván Holkó József parhidai lelkész fenti tárgyban felterjesztett beadványát, az e. m. közgyűlése utasítja lelkészt arra, hogy sürgősen készítse el az egyházközség adófizetőinek névjegyzékét, terjessze azt fel az esperesi hivatalhoz, megjelölve egyúttal ezen jegyzékben a választó és választható egyházközségi tagokat is s annak beérkezte után az egyh. m. elnöksége megbíztatik azzal, hogy az adófizetésben késedelmes egyháztagok ellen az adóbehajtási eljárást a rendelkezésre álló eszközök igénybevételevel haladéktalanul foganatosíttassa, hogy ezáltal az egyházközségnek választó és választható tagjai legyenek és ennek megtörténte után rendelje el azonnal a presbitérium és egyházközségi közgyűlési tagok megválasztását.

44. szám. Tárgyaltatók Kuki Zoltán, Nyiri Margit és Zöld István bihareai ref. tanítók fizetési felebbezési ügye az 1931. évi költségelőirányzat ellen.

Az egyházmegye közgyűlése a felebbezést, mint elkésettet elutasítja, de elutasítja abból az indokból is, mert a felebbező tanítók fizetésüket részint a polgári, részint az egyházi bíróság előtt érvényesítették, mely ügyekben kelt ítéletek alapján a felebbező tanítók fizetéséről a presbitérium köteles amugy is gondoskodni akár új kivetés, akár pótköltségvetés keretében.

Vadai Béla,
esperes, egyházi elnök,

Telegdi József,
e. m. gondnok, világi elnök.

Udvarhelyi Béla, Kiss Károly,
tanácsbírók.

Bagoly Bertalan, Vargha László,
jegyzők.

Birósági ügyek.

(1935. évi április 24-én.)

Időszaki tanács megalakítása.

45. szám. A bíróság ülésében Telegdi József egyházmegyei gondnok, mint a bíróságnak hivatalra nézve idősebb világi elnöke felhívja a bíróságot az E. T. I. tc. 13. §-a alapján az időszaki tanácsnak az 1935-ik évre szóló megalakítására.

A bíróság az időszaki tanácsot az 1935-ik évre esperes és gondnok elnöksége alatt a következőleg alakítja meg:
Rendes tagok: Kiss Károly, Könyves János lelkész, dr Ujfalussy Sándor világi tanácsbírák. Póttagok: Balajthy Jenő lelkész, Udvarhelyi Béla és dr Sarkady Sándor világi tanácsbírák.

46. szám. A bihareai ref. egyházmegye közigazgatási bírósága Bicis György Fughiu-i ref. egyháztagnak, a fughiui ref. egyházközség ellen 6080 lei tőke s jár. iránti perében az Oradean 1935 április 24-én megtartott tárgyaláson meghozta az alábbi

VÉGZÉST:

Az egyházmegyei bíróság a bizonyítás kiegészítését rendeli el annak megállapítása végett, hogy mily összegű hátralékos harangozói fizetés maradt kiegyenlítettlen. E célból felhívja a presbitériumot, miszerint visszamenőleg állapítsa meg, hogy e címen mily hátralékban vannak a panasztolt egyháztagok s a mennyiség és minőséghez képest mily összeget teszen

ki annak készpénz értéke. Az ily módon megállapított hátralékokról szóló részletes kimutatás kapcsán tegye meg írásbeli jelentését. E célból az iratokat a fughiui ref. egyház presbitériumának megküldi.

Indokok:

Az egyházmegyei bíróság a felterjesztett iratokban foglalt adatokat nem találta elegendőnek ahhoz, hogy a kérdéses ügyben tiszta képet nyerjen s így az ügy érdemében elbírálható nem volt.

47. szám. A bihareai ref. egyházmegye közigazgatási bírósága Kuki Zoltán bihareai ref. tanítónak a bihareai ref. egyházközség ellen fizetésének az egyházkerület által megállapított minimumra kiegészítése és fizetésének kiszolgáltatása iránti egyesített ügyeiben az egyházkerület 142—1933. sz. ítélete folytán, alulírott helyen és naponta meghozta a következő

ITÉLETET:

Az egyházm. bírósága kötelezi a bihareai ref. egyházközséget, hogy Kuki Zoltán tanítónak fizetés kiegészítés címen 1930. és 1931. évre összesen 4868 lelt 60 nap alatt végrehajtás terhe mellett fizessen meg. Az 1931. évre járó díjlevél szerinti fizetésének kiszolgáltatása tárgyában a határozathozatalt mellőzi, minthogy e tárgyban az egyházmegye 51—1934. sz. alatt már jogerősen döntött.

Indokolás:

Panaszos Kuki Zoltán kérte a presbitériumot, hogy 1930. és 1931. évre 32.756 lei fizetését egészítse ki az egyházker. által megállapított 35.190 lei fizetés minimumra; tehát évenként 2434 leinek, két évre 4868 leinek a megfizetését kérte.

A presbitérium 278—1931. sz. hatá-

rozatával elutasította azon indokból, hogy az egyházra csak a díjlevél szerinti fizetés kiszolgáltatása a kötelező, mely kétoldalu szerződésen alapszik.

Panaszos felebbezése folytán az egyházmegye 45—1932. sz. határozatával a felebbezést elutasította, magáévá tette a presbiterium határozatban foglalt indokolását.

A királyhágómelléki egyh.-ker. panaszos felebbezése folytán 142—1933. sz. ítéletével az egyházmegye határozatát feloldotta és utasította az egyházmegyét, hogy az idevonatkozó egyházkerületi határozat figyelembe vételével hozzon újabb határozatot.

Ezek figyelembe vételével az egyházmegye bírósága az iratok és felek előadása alapján a következő tényállást állapítja meg:

Panaszos tanító díjlevél szerinti fizetése az 1929. dec. 9 napján eszközölt felértékelés szerint kitesz 32.756 leit. Mint-hogy az egyházkerületi közgyűlés 145/1930. sz. határozata szerint az egyházkerületi közgyűlés határozata a tanítók fizetésének megállapítására nézve imperativ jellegűek, s minthogy egy korábbi határozat 1277—1926. szerint a tanítók fizetése fálvakban 35 190 lei v. összegben szolgáltatandó ki, ezért panaszlott egyházközséget 1930. és 1931. évekre fizetés kiegészítés címén a rendelkező részben megállapított összeg kiszolgáltatására kötelezni kellett.

48. szám. A bihareai ref. egyházmegye, mint közigazgatási bíróság Székely Irma Uileacul-i ref. tanítónőnek az 1933/34-iki isk. évben helyettesítésért végzett 4800 lei követelésének kiszolgáltatása tárgyában a pres-

bitérium elutasító határozata elleni felebbezési ügyében egyhangulag a következő

V É G Z É S T

hozta:

Az egyházmegye bírósága az érdemi döntés előtt elrendeli a felek meghallgatását annak a ténynek megállapítása végett, hogy a panaszos Székely Irma mely osztályok vezetésére lett megválasztva, minő osztályok helyettesítését mennyi ideig végezte és az üresedésben levő tanítói állás jövedelmei mennyit tesznek ki és ez a jövedelem hova lett fordítva.

Ezen hlányok pótlása után fog az egyházmegye bírósága legközelebbi ülésén az ügygel érdemileg foglalkozni.

Egyben elrendeli az egyházmegye bírósága, hogy ezen végzés hiteles kiadványa az érdekelt feleknek kikézbessítsék.

49. SZ. Tárgy: Kuki Zoltán bihareai ref. tanító fegyelmi ügye. A bihori ref. egyházmegyei bíróság, mint fegyelmi bíróság Kuki Zoltán bihareai ref. tanító elleni fegyelmi ügyében a következő

I T É L E T E T

hozta:

A bihareai ref. egyházmegye bírósága, mint fegyelmi bíróság Kuki Zoltán bihareai ref. tanítót vétkesnek nyilvánítja az E. T. V. tc. 34. §-ának az 1. és 2. pontjába ütköző fegyelmi vétségben, amit elkövetett azáltal, hogy az 1934—1935. tanévre vonatkozólag az autorizáció iránti kérvényé-
csak későn adta be szabályszerű szolgálati uton, — ezért a működési engedély csak a fegyelmi eljárás folyamán érkezett le és csak az 1934—35. évre türelmi alapon és azáltal, hogy mulasztás folytán alapot nyújtott Cristea Gheorghe áll. tanügyi inspektornak, hogy őt a tanítástól eltiltsa,

miáltal az iskolafenntartó egyház abba a helyzetbe hozatott, hogy — mivel panaszolt haladéktalanul helyettest nem állított — kénytelen volt hosszabb idő elteltével helyettest alkalmazni és eközben a növendékek megfelelő tanítása rövidséget szenvedett.

Ezen cselekményeiért ill. mulasztásaiért a panaszoltat a bíróság az E. T. V. tc. 35. §-nak b. pontja alapján feddésre itéli.

A bíróság kimondja, hogy figyelemmel azon miniszteri rendeletre, mely szerint Kuki Zoltán működése az 1934—35. tanévre eltüretik és általában a tanítók tanfolyam látogatására utasítatnak, — a bíróság Kuki Zoltán azon mulasztását, hogy a román nyelvet kellő módon el nem sajátította — ezáltal el nem bírálta.

Megállapítja a bíróság, hogy az elnökség által a felfüggesztés tárgyában kiadott végzés ellen szabályszerű időben felebbezés nem érkezett be: a felfüggesztést az E. T. V. tc. 133. §-nak utolsó előtti bekezdése alapján tudomásul veszi és

ugyanazt a jelen ítéletet jogerejétől függő joghatállyal és azon időponttól számítandólag megszünteti.

I n d o k o l á s :

A rendelkező részben körülírt fegyelmi cselekmények fennforgása a becsatolt iratokkal és panaszolt heismerésével igazolva vannak. A vétkesség kimondása és a büntetés mértéke a hivatolt szakaszokon alapulnak.

Félreértés elkerülése végett tartotta a bíróság annak kimondását szükségesnek, hogy ezáltal a román nyelv nemtudása s ill. a sikeres vizsga le nem tétele által elkövetett mulasztást nem bírálta el, mert az egyházkerület 1934. évi 32. g) pontjá-

ban foglalt határozat, 1934. évi június 6-án hozatott meg, míg a 180.087—1934. sz. közoktatásügyi miniszteri jóval későbbi időpontban adatott ki és a bíróság úgy találja, hogy a sikeres vizsgát nem tett tanítók sorsa tárgyában az állami hatóságok nem mondták ki az utolsó szót és másfelől az utolsó pillanatig nyitva kell hagyni azt a lehetőséget, hogy panaszlott a működési engedélyét megszerezze, — természetesen addig, míg az egyház és iskola szent és jogosult érdekei nem szenvednek és nem veszélyeztetnek.

Panaszlott felfüggesztése tudomásul volt veendő, mert panaszlottnak a felebbezés beadására az E. T. V. tc. 61. §. a határidő meghosszabbítás kérhetésére jogot nem ad és az egyh. elnök tényleg csak a nyilatkozat beadhatásának határidejét hosszabbította meg és a felebbezés beadásának határidejét meg sem hosszabbíthatta.

A felfüggesztés megszüntetése az E. T. V. tc. 135. §.-nak b) pontján alapul.

**A Bihori Ref. Egyházmegye Oradea-n 1935. évi
október hó II. napján tartott
közgyűlésének és bírósági üléseinek**

TÁRGYSOROZATA:

1. Megalakulás és a gyűlés megnyitása. Imádkozik és a gyűlést megnyitja: Vadai Béla, esperes.

2. Szavazalbontó-bizottság jelentése s ezzel kapcsolatosan dr Szabó Lajos lelkészi jegyző eskütétele. Előadó: Bagoly Bertalan.

3. Felsőbb egyházhatósági határozatok. Előadó: Bagoly Bertalan.

4. Esperes jelentése az egyházmegye 1934. évi valláserkölcsei és anyagi állapotáról. Előadó: Bagoly Bertalan.

5. Esperes időszaki jelentése. Előadó: Bagoly B.

6. Egyetemes lelkész-értekezlet fölterjesztései. Előadó: dr Szabó Lajos.

7. Belmissziói jelentés az 1934-ik évről. Előadó: dr Szabó Lajos.

8. Tanítói értekezlet fölterjesztései. Előadó: Kiss Károly.

9. Căuceu-i lelkészi díjlevél megerősítése. Előadó: Papp Lajos.

10. Esperes jelentése căuceu-i lelkészválasztás tárgyában. Előadó: Papp Lajos.

11. Mihályi Sára săldăbagiu-i tanulóvá választásának megerősítése és eskütétele. Előadó: Papp Lajos.

12. Hodiş-i presbyterium határozata konverziós tartozás rendezése tárgyában. Előadó: Vargha László.

13. Hodiş-i presbyterium határozata ingallan átadása tárgyában. Előadó: Vargha László.

14. Niuved-i presbyterium határozata imaház vétele tárgyában. Előadó: Vargha László.

15. Kuki Zoltán bihor-i ref. tanító felebbezése, elnökségi végzés ellen. Előadó: dr Sarkady Sándor.

Birósági ügyek:

1. Bicis György oșorheiu-i ref. egyháziag és az oșorheiu-i ref. egyházközség közötti közigazgatási bírósági ügy. Előadó: Jégh Károly. Jegyző: Papp Lajos.

2. Kuki Zoltán bihor-i ref. tanító fizetési felelősségi köz. bírósági ügye. Előadó: dr Sarkady Sándor. Jegyző: Papp Lajos.

3. Kuki Zoltán bihor-i ref. tanító fegyelmi ügye. Előadó: dr Sarkady Sándor. Jegyző: dr Szabó Lajos.

4. Hodor István leș-i lelkész kérelme fizetésének rendezése tárgyában. Előadó: Kiss Károly. Jegyző: Bagoly Bertalan.

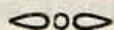
5. Hodor István leș-i lelkész kérelme egyházi közigazgatási ügyek rendezése tárgyában. Előadó: Kiss Károly. Jegyző: Bagoly Bertalan.

6. Mátyássy István paleu-i ref. tanító kérelme fizetésének rendezése tárgyában. Előadó: Kiss Károly. Jegyző: dr Szabó Lajos.

A BIHORI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE

1935. évi október 11-én Oradea-n tartott őszi
rendes közgyűlésének és bírósági ülésének

JEGYZŐKÖNYVE.

Jelen voltak:

Vadai Béla esperes és Telegdi József egyházme-
gyei gondnok elnöklete alatt

Könyves János, Kiss Károly, Szücs László, Balajthy
Jenő, Kulcsár Andor lelkeszi;

Udvarhelyi Béla, dr Ujfalussy Sándor, dr Sarkady
Sándor, dr Soós István, Bartos Adorján, Jégh Károly
világi tanácsbírák.

Bagoly Bertalan, dr Szabó Lajos lelkeszi, Vargha
László, Papp Lajos világi jegyzők.

Fodor József e. m. közig.-i pénztárnok.

Sándor Lajos, Czeglédy Sándor, Herczeg Kálmán,
Movik Gyula tanító képviselők.

Dr Czeglédy Miklós e. m. ügyész.

Egyházak képviselőiben:

Biharea-ról: Tarnóczi Lajos l., Kocsis Károly g.

Episcopia-ból: Balajthy Jenő l., Csáki Károly g.

Sânlion-ról: Könyves János l., Bodó József g.

Borşról: Bagoly Bertalan l., Bereczki Károly g.

Aleşdről: Vadai Béla l., -----

Fughiu-ból: Dankó József l., Rév Ferenc g.

Oşorheiu-ról: Fodor József l., Borsos Imre g.

Cetariu-ból: Szücs László l., ifj. Pótor Béni g.

Căuceu-ból: Kovács Sándor besz. l., Tarkovács Gábor g.

Paleu-ból: Kovács Antal l., Józsa Imre g.

Săldăbagiu-ról: Szentimrei Dániel besz. l., Sajli Sándor g.

Uileacul de Munte-ról: Szentimrei Dániel l., Kovács Gyula g.

Hodiş-ról: Sámy Gusztáv l., Várdai Gyula g.

Sântăul mic-ról: Farkas János l., Szabó Károly g

Ineu-ról: Székely Ernő l., Gócz Lajos g.

Tileagd ről: Sass Kálmán l., Szabó Sándor g.

Telechiu-tól: Nyeste István l., Sorbán Lajos g.

Cacuciul mare-ról: Gyökössy József l., Barabás István g,

Oradea-ról: Sulyok István, Csernák Béla, Kiss Károly, dr Szabó Lajos lelkészek, Molnár László, Incze András, Hajdu Gyula, Fazekas Lajos, Barna Sámuel vil. képviselők.

Santaui mare-ról: Tunyogi János l., Nagy Imre pr.

Niuved-ról: Bődi Mihály l., Széles Márton g.

Urvindról: -----, Bogáti Mihály pr.

Tamaşeu-ból: Kovács Sándor l., Vári József g.

Parhida-ról: -----

Poşolaca-ról: Facsar Gyula l., Nagy Lajos g.

Vadul lui Carol II-lea ról: Kulcsár Andor l., Seress János g.

Sişterea-ról: Barcsa Mihály l., Bálint Lajos pr.

Sălard-ról: -----, Tari István g.

Leş ról: Hodor István l., -----

50. szám. Közgyűlés énekének elhangzása után Vadai Béla esperes szép alkalmi imádsága és a lelkeket magával ragadó megnyitó beszéde után a közgyűlés megjelent tagjait üdvözölve, az egyházmegye

ősz i rendes közgyűlését megnyitott-
nak nyilvánítja.

Esperes imádsága és megnyitó beszéde (kivonatolva)
emlékezet okáért ideiktalva.

Változhatatlan, Örökkévaló nagy Isten, mennyei jó Atyánk! Mi, a mulandóság és változás alá vetett gyermekeid imádságunk szárnyain hozzád emeljük a mi szívünk érzéseit, elménknék gondolatait, mert tudjuk, érez-

zük földi életünknek minden idejében, hogy egyedül csak Tebenned nincsen változás, vagy ígérettől elhanyagolás és hogy a Te isteni lelkebből: világosság, bölcsesség, igazság és megtartásra való erő sugárzik alá a mi sokszor megfáradt elalélt, bágyadt sziveinkre!

Mi is lenne belőlünk Istenünk, ha e földi világ hányattatásai és próbái között hitünk karjaival beléd nem fogózkodnánk, mint kuszó folyondár az erős tölgyhöz? Milyen imbolygó lenne a mi járásunk, ha Te nem vezetnéd a mi lánthorgó lépésünket? Hányszor alámerülne gyenge élethajónk az idő hullámozó vizén, ha Te nem lennél rendíthetetlen kőszálunk, erős várunk, biztos menedékünk?

Vészben, viharban ulazunk most is Istenünk s fájdalmasan érezzük, hogy nagy erővel csapdosnak körülöttünk a kedvezőtlen szelek. Az emberiség élete a történelem folyamán, mint gyenge csónak a hullámozó tengeren, bizonytalanul hanyódik-velődik ide s tova.

Ugylátszik jó Atyánk, hogy a népek életének boltíve felett újabb viharfelhők tornyosulnak, amelyek elhomályosítják előtte a történelemnek s jövődönnek képeit.

Esedezve kérünk, alázatosan könyörgünk Hozzád Istenünk, világosítsd meg a mi szemeinket, hogy e nagy történelmi idő ködös-borongós napjaiban tisztán láthassuk az utat, amely a biztos révpart, a megtartás felé vezet!

Állítsd kősziklára a mi lábainkat! Rakj lelkünkre magasba röppenő tudó szárnyakat. Leheld bágyadt, csüggeteg szívünkbe a Te Szentlelkednek csodálatos erejét! Tedd e mi sokat szenvedett református Sionunkat súlyos nehéz helyzetében is méltóvá nagy és nemes múltjához s cselekedd a Te isteni erőddel, hogy kitartással, hívességgel és ha kell elszánt küzdelemmel tudja folytatni tovább mindama munkát, amely egyházunk és népünk fennmaradását biztosítja!

Tedd erőssé a Krisztusban lelkipásztorainkat, tanítóinkat, minden rendű és rangu előljáróinkat, tisztviselőinket, egyesületeinket s minden mi intézményeinket, hogy lankadást nem ismerő buzgósággal fáradozzanak a Te országodnak érdekében!

„Istennek lelke! Egyedül örök, egyedül mindig

tisztá kuffeje a világosságnak, a bölcsességnek és az igazságnak." Áldj meg és világosíts meg minket közlebről, hogy mindaz, amit most mostani tanácskozásunk során szólunk, ítélünk és cselekszünk, szolgáljon ref. anyaszentegyházunk építésére, lelkünknek idvességére, mindenekfelett a Te szent nevednek dicsőségére! Ámen!

Nagytiszteletű és Nagyságos E. M. Közgyűlés!

Mindössze egy fél éve annak, hogy mi, — közgyűlésünk alkotó tagjai, — tanácskozásra így összegyűlekeztünk. Egy nehéz, küzdelmes, gondokkal terhes fél év áll a hátunk megett, amely inkább a bizonytalanságnak, a föprengő várakozásnak, a politikai feszültségnek az atmoszférájában folyt le, mint a csendes, békés, nyugodt életnek a légkörében.

Sajnálattal kell látnunk, fájó szívvel kell tapasztalnunk két évtized elmulása után is, hogy az emberiség életének kilendült szeizmográfja nem tud visszatérni a nyugvópontra s a politikai, társadalmi, gazdasági és erkölcsi élet válságának sötét fellegei nem vonultak el a népek nemzetek életének egeről, sőt inkább újabb viharfelhők kezdenek fejünk felett tornyosulni.

Sajnálattal kell látnunk, tapasztalnunk, hogy a világ annyira tele van ismét a bizalmatlanságnak és a békétlenségnek a lelkével, annyira ég benne a gyűlöletnek a tüze, hogy izzó tekintete előtt kezdenek összekuszálódni a történelem, a jövőnek a képei.

Ugy látszik, hiába ülnek össze a népek vezetői konferenciákra s vannak állandó permanenciában, a lázas tanácskozások rendjén nem tudják megtalálni ebben a kuszált összevisszaságban azt az Ariadne fonalat, amely az emberiség s benne a népek életét ki tudná vezetni e kaotikus állapotból a békés kibontakozás felé.

És én úgy találom, mélyen tisztelt közgyűlés, hogy ennek a bizonytalan és békétlen világnak mi kisebbségben élő népek vagyunk a legszenvedőbb alanyai, korunknak legmostohább gyermekei. Hosszu volna felsorolni mindazokat, amelyeket változott történelmi helyzetünkben elveszítettünk. Bizony nagyon sötét, szomorú

a mi veszteségi listánk! Felvonulhatnának előttünk hosszú, fekete sorban azon testvéreink, akik máról holnapra állás, kenyér nélkül maradtak s részükre a megélhetés létminima sem lett biztosítva. Elvonulhatna előttünk a lelkeseknek és tanulóknak lerongyolódott csapata, akik a megélhetés nehéz gondjaival küzdve állandóan magok előtt látják az inség paizsos férfiát s a bizonytalan jövőt.

Körülhordozhatnánk borongó tekintetünket amaz intézményeink felett, amelyeknek falai itt-ott már leomlottak, kapui bezárultak s fundamentum köveiben megrendültek a sors kegyellen kalapácsütései alatt.

De hála legyen a gondviselő nagy Istennek, hogy veszteségeink között van még, ami nem veszett el, van még atyáinkról ránk maradt örökség, amit még megtarthatunk és maradék nélkül gyümölcsözteszhetünk a jövő számára. Ez az örökségünk „nem ország, ez már a múlté, — nem föld, a föld megindult és elment lábunk alól: ez az örökség vallás és hit, lélek és kultúra, láthatatlan, de erős valóságok országa, szellemi fegyverzet, lelki szántóföld és örökké devalválhatatlan erkölcsi tőke.“

Bibliáink, imádságaink, énekeink, keresztyén eszményeink, tudományunk és hitünk az a kincs, ami bennünket megtarthat a jövő számára s amelyeket nekünk is meg kell tartanunk, állt kell adnunk növekedésre, gyarapításra az utánunk következő nemzedéknek.

Egy neves prédikátor mondotta volt egyszer: „Ugy vélem, soha sincs ok kétségbeesni annak a jövője felett, akinek nagy feladat jutott osztályrészül és ennek a feladatnak a tudatában van!“

És ez a feladat ma nem más, mint a hit lángoló erejével életet lehelni a szétszórtságban, szórványokban élő testvéreink lelkébe; a szeretet áldozatos hatalmával és erejével megtartani s megmenteni népünket, egyházunkat, kulturális intézményeinket. „E mi kálvinista Sionunkat azzá tenni, ami dicsőséges múltja minden idejében volt,“ hitünk, kulturánk erős bástyájává, lelki megújulásunk forrásává!

Hit és tudás, vallás és kultúra, ez az a kettős

paizs, amely meg tud védeni bennünket korunk minden támadása s felénk rőppenő mérges nyilai ellen.

Ez volt a legkipróbáltabb fegyvere a mi egyházunknak, népünknek a múltban, s csak ez lehet a jelenben s a jövőben is.

Ne feledjük, különösen ma és itt élő nemzedék, hogy ennek a mi drága Anyaszentegyházunknak most tartozunk különösen azzal, „hogy őt, szegénységében, szorongatott helyzetben, intézményeiért, fennmaradásáért, jövődjéért vívott tiláni küzdelmében el ne hagyjuk, de mindenkor, mindent meglegyünk, ami szükséges ahhoz, hogy Anyaszentegyházunk minden gyűlekezete a szeretet és jócselekedet által mentsvára legyen ősi hitünknek s hitünk által megszentelt nemzeti kulturánknak.”

Abban a felemelő hitben, hogy mostani tanácskozásunkat is ez a szellem hajtja át, abban a bizó reményben, hogy kitarló, becsületes munkánk, nemes törekvésünk, hősiee küzdelmünk nem lesz hiábavaló, a megjelent alkotó tagokat Elnöklársam nevében is szívélyesen köszöntve, közgyűlésünket ezennel megnyitom.

51. szám. Jegyző bejelenti, hogy a hadtestparancsnokság 22989—1935. sz. a. engedélyt adott a mai közgyűlés megtartására.

Tudomásul szolgál.

52. szám. A megbízó levelek átvizsgálása után a közgyűlés

megállapítja a törvényszerű megalkulást.

53. szám. Távolmaradásukat kimentették: dr Gyenge János salardi, Biró Ferenc urvindi lelkészek és Alešd világi képviselője.

Közgyűlésünk nevezettek távolmaradását igazolja.

54. szám. Távolmaradását nem mentette ki: Holkó József parhidai lelkész és Parhida világi képviselője.

Közgyűlés az igazolatlanul távollemaradtakkal szemben elrendeli a vonatkozó szabályrendelet alkalmazását.

55. szám. A szavazatbontó-bizottság 1935. évi aug. 12-én felvett jegyzőkönyvében jelenli, hogy az egyházmegyei lelkészi jegyzői tisztségre 28 egyházból 34 érvényes szavazat érkezett be, miután Santaul-mare szavazata elkészt, Leş pedig — minthogy jelenleg nincs presbitériuma — szavazatot nem küldhetett. A 34 érvényes szavazatból 31-et dr Szabó Lajos oradeai réti lelkész kapott s így a szavazatbontó-bizottság őt szabályszerűen megválasztott egyházmegyei lelkészi jegyzőnek nyilvánította.

Közgyűlésünk a választás eredményét örömmel veszi tudomásul, megválasztottat az eskü letételére felhívja s működésére Isten gazdag áldását kéri.

56. szám. Egyházkerületi közgyűlés 53—1935. sz. alatt elrendelte, hogy az összes illetékes tényezők szigorú ellenőrzést gyakoroljanak abban a tekintetben, hogy nem használnak-e egyes egyházközségekben ma is más konfirmációs előkészítő könyvet, mint a Debreczeni félélt.

Egyházkerületi rendelkezés tudomásul szolgál.

57. szám. Egyházkerületi közgyűlés 68—1935. sz. határozatában felhívja az egyházmegyéket hogy megfigyelendő közgyűléseiken az egyházfegyelmi szabályrendelet tervezetét vegyék tárgyalás alá és véleményeiket terjesszék fel a kerületi közgyűléshez.

Egyházkerületi határozat tudomásul szolgál azzal, hogy közgyűlésünk a szabályrendelet tervezetre vonatkozó véleményét az egyházmegyei lelkészértekezlet határozatainál terjeszti fel.

58. szám. Egyházkerületi közgyűlés 38—1935. sz. határozatában hivatkozva 19—1933. sz. határozatára, nyomatékosan felhívja az egyházközségek és egyházmegyék figyelmét s elvárja, hogy a Gusztáv Adolf egyelet javára perselypénzt küldjenek, annyival is inkább, mert a Gusztáv Adolf egyelet külföldön tanuló theológus fiaink részére már eddig is nyújtott segélyt és további segélyeket csak akkor remélhetünk, ha az egyesület részére perselypénzt küldünk.

Egyházkerületi határozat tudomásul szolgál azzal, hogy az esperesi hivatal e tekintetben már körlevélileg intézkedett.

59. szám. Olvastatott esperes jelentése az egyházmegyébe kebelezei egyházközségek 1934. évi vallás-erkölcsi, szellemi, anyagi állapotáról és statisztikai adatairól.

Nagytisztelű és Nagyságos Egyházmegyei Közgyűlés.

Mindössze egy fél éve annak, hogy az 1933-ik évről szóló esperesi jelentésemel megírtam s íme most, félév után egy másik, az 1934-ik évről szóló jelentésem is idekerült a közgyűlés asztalára. Történt pedig ez azért, mivel az őszi közgyűlésünket a fegyelmi szabályrendelet letárgyalása végelt az Elnökségnek össze kellett hívni. Egyik régebbi jelentésemben már egy ízben rámutattam arra, hogy amennyiben a közgyűlések számát redukálnunk kell, helyesebb volna ősszel tartani azokat, mivel így — az idő rövidebb távlatából vizsgálhatnánk meg egyházközségeink belső és külső ügyeit, bajait s ott, ahol sürgősebb rendelkezésre, — esetleg orvoslásra van szükség, a bajok idejében és eredményesebben gyógyíthatók lennének. Mert sajnos, hogy ma még mindig olyan éveket kell átélnünk és olyan évek eseményeiről kell beszámolnunk, amelyekről szinte azt mondhatnánk, hogy a krízisnek az évei. Sem az egyházi, sem a gazdasági, sem a társadalmi és politikai élet hajója nem tudott eljutni korunk nyugtalan hullámverései között ama szilárd bázisra, amelyen a

békés, nyugodt élet fekszik, sőt fájdalmasan tapasztaljuk, különösen mi, a kormányrud mellett ülők, hogy az eszmeáramlatok által felkavart szennyes, iszapos ár kiváltképpen csapdossa egyházi életünk hajójának eresztékeit, ami még nagyobb kitartásra, még erősebb, szinte heroikus küzdelemre, sokszor erélyes és gyors cselekvésre kényszerít bennünket.

Ebben a kavargó, nyugtalan, békételen, küzdelmes és kereső világban, ha az emberek s közöttük hűveink lelki arculatának keresztmetszelét vizsgáljuk, — én úgy találom, hogy különféle embertípus fejlődött ki közöttünk és hullámszik körülöttünk. Találkozunk emberekkel, akik csak a Mammon előtt hajtanak térdet és fejet, akik képesek emberszivekre is rátaposni, nem egyszer hitöket és fajokat meglagadni, azt mondván: ezt kívánja az ő existenciális érdekük.

Látunk tántorgó lépésű embereket, a beéges eszmeáramlattól megtévesztett, hogy ugymondjam nakotizált lelkeket, akikben úgy pislákol a hit, a vallásos érzés, mint egy nedves, bekormozott kanóc végsőt lobbanó lángja.

Sajnos, láthatjuk magunk körül nagy számmal olyan szerencsétlen emberlestvéreinket, akik belül lázadók, kívül alázatosak s ha megkérdeznénk tőlük, mit keresnek, szomorúan felelnék: egy kis barázdát, ahova beálljak, egy szerszámot, amellyel dolgozhassam, egy íróasztalt, amely mellé leülhessek: munkát keresek!

És végül hál' Istennek, vannak még emberek, gyermekek, ifjak, felnőttek, napszámosok, intellektuelek, akiknek ha feltennénk a kérdést, — mit kerestek, — szinte kórusban felelnénk: „Én hitet keresek“!

Mélyen tisztelt közgyűlés! Különösen nekünk, itt, ezen nehéz történelmi helyzetben élő retormátusoknak kell szívünk mélyéig átéreznünk azt, hogy most mi olyan korszakban élünk, amikor úgy kell a vallás az embernek, mint a ludónak az oxigén, mint a madárnak a levegő, mint a föld mélyén dolgozó bányásznak a lámpás. Be kell látnunk, át kell éreznünk, hogy hit nélkül nem tudunk tovább menni, hit és vallás nélkül elpusztulunk.

És ennek a hitnek és vallásnak az élesztője, fenn-

tarlója, hogy ugymondjam gyűjtőmedencéje e mi kálvinista egyházunk. Nekünk, őrállóknak kellőzött figyelemmel, éberséggel és gonddal kell őrködnünk afelett, hogy a lelki ciszternákon, (egyházközségeinken, gyülekezeteinken) keresztül megtelik-e ez a gyűjtőmedence olyan tartalommal s rendelkezik-e olyan lelki-szellemi és anyagi erővel, amely az élni akarás és tudás lehetőségeit biztosítani tudja úgy egyénileg, mint egyetemlegesen, a hivek közösségében.

Lépünk közelebb ehhez a nagy lelki gyűjtőmedencéhez, a Bethesda tavához s lássuk, vizsgáljuk meg, hogy milyen lelki forrásokból táplálkozik, — milyen erőket használ fel, erősödött, vagy vékonyodott, apadt-e a ciszternákon, — az egyes egyházközségeken keresztül folyó életnek a vize?!

Nézzük, vizsgáljuk meg, hogy az egyházak belső és külső életénél melyek azok az akadályok, amelyek az élő víznek a csörgedezését gátolják, — itt-ott megapasztlják s keressük és találjuk meg az útját-módját annak, hogy életünk e nehéz helyzetünkben is mozgó, eleven, reményt keltő, jelenünket fenntartó s jövőnket biztosító élet legyen.

Ezen általános jellegű, bevezető soraim után, az egyházlátogatási jegyzőkönyvek és személyes tapasztalataim, megfigyeléseim alapján jelentésemet a következőkben van szerencsém megtenni:

I. A gyülekezetek belélete.

Mélyen tisztelt közgyűlés! Ha egyházi életünknek ezen legfontosabb megnyilvánulását tesszük vizsgálat tárgyává, az adatok alapján azt találjuk, hogy ez az 1934-ik évben is a régi megszokott mederben folyt s ez a meder csak nagyon keveset mélyült és szélesbbedt s a lelki élet higanyoszlopa alig emelkedett. Ne feledjük, hogy amiként a hőmérő higanyoszlopának emelkedéséhez, a fizikai világban hő, meleg kell, ugyanez a törvényszerűség a szellem-erkölcsi élet világában is. A lelki hőforrás, a Krisztus, az evangéliumon keresztül állandóan szórja, sugározza a lelki hőhullámokat, csak be kell állítani a lelki antennákat, alkalmassá kell tenni

a híveknek a szívét ezeknek a felfogására, — mert csak így várhatjuk, hogy megszűnik a stagnálás és bekövetkezik az emelkedés. Különösen áll ez a vasárnapi és a hétköznapi Istentiszteletekre nézve.

Az Isten Igéje vasárnap és ünnepnap délelőtt bár minden anyaegyházban prédikáltatott a híveknek, vasárnap délután és hétköznapi hiába kondult több helyen a harangok hívó szava, nem volt, aki megértse, nem volt, aki felfogja annak hullámain.

A Heidelbergi Káté különben minden vasárnap d. u. 16, hét egyházközségben pedig több-kevesebb vasárnap magyaráztatott. Ott, ahol nem volt, az elmaradásnak oka részben az, hogy helyette bibliamagyarázat tartatott, 1—2 helyen pedig sajnos, amiatt maradt el, mivel a hívek egyáltalán nem, vagy nagyon csekély számban jelentek meg.

Minden hétköznapi reggel, vagy este 12 egyházközségben tartatik istentisztelet. Csak bizonyos napokon 12, csak bűnbánati héten 6 gyülekezetben, a legtöbb helyen bibliamagyarázattal, 1—2 helyen csak bibliaolvasással.

A templomlátogatók száma: nagy ünnepeken 13.460, vasárnap délelőtt 6605, délután 2185, hétköznapiakon 614 lélek.

Gyermekistentiszteletet a múlt évben is csak 14 egyházközségben tartottak, összesen 74 alkalommal, pedig szükség van arra, hogy a vasárnapi iskolán kívül a hívek jelenlétében is szóljunk egyszer-egyszer a mi gyermekeinkhez, mert a gyermeki szíveken keresztül erősíthetjük, fokozhatjuk a felnőttek hitéletét is.

Kérem azért elrendelni, hogy a gyermek-istentiszteletek tartása minden egyes gyülekezetben vezettessék be és állandósíttassék.

A gyermekek különben a kántorok, tanítók és s. lelkészek vezetésével vasárnap mindenütt résztvesznek az istentiszteleteken, hétköznapi csak ott, ahol felekezeti iskola van.

Az anyaegyházközségekben mindenütt osztatott urvacsora mind a hat alkalommal, a szórványokban, Niuved, Uileacul de Criş és Sălardon 6 Vadului Carol al II-lea és Leş-en 2—2 alkalommal; az urvacsorával

élők számát úgy az anyaegyházközségekben, mint a szórványokban az alábbi kimutatás tünteti fel:

Az anyaegyházközségekben:

Bőjtör	fi	880	nő	1361	együtt	2250
Husvétör	fi	1847	nő	2740	együtt	4587
Pünkösör	fi	1708	nő	2590	együtt	4298
Ujkenyérör	fi	1024	nő	1653	együtt	2677
Ujbörör	fi	1064	nő	1577	együtt	2641
Karácsonyör	fi	1027	nő	2558	együtt	4445
Betegeknek	fi	154	nő	454	együtt	608
Összesen:	fi	8613	nő	12.933	együtt	21.546

A szórványokban:

Bőjtör	fi	27	nő	24	együtt	51
Husvétör	fi	40	nő	47	együtt	87
Pünkösör	fi	36	nő	42	együtt	78
Ujkenyérör	fi	20	nő	25	együtt	45
Ujbörör	fi	38	nő	47	együtt	85
Karácsonyör	fi	41	nő	49	együtt	90
Betegeknek	fi	1	nő	2	együtt	3
Összesen:	fi	203	nő	236	együtt	439

Az összes urvacsorázók száma az 1933. évihez viszonyítva 1997 számú örvendetes emelkedést mutat, ami kétségtelen jele annak, hogy a kor nyugtalan hullámain vergődő lelkek közül mind többen és többen keresik fel a belső békességnek, a csendes megnyugvásnak eme drága alkalmait.

Házi Istenítisztelet Oradea-n 20, Salard-on 10, Leş-en 3 családnál tartottak a lelkész részvételével.

A lelkészek a családokat, — két egyházközség kivételével mindenütt látogatták, 23 egyházközségben összesen 1838 családot, a többiekben a szám nincs felülülve s a felelet az: többet, sokat. A családok látogatásában a presbyterek és a férfiszövetségi tagok 16 egyházközségben vettek részt, a többiekben nem.

Mélyen tisztelt Közgyűlés! Véleményem szerint ez a kérdés tisztázásra szorul. Tisztázandó pedig az, hogy

a családok látogatása alatt a presbytereknek és a férfiszövetségi tagoknak a lelkésszel együtt vagy külön látogatása értendő? De kérdésbe lehet tenni azt is, hogy miért nem lett feltéve a látogatási jegyzőkönyvbe az, hogy akár a nő vagy akár a leányszövetség tagjai látogatják-e a családokat? Ha az első keresztyén gyülekezet életét vizsgáljuk, azt találjuk, hogy főleg a betegek és szegények látogatásánál a nők jártak elől jó példával és azok gyakorolták ezt intenzíve. Véleményem szerint ez a kérdés tisztázásra és kiegészítésre szorul.

Vasárnapi iskola minden egyházban van, Telechiut kivéve, ahol helyiség hiánya miatt nincs megszervezve. Ebben az egyházközségben a látogatást személyesen végeztem, s nyomtatékosan felhívtam a vezetőséget arra, hogy hárítson el minden akadályt és kövessen el mindent arra nézve, hogy a belmissziói munka ebben a gyülekezetben is végre valahára beszerveztessék és végre meginduljon, mert éppen ez az egyik gyülekezet az, amelyben vasárnap délután több alkalommal azért nincs istentisztelet, mivel a hívek közül senki sem jelenik meg a templomban. A hívek teherbíró képessége meg van, felekezeti iskolát nem tart fenn, az egyházi adó jóformán semmi. Melyik gyülekezettől várhatnánk az áldozatkészségnek megnyilatkozását, egy kulturháznak a felépítését, ha nem az ilyenről? Ha nem akarnak maguk felébredni, nekünk kell felráznunk őket a letargikus álomból s kiemelni a materiális felfogásból. Kérem a legszigorubban elrendelni a megfelelő helyiségnek felállítását s a belmissziói munka beindítását.

A vasárnapi iskolák működéséről különben 21 egyházközség adott külön jelentést.

A Keresztyén Ifjúsági Egyesület 21 egyházközségben működik. A legtöbb helyen külön van a fiuknak és külön a leányoknak. Ott, ahol nem működik, a következő okok vannak felhozva: Paleun nehézségekbe ütközik, Săldăbagiu de munten és Sanăul micen, a leányok a nőszövetségbe járnak, Uileacul de munten együtt vannak a nőszövetséggel, Telechiun helyiség hiánya, Cacuciul maren nem járnak, Tămășeun, más egyházi egyesületbe vannak megszervezve, Leș-en nép-

telenség. Az Ifjusági Egyesület 18 egyházközségből külön jelentést adott.

Ami a férfiszövetségnek a megalakulását és működését illeti, s amely a múlt közgyűlésen élénkebb világot provokált, lassan, de biztosan halad előre. Ugy látom, hogy bebizonyosodik az, amire már löbb ízben rámutattam, hogy legegészségesebb és legcélravezetőbb, az alulról felfele való építésnek bár lassabb, de biztosabb processzusa. Éppen abban látom az általános visszahanyatlásnak az okát, amelyről már hivatalos lapunk hasábjain is nem egy cikk jelent meg, hogy ezek a belmisszói alakulások szinte imperatív módon keletkeztek, nem pedig a lelkek belső megindulásából. Tavasszal hiába akarom saját erőmből sieltetni a vetés növekedését és előbbre hozni az aratást, nem sikerül. Így van ez a lelki élet terén is! Előbb a belső megindulás, azután a belső megindítás, tovább a talaj előkészítő munka, ezután a magvetés, tovább a szárbaszökkenés és végül a kalász. Egy kedvező lelki atmoszférát kell teremteni ahhoz, hogy munkánk sikerrel megkezdődjék és tovább eredményesen folytatódjék. Ha ez nem sikerül, hiába minden nemes törekvésünk. Nagy energia pazarlókká válunk és leszünk!

Különben a férfiszöv. ma már 23 egyházközségben megvan, löbb helyen még csak a presbitériumból áll. Jó reménységgel lehetünk eltelve arránézve, hogy ugy a közponli, mint a vidéki konferenciák rendezése által sikerül meggyőzni az egyházak férfi tagjait arról, hogy a lelki frontba való beállásuk ma és itt minden református embernek elsőrendű kötelessége s ez egyházunk és fajunk eminens érdeke és parancsoló követelménye.

A már működő férfiszövetségek közül külön jelentést adott 10.

Nőszövetség minden egyes egyházközségben működik, az alábbiakat kivéve: Paleu, hol a községben dúló egyenletlenség, Cacuciul maren részvétlenség, Parhidan, hol megfelelő vezető hiánya az oka, míg Leş-en megszűnt, mivel kihaltak a régi tagok és ujak nem jelentkeztek.

A nőszövetségek közül külön jelentést adott 21. Énekkar összesen 15 egyházközségben van, rész-

ben férfi, részben vegyeskar. Vezető leglőbb helyen a kántor, Oradea-n dr Szemethy Géza és Soós András karnagyok. A tagok száma összesen 677. Az énekkarok fenntartására 4 egyházközség fordított összesen 4600 Lei, jobbanmondva ennyi értéknek megfelelő támogatást adott. Az énekkarok közül pénzbeli támogatást az egyház javára egy egyházközség énekkara sem fordított semmit, amin nem is lehet csodálkoznunk, amidőn inkább az énekkarok várhatnák az egyháztól a támogatást, amidőn tudják és érzik, hogy ők nemcsak kulturális, hanem hitelesítő és mélyítő munkát is végeznek. Bizony itt volna már az ideje annak, hogy minden akadályt leküzdve, minden egyházközségünkben megszervezzük az énekkarokat, mivel az nemcsak kulturális, de vallási és egyházi szempontból is eminens érdekünk. Tudom, hogy ez, különösen faluhelyen s ott, hol nincs felekezeti iskola s megfelelő karvezető, sok akadályba ütközik. Mindezek mellett azonban úgy találom, hogy ez is egyik pillére a mi életben maradásunknak s egyik feltétele egyházi életünk intenzívebbé tételének.

Ami a szegények gondozását és segítését illeti, lehetetlen észre nem vennünk, hogy itt vannak a nagy mulasztási bűnök. És ez a keresztyénséget és az egyházakat egyetemlegesen terheli. Nagyon kicsiny morzsa az, amit egyházaink a szegényeknek juttatnak. Ezért hangzik sokszor a vád s talán jogosan is az egyházakkal szemben. Bizony nagyon eltértünk az első keresztyén gyülekezetek életstrandjától s megfélekedtünk ama krisztusi felhívásról: „szegények mindig lesznek köztelek.” Addig nem várhatjuk a szociális és kommunista eszméktől átitatott embereknek az egyháztól való felfogásuknak a megváltoztatását, amíg az egyházak intenzívebben ki nem veszik a részüket a szegények ügyének a felkarolásában s amíg a „szó” keresztyénség helyébe a cselekvő, az „aktív” keresztyénség nem lép.

Kétségtelen, hogy ebben a tekintetben az utóbbi időben bizonyos javulás, fejlődés észlelhető. Segélyadott 8 egyházközségben, felnőtteknek: 83.328 Lei, iskolás gyermekeknek: 118.806 Lei, összesen: 202.134 Lei, ezenkívül egy pár gyülekezetnél természetesen. Nem

hallgathatom itt el azt, hogy egyházmegyénk az oradeai árvaház fenntartásához, különösen természetbeni adományaikkal évről-évre nagy mértékben hozzájárul s azt állandóan támogatja. A folyó év augusztus hó 18-án megtartott e. m. nőszövetségi konferenciánk pedig lelkes megnyilatkozás volt arranézve, hogy a jelenlegi kerületi árvaházzá fejlesztessék ki. Ki kell emelnem még azt, hogy Oradea a szegényügy felkarolásában szép példával jár elől, e tekintetben lelkeszeik nagy buzgóságot fejtenek ki.

Diakonisszája csak Tileagd-nak van, Szabó Mária.

Napközi Otthona csak Oradea-nak van, ugyszintén Loránffy Zsuzsánna címen árvaháza, továbbá szegények agghmenháza. Az istápoltak száma összesen 5.

Más felekezelü, vagy állami árva, szegény, vagy menházban reformátusok csak Oradea-n vannak és pedig 5 fi, 7 nő, összesen 12-en.

Ugyancsak Oradea-n van még Ref. Iparos Tanuló Otthon is bennlakással és ellátással, melyben az elhelyezettek száma 21 s akikre segédlelkész ügyel fel.

Idegenbe ment cselédleányokat csak elszórtan, itt-ott jelentik be a lelkészi hivatalnál. A cseledleányok gondozására az egyházak ugyszólván semmit sem lesznek. Gondozásukra Oradea „Mártha Egyesületbe“ tömöríti őket, másutt eselleg nyilvántartják.

A református iparos tanulók száma 292, akik közül vallásórára rendszeren csak Oradea-n járnak s ott segédlelkész oktatja őket. Iparos tanulóknak külön bibliaköre csak Oradea-n és Tileagd-on van, számuk 31. Tanonc otthont csak Oradea tart fenn.

Református egyházi népkönyvtár 10 egyházközségben van, 3015 könyvvel, amelyet a mult évben mintegy 1020-an használtak.

Iratlerjesztés minden egyházközségben van s legtöbb helyen a lelkész, segédlelkész vezeti, itt-ott a tanítók s a leányszövetség. Eladatott teljes biblia 51, újszövetség 333, naplár 1724 és egyéb vallásos irat 1501 drb.

Vallásos néplap a gyülekezetben összesen 2728 példányszámban jár, melyeknek legnagyobb részét a

Református Jövő teszi ki. Jár még a Harangszó, a Református Híradó és a Magyar Nép.

Ha a református könyvtár és az irattérjesztés ügyét tesszük vizsgálat tárgyává s habár ez némi emelkedő tendenciát mutat, mindezek mellett meg kell állapítanunk azt, hogy ezeknek intenzív felkarolásától és beszerzésétől még mindig messze állunk. Az 1933. évről szóló jelentésemben már bővebben rámutattam a Ref. Sajtó nagy jelentőségére s hasonló hang csendült meg s ugyanezen gondolat nyert kifejezést a Ref. Jövő legutóbbi száma vezércikkében Kiss Bertalan utazóíróúr tollából. Ha azt akarjuk, hogy egyházi életünk mozgóbb, elevenebb, a hitélet mélyebb, a református önludat erősebb, hogy úgy mondjam karakterisztikusabb legyen, kezünkbe kell venni és jól kell forgatni a ref. sajtó fegyverét, mert csak ezzel tudjuk elhárítani és sikeren kivédni a sokszor bennünket méltatlanul érő támadásokat s a ref. sajtó termékei által tudunk nevelni magunknak egy olyan generációt, mely az ősi tradíciókat hiven ápolja, fenntartja s a reánk maradt nagy lelki-szellemi kincseket maradék nélkül biztosítja a jövő számára.

Tovább menve a látogatási jegyzőkönyvek sorrendjén, jelentem, hogy vallásos összejövetelt Santaulmic és Les kivételével minden egyházközségben tartottak, összesen 368 alkalommal. Santaulmic-on hatósági akadályozás, Les-en pedig néptelenség miatt nem tartottak összejövetelt. Ez utóbbi indokolást nem fogadhatom el. Nem pedig éppen Les-en, ahol a szélszórtságban élő hívek összetartására, tömörítésére oly nagy szükség van. Ugy találom, hogy itt mélyebben gyökerezik a bajoknak az oka s nagy mértékben fenyeget bennünket az a veszedelem, hogy híveink az egyház testéről leszakadnak, — hitbeli és faji összetartásuk teljesen megszűnik. Külső jótekonyságot csaknem minden gyülekezeti gyakorolt, összesen: 338,653 Lei értékben. A gyülekezeti tagok önkéntes adományainak összege a 30 egyházközségben 703.167 Leit tesz ki, amely 271,927 Leivel több az előbbi évinél s ami kétségtelen jele annak, hogy az áldozatkészség forrása, a hitéletnek erősödése és mélyülése folytán nagyobb buzogásba jött.

Nagyobb jöltevők és adományok a következő egyházközségben voltak: Episcopia Bihoron Vékony Lajosné 1 drb. urasztali terület k. b. 1000 Lei értékben, Sântionon Kerecsi Gyula 1000 Lei, Fughiun id. Matia Károly családja 1000 Lei, Uileacul de munten Sipos Imre és neje Kulcsár Mártha 1 harangot 22 000 Lei értékben, — község 10.000 Lei és a nőszöveltség 2000 Lei. Sântăul mic en Makay Gábor templomjavításhoz anyagot mintegy 1000 Lei értékben. Sântăul-maren Gáthy Sándor és neje alapítványképen 2000 Lei. Oradean Lorántfy árvaház fenntartására 194,739 Lei. Olaszi-leányszöveltség a löbbi szövelségek támogatásával jan. 1-től április 15-ig 60 iskolás szegénynek napi ebédet. Ezenkívül egyes családok özvegyeket és szegény iskolás gyermekeket napi ebéddel láttak el. Tămășeuban politikai község toronyjavításra 14.000 Lei, — helybeli „Hangya” szövetkezett ugyanerre a célra 4800 Lei. Lesnek az egyházkerület a Baldácsy alaptól 1350 Lei adományozott. Így az összes nagyobb adományok összege 237.039 Lei tesz ki.

Ha az egyház tagjai között uralkodó bűnöket nézzük, a verekedés és tolvajlás bűneiként szórványosan most is mutatkoznak.

A polgári bíróság az egyház tagja közül csak Sălardon ítélte el 5 ö', a löbbi egyházközségben vagy nem ítélet, vagy a feleletek szerint ez nem tudható, nem tartható nyilván.

Vadházasságban él 24 egyházközségben 111 pár, 5 ben nincs. Oradea azt feleli, hogy számuk nem tudható. A vadházasságok megszüntetésére az egyház előljárósága megtett annyit, amennyi módjában áll.

Hitelveinkkel ellenkező szokás, mint a temető kivilágítás, 10 egyházközségben uralkodik, mely ellen felvilágosítással küzd az egyházi előljáróság, de eredménytelenül. Ezenkívül Oradean a tulhajtolt beteg urvacsoráztatás uralkodik még.

Sírelem 4 egyházközséget ért, és pedig Episcopia Bihoruluit és Sântăul mare hol engedélyt összejövetelre a politikai hatóság nem ad, — Sântăul mic-et, hol a vallásos összejöveteleket eltillották és Tileigdot, hol a község a 14% os iskolai segélyt nem folyósította.

Mindezt a presbitérium az esperesi hivatalnak, Episcopia Bihoruluit kivéve, jelentette. Időt csak Sântăul mic tünlet fel, amely 1934 okt. 16.

Egyházközségi bíróság 6 egyházközségbe van, 3 helyen a presbitérium képviseli, az egyházfegyelmezést csak 5 gyakorolja, míg fegyelmezési eset csak Episcopia Bihorului-on és Fughiun fordult elő.

Szeklák 4 egyházközséget, Borş, Fughiu, Cacuciul Mare és Parhida egyházközségeket kivéve, mindeütt működnek, különösen a baptisták. Ezenkívül Săldăbagiul de munten nazarénusok, milenisták, reszketősök és pünköslisták, — Oradea szombalisták, adventisták, reszketősök, Urvinden nemzetközi bibliatanulók, Uileacul de Crişen milenisták és felekezelnélküliek működnek. A szeklák összes száma: 677 lélek és Fughiun 22 család. Nem tüntették fel a számokat: Săldăbagiul de munten, Oradea, és Leş egyházközségek.

Községek s benne Oradea lakóinak száma összesen 119.906.

II. A gyülekezetek külélete.

Presbiterek száma: 448, az egyházi választóké: 4699, az adózóké: 13.054. Ezek szerint 8355 adózó nem tett idejében eleget egyháza iránti anyagi kötelezettségének s épen ezért van az, hogy kulturális intézményeinknek fenntartása, a belhivatalnokok fizetése, a különféle járulékok kiegyenlítése, hátrány, hiány és nagyfokú késedelmet szenved. Bizony itt van az ideje, ütött a 12-ik óra, hogy az egyházi fegyelmi szabályrendeletet bevezessük és e téren is gyakoroljuk. „Aki nincs velünk, az ellenünk van“ mondja az Irás. Mindazok, akik az egyházuk iránti anyagi kötelezettségeiknek nem tesznek eleget, azok ellenünk vannak s létünket és fennmaradásunkat fundamentumaiban támadják meg és veszélyeztetik! Itt az ideje már annak, hogy megértessük a hivek nagy tömegével, hogy nekünk névleges, keresztlevélszerinti reformátusokra nincs szükségünk és hogy jogokat az egyház védőfalain belül csak azok élvezhetnek, akik kötelezettségeiknek eleget tesznek. Ha nem lépünk fel erélyesebben s ha nem teszünk gene-

rális, ha kell jogokat megszorító rendelkezéseket, egyházi épületeink kövei széthullanak, intézményeink romokká lesznek s jöhet majd a nagy temetkezés!

Különben a presbitérium minden egyházközségben tart minden negyedévben gyűlést. Leşen nem tart, mert lemondott. A jegyzőkönyvek mindenütt törvényszerűen vezetettek.

Egyházközségi közgyűlés mindenütt megvan. Kivétel: Santău mic és Salard, hol képviseleti alapon van szervezve.

Vagyonleltára minden egyházközségnek van s benne az évi változások mindenütt átvezetettek.

Az ingatlanok az egyház nevén állanak, az alábbiak kivételével: Santion, Fughiu, Santaul mare, Tamaşeu és Parhida az agrárföldek nem, Căuaceu-ban a „Latabari“ ingatlanok, Ineu-ban a Pallag-szőlő, Tileagdon a tenető nincs az egyház nevén

Az agrárreform elvett: egyházaktól 78 kat. hold 1325 négyszögöl, lelkészektől: 130 kat. hold 800 négyszögöl, tanítóktól: 7 kath. hold 1200 négyszögöl, összesen: 217 hold 125 négyszögöl területű földet.

Az egyházközségek közül nem kapta meg a kisajátítási árat: Biharea, Santion, Aleşd, Ineu de criş és Urvind. A többiek igen.

Az agrárreform adott: egyházaknak: 152 kat. hold 1251 négyszögöl, tanítóknak, kántoroknak: 157 kat. hold 800 négyszögöl, lelkészeknek: 104 kat. hold 1325 négyszögöl, összesen 615 kat. hold 176 négyszögöl területű földet.

E földeket az egyházak mindenütt zavartalanul használhatják.

Az esperesi vizitációig aláírott és jóváhagyott költségvetése 19 egyházközségnek volt.

A kivetett egyháziadó összege 27 egyházközségben pénzben: 2,414.448 lei, terményben: 43.591 liter és 8491 kgr. buza, 1500 liter és 3047 kgr. tengeri, 37 és fél véka kétszeres és 37 és fél véka zab.

A kivetés legtöbb helyen fedezi a szükségletet, ott, ahol nem fedezi, községi segély, adomány, függőkölcsön felvételével és rendkívüli adó kivetésével igyekeztek a hiányt pótolni.

A múlt évi 1934. évi számadást az egyházmegye f. évi április hó 25 iki közgyűlésén jóváhagyta 23 egyházközségnek. A vizitáció ellenőrzése és meggyőződése arról, hogy minden érték (betéti könyv, kötvény, készpénz, stb) megvan, meglőrtént és kifogás vagy hiány sehol sem találtatott.

Számadás eredménye:

Készpénzben:	Buza:	Tengeri:
Bevétel: 4,033.500 lei 19 bani	67 q. 62 kgr. 9044 l.	19 q.
Kiadás: 3,882.414 lei 90 bani	64 q. 12 kgr. 9044 l.	14 q.
Marad: 153.478 lei 29 bani	3 q. 50 kgr.	— 5 q.

E pontnál megjegyzendő még, hogy Cacuciul mare nak 696 és Santăul mare-nak 1697 lei tulkiadása volt, tehát összesen 2393 lei összegben s a maradvány pénz összege latszólal ezért nem egyezik, csak ennek be-számításával.

Leş egyházközség részéről a számadási adalok hiányzanak s e pontoknál nem is adott semmi feleletet.

Tőkepénzek állaga 1934. év december 31-én az összes egyházközségek részéről: 1,788.146 lei 14 bani.

Magtára 14 egyházközségnek van, melyeknek 1934. év dec. 31-én a pénzértéke: 293.403 lei.

Tőkék, magtárak kezelési módja akként történik, hogy takarékpénztárakban, vagy egyháztaloknál, váltón vagy kötvényen vannak kihelyezve.

Az egyházak közül 20 nak van adóssaga, amely összesen 1,478,959 Lei.

Az egyházi épületek állapota a következő: Tem plom legtöbb helyen jó. Javításra szorul: Biharea-n, Fughiu ban, Saldobaghiu de munte-n, Santaul-mic on és Santaul mare n. Lelkészi lakás jó 17 egyházközségben, másutt megfelelő, javítandó vagy türhető. Gyenge Poşolaca-n, rossz Cauaceu, Ineu de Criş, Uileacul de munte, Leş egyházközségekben. Iskola legtöbb helyen ó, Biharea-n megfelelő, Uileacul de munte-n egyik javítandó, Santaul-mare n és Parhida n rossz.

Uj építkezésre kiadatott 8 egyházközségben összesen 377,923 Lei.

Épületek javítására kiadatott 26 egyházközségben 365,133 Lei.

Az egyházi épületek a tűzkár ellen, — még a régi értékelés szerint — kellő értékben vannak biztosítva. Biztosítási összeg: 20,650.100 lei, míg a biztosítási díj 32.482 lei. Ezen összegből Niuvedé hiányzik. Ennél a pontnál meg kell jegyezni, hogy mivel az 1935. év január 1-től kezdve új 10 évi ciklusra új biztosítás történt s értesülésem szerint a biztosító intézet több egyházközségnél az újabb értékelést nem találta megfelelőnek, kérem elrendelni, hogy ez az 1936. évi egyházlátogatás alkalmával minden egyházközségnél különös-kép bevizsgálandó és ellenőrizendő.

A behivatalnokok az 1933. évről csak 11 egyházközségben vannak kifizetve, tehát a többiekben nincsenek. Hátralékban van a lelkészek fizetésénél 12 egyházközség 119.726 leivel, Paleu 12 méter fával, Telechiu 100 mázsa búzával, Urvind 30 véka búzával, Tamaşeu 1583 liter búzával és Parhida „1927. óta a törvényes díjlevélbeli járandósággal.“ Hátralékban van tanítók és kántorok fizetésével: 11 egyházközség összesen 158,920 leivel, ezenkívül Paleu 2 és fél köböl és Tamaşeu 282 liter búzával.

A behivatalnokok fizetési hátrányainak az oka a legtöbb egyházközségben az adóhátralék. Santionon a szülők a tandíjat nem fizetik. Alesden kevés a pénzadókiivetés, az sem folyik be, Fughion „Otthon“ építése, Paleuban hívek közömbössége, Telechiun hívek önzése és fősvénysége, Cacuciul maren szegénység és nemtörődömség, Urvinden és Poşolacan a hívek nem akarnak fizetni, Tamaşeun a rossz szándék, míg Uileacul-on az egyház vagyoni ügyeinek hanyagul kezelése.

Presbitérium a baj orvoslására személyes eljárással, figyelmeztetéssel, legtöbb helyen pedig a végrehajtás eszközához nyulva igyekezett segíteni.

Az egyházközségek — néhány kivétellel — tartozásban maradtak az e. m. és egyházkerületi járulékaikkal, több helyen teljes egészében, némelyek valamelyik részével. Egyházmegyei és kerületi közigazgatási járulék, közalapi járulék, kulturtaxa, zsinattartási költség, tanulmányi segély stb. címén maradtak fenn tartozások. Nagyon jól jegyezte meg a legutóbbi kerületi közgyűlés, hogy vannak „notorius“ nem fizető egyházközségek,

amelyek éveken keresztül vagy semmit, vagy csak nagyon csekély összeget fizetnek ki járulékaikból.

Bár a hátralékok kiegyenlítésének az ügyével a presbiteriumok foglalkoztak s itt-ott igyekeztek is rendezni valamilyen formában, adóhátralékok beszedésével, sőt végrehajtással is, némelyek pedig kérvényezték azoknak a csökkentését, — mindazonáltal kérem kell a közgyűlést, méltóztassék a legszigorubb formában rendelkezni a tekintetben, hogy a nagymérvű különféle hátralékok összege az illetékes pénztári hivatalokba mielőbb befizetést nyerjenek.

Pere 8 egyházközségnek van és pedig bérleti ügyben többnek, míg Bihareanak Zöld Istvánnal és Rostás Jánossal, Paleunak tanítóval és Săldăbagiunak volt lelkésszel fizetés ügyben.

Temetője minden egyházközségnek van Santăulmare, Șiter és Leș kivételével. A temető gondozását gondnokok, harangozók, temetőőrök, bérlők, egyház és hivek végzik.

Segélyt 20 egyházközség kapott, legfőképen a községtől, Borș a helybeli szövetkezettől is, Săldăbagiu, Uileacul de munte, Cacuciul mare, Poșolaka és Leș a kerülettől, Oradea a kerülettől és hivek adományából. A segélyek összege összesen: 504.380 leit tesz ki, melyet az egyházak isk. segély, kulturális célra, Tileagd és Urvind templom renoválására, Tamașeu toronyjavításra kapott, azaz kaptak.

III. A gyülekezeti iskolaügyei.

Mélyen tisztelt közgyűlés! Ennél a jelentésnél, fájdalom, mind sötétebb kép kezd rajzolódni elénk s a lassu, de biztos sorvadás és sorvasztás jelei szomoruan, szinte kétségbeejtően mutatkoznak s nem is kell Kasszandra jóslatokba bocsátkozni, — felekezeti iskoláink sorsa ma már ott áll a lét és nem lét meredélyének a szélén s dacára annak, hogy azok megtartásáért a felsőbb egyházi hatóság, a vezetésre elhívott testvéreink szinte heroikus küzdelmet folytatnak, kapui egymásután zárulnak be és néptelenednek el. Sajnos, ehhez nagy mértékben hozzájárul hiveinknek nagyfoku közömbössége.

Bántó, szinte arcpiritó egyes gyülekezeteinkben hiveinknél az a nagyfoku nemtörődömség, sőt ami több ennél is már, az a lelki és faji törpeség, ahogyan viseltetnek kulturális intézményeikkel szemben s ők maguk siettetik feladni, rombadőlni ezen utolsó mentsvárunkat! Ott meredezik előttünk, mint valami óriási Sfinx, a kérdés: vajjon mi lesz en ebből! Mi lesz a mi egyházunkkal, népünkkel, nyelvünkkel, mi lesz a mi jövőnkkel! Felekezeti iskoláink elnéptelenedtek, tanítóinkat szélnek eresztették s elnémulnak gyermekeink ajakán az imádságos és zsoltáros szavak! Bizony mindezeknek láttára Jeremiás próféta szavaival kell felkiáltanunk: „Az én népem leányának romlása miatt megszorodtam, az álmélkodás körülfogot'. Nincsen-e balzsam-olaj Gileádban? Nincsen-e ott orvos? Miért nem gyógyított meg az én népem leánya?“ (Jer. VIII. 21—22)

Az iskolák alapításának idejé, továbbá azt, hogy nyilvánossági jogát mikor ismerte el az államhatóság, minthogy azt az 1933. évi jelentésben felsoroltam, — itt mellőzöm, csak azt említem meg, hogy az egyházközségek az elemi iskolákért 1,172,795 Lei, Oradea középiskolaért 166,972 Lei és 5 egyházközség vallás-tanításért összesen 12,633 Lei terhet viselnek.

Tanulók száma a ref. elemi iskolákban összesen 1765, ref. középiskolákban 125.

Ref. tanulók száma a nem református elemi iskolákban összesen 3067, a nem ref. középiskolában 20.

Tanítás eredménye a ref. elemi iskolában a következő: általában Biharea, Episcopia, (Bódis Ágnes és Herczegh Kálmán) Oradea kitűnő, Santaul-mare, Tâmaşeu, Uileacul de criş dicséretes, Sântion, Borş, Episcopia, (Bagits Lajos és Albisi Erzsébet) Cauaceu, Uileacul de munte és Şiştirea jeles, Cetariu, Saldobaghiu de munte, Tileagd, Niuved és Parhida jó, Palen, Santeul-mic, Urvind és Poşolaca iskoláinál megfelelő.

Vallásban a tanítás eredményének fokozata a fentiekkel megegyezik, az alábbiak kivételével: Tileagd dicséretes, Niuved jeles, Urvind jó, Parhida jeles, Poşolaca kielégítő

Magyar nyelvben az „általában“ című rovatban

való osztályzattal teljesen megegyezik az eredmény fokozata az egy Urvind-et kivéve, hol itt az eredmény jó.

A nem ref. iskolába járó tanulóknak a vallást a legtöbb helyen lelkész és s. lelkész, itt-ott tanítók, tanítónők tanítják. A tanítás eredménye: dicséretes: Santăul mare, jeles: Episcopia Bihor-on, Borş-on, A'leşden, Uileucul de Munte-n, jó: B harean, Fughiu, Cătariu, Ineu de Criş-en, Tileagd-on, Oradea-n, Uileacul de Criş-en, Salard-on, megfelelő: Căuaceuban, Hodişon, Telechiuban és Tămăşeuban, elégséges: Niuveden és Parhidan, gyenge: Santăul mic-en, mivel nem jártak rendesen. Nem volt tanítás s így nem volt megvizsgálható: Sântion-on, Paleuban, Poşolacan, és Şiştorean. Viszont hiányzik a minősítési fokozat: Cacuciul mare, Vadul Carol al II-lea és Leş egyházközségek jegyzőkönyveiből.

Az iskola felszerelése törvényszerű minden iskolátfenntartó egyházközségben.

A tanítók 10 egyházközségben összesen 453 tanuló családját látogatták meg, a felelet a többinél, „számosat, többet, sokat.“ Sântionon nem látogatott meg egyet sem. Paleu bejegyzése, „tanító nem adott megfelelő választ“.

A tanárok Oradean 81 tanuló családját látogatták meg.

Egyházi felsőbb hatóság részéről iskolalátogatás minden iskolánál 2—2 ízben volt, kivéve Bihareat, hol egy és Tileagdot, hol 3 ízben történt látogatás.

Állami iskolai hatóság részéről látogatás volt egyszer: Episcopia Bihor, Sântion, Borş, Paleu, Uileacul de munte és Niuved. Kétszer: Biharean, Cetariu, Căuaceu, Săldăbagiu de munte, Tileagd, Parhida, Poşolaca és Şişterea. Háromszor: Urvind és Tămăşeu. Ötször: Oradea és Uileacul de Criş. Egyszer sem volt: Santăul mic és Santăul mare egyházközségek iskoláinál.

IV. Anyakönyvi adatok az anyae gyházközségben.

Megkereszteltetett: törvényes fi 386, nő 387, összesen: 773, törvénytelen fi 63, nő 56, összesen: 119, együtt: fi 449, nő 443 összesen: 892.

Nem kereszteltetett meg: fi 12, nő 12, összesen: 24.

Szüülöttek száma az állami anyakönyv szerint: fi 302, nő 293, összesen: 595. A számbeli apadás e pontnál azért van meg, mivel Oradea adata hiányzik.

Eltemettetett: fi 395, nő 366, összesen: 761. Egyházi szertartást mellőzte: fi 4, nő 3, összesen: 7. (Mind Sălardon).

Meghaltak az állami anyakönyv szerint: fi 209, nő 193, összesen: 402. Itt is azért van kevesebb, mert Oradea adata hiányzik.

Házasságát egyházilag is megkötötte: tiszta pár 250, vegyes pár hol a vőlegény református 8, hol a menyasszony református 18 pár. Oradea egybevéve tünteti ki a számukat a vegyespároknak, mely 105. Összesen: 381 pár.

Házasságát egyházilag nem kötötte meg: tiszta pár 77. És pedig Biharean 3, Sântionon 1, Căuaceuban 2, Săldăbagiul de munten 2, Tileagdon 1, Oradean 65, Uileacul de Crișen 1, Sălardon 2 pár.

Állami anyakönyv szerint házasságot kötött: tiszta pár 327, vegyes pár 285, összesen: 612.

Konfirmált 25 egyházközségben: fi 37, nő 344, összesen 661. Nem volt konfirmáció: Sântion, Cetariu, Telechiu, Tămășeu és Vadul Carol al II-lea egyházközségekben.

Áttért: fi 15, nő 26, összesen: 41.

Kitért: fi 59, nő 73, összesen: 132.

Elköltözött: fi 39, nő: 49, összesen 88.

Beköltözött: fi 13, nő 29, összesen: 42.

Egyházi szertartás mellőzésének és a kitérések megakadályozása érdekében presbitérium az illetőket felhívta, meggyőzéssel és személyes ráhatással igyekezett őket jobb belátásra bírni, de eredménytelenül. Tileagd egyházfegyelmét gyakorolta.

Lélekszám az egyházközségekben 1934. év dec. 31-én összesen a következő: fi 21.883, nő 22.373, összesen: 44.256.

V. Anyakönyvi adatok a szórványokban.

Megkereszteltetett törvényes fi 15, nő 10, összesen: 25. Törvénytelen fi és nő, vagy olyan aki nem kereszteltetett volna meg, nincs.

Szülöttek száma az állami anyakönyv szerint: fi 13, nő 10, összesen: 23. Azért van kevesebb, mert Oradea adata hiányzik.

Eltemetve: fi 6, nő 10, összesen 16. Egyházi szerterítést nem mellőzte senki.

Halottak száma az állami anyakönyv szerint: fi 4, nő 6 összesen: 10. Azért kevesebb itt is a szám, mert az Oradea adata innen is hiányzik.

Egyházi házasságot kötött liszta pár: 8, vegyes pár: 1 összesen: 9.

Állami anyakönyv szerint házasságot kötött liszta pár: 8, vegyes pár: 1, összesen: 9.

Konfirmált: fi 14, nő 6, összesen: 20.

Áttérés nem volt.

Kitért: fi —, nő 3, összesen: 3.

Beköltözött: fi —, nő 1, összesen: 1.

Elköltözött: fi 6, nő 14, összesen: 20.

Lélekszám összesen a szórványokban 1934. év dec. 31-én fi 769, nő 766, összesen: 1535.

Nagytiszteletű és Nagyságos Egyházmegyei Közgyűlés!

Jelentésem végére érven, méltóztassanak megengedni, hogy ezuttal fejezzem ki hálás köszönetemet: Kiss Károly, Szűcs László, Biró Ferenc, Kulcsár Andor, Balajthy Jenő, Bagoly Bertalan, Dankó József és Dr. Szabó Lajos lelkész uraknak, továbbá Telegdy József gondnok és Barthos Adorján tanácsbíró uraknak mind-ama bizalomért és nemeslelkű támogatásért, mellyel nehéz munkámban készséggel mellémállva, gyöngeségeimet kipótolva, nagy és egyetemes ügyeink érdekében kifejezésre juttatott intenciómat megértve és követve, az egyházlátogatás nehéz és fáradságos munkájában odaadó buzgósággal segítségemre voltak, abban engemet hathatósan támogattak.

Mélyen tisztelt Közgyűlés! Ha valaha, most kell szívünk mélyéig átéreznünk amaz apostoli intelmet: „Egymás terhét hordozzátok és úgy töltsétek be a Krisztus törvényét!” (Gal. VI. r. 2 r. 5. v) És most kell szemünk előtt tartanunk ama másik intelmet is: „Ügyeljünk egymásra, a szeretetre és jócselekedetekre való felbuzdulás végett.” (Zsid. 10. r. 24. v.) Az apostol jól

ludta azt, hogy a sokféle szenvedés és megpróbáltatás között csak úgy maradhatnak fenn, ha összetartanak, ha ügyelnek egymásra, ha számontartják és segítik egymást.

Erős a hitem, bizó a reménységem, hogy ha az ősi szent hit kincseiben nemes odaadással gyarapodni és munkálkodni meg nem szününk, ha az alázatosan szenvedő és elszántan harcoló református Sionunk forró szeretetében egyesülünk, a Mindenható nagy Isten ezen szomoru jelenünkben is megfogja magát dicsőíteni bennünk és általunk, egyházunk és népünk életében!

Hadd fejezzem be jelentésemet az apostol emez intelmével: „Emlékezzetek pedig vissza a régebbi napokra, amelyekben minekutána megvilágosítottatok, sok szenvedésteljes küzdelmet állottatok ki . . . Ne dobjátok hát el bizodalmatokat, amelynek nagy julalma van, mert békességes türésre van szükségetek, hogy az Isten akaratát cselekedvén, elnyerjétek az ígéretet.” (Zsid. 10. r. 32—33. v.)

Ebben a megnem rendithető hitben és megtartó reménységben jelentésem jóváhagyó elfogadását és a szükséges rendelkezések megtételét kérve vagyok, a

Nagytiszteletű és Nagyságos Egyházmegyei Közgyűlésnek

Aleșd, 1935 október 1.

alázatos szolgálja:

Vadai Béla,
ref. esperes.

Az esperesi jelentés kapcsán

1. Közgyűlésünk Főtiszt. Püspök úr indítványa alapján a nagy gonddal és körültekintéssel készített s egyházi életünkben fennálló szomoru jelenségeket tisztánlátással felláró esperesi jelentésért külön is köszönetet mond esperes urnak.

2. Közgyűlésünk elrendeli, hogy a gyermekistentiszteletek tartása a lehetőség szerint minden gyülekezetben vezettessék be és állandósíttassék.

3. Telechiu egyházközség vezetőségét

fegyelmi felelősség terhe mellett felhívja a belmissziói alakulatok megszervezésére s a belmissziói munka beindítására azzal, hogy erre a célra szolgáló megfelelő helyiség felállításáról, — mivel ahhoz anyagi ereje is van, — hitünk, fajunk, kulturánk iránti felelősségérzettel gondoskodjon.

4. Elrendeli, hogy az 1936. évi egyházlátogatás alkalmával a látogató küldöttség vizsgálja meg, hogy az egyházi épületek a mai reális értéknek megfelelő összeg erejéig biztosítottak-e s ott, ahol az értékelést nem találja megfelelőnek, hívja fel a presbitériumot felelősség terhe mellett pótbiztosítás eszközlésére.

5. Fegyelmi felelősség terhe mellett kötelezi a telkészeket, hogy a Heidelbergi Kátét minden vasárnap délután magyarázzák s az egyházlátogató küldöttség ezt szigoruan ellenőrizze.

6. Szigoruan felhívja a különböző egyházmegyei, egyházker., különösen a missziói egyházak létét szolgáló közalapi járulékkal és belhivatalnoki fizetéssel hátralekos egyházközségek vezetését, hogy tartozásukat különbeni fegyelmi felelősség terhe mellett haladéktalanul fizessék ki.

60. szám. Olvastatott az esperesi időszaki jelentése.

Nagytiszteletű és Nagyságos Egyházmegyei Közgyűlés!

Mielőtt még f. évi április hó 25-én tartott közgyűlésünk óta esperesi haláskörben végzett intézkedéseimről beszámolnék, meg kell emlékeznem a Főliszteletű Püspök úrnak ama halás köszönetéről, amelyet felesége elhunytá alkalmával egyházmegyénk részéről megnyilatkozott őszinte részvétkifejezéséért nyilvánított, kérve, hogy ezt a közgyűlésnek is tolmácsoljam. Kérem, méltóztassék ezt tudomásul venni.

1. Jelenlem a közgyűlésnek, hogy mult közgyűlésünk óta lisztán csak a segédlelkészek elhelyezésénél történt változás és itt is csak annyi, hogy András Gusztáv szabadságolt segédlelkész helyére a Föliszt. Püspök úr mellé az ujjvárosi paróchiális körbe Szücs János külföldi tanulmányutjáról hazatért aa. rendeltetvén ki, részére a fakultációt kiadtam.

2. A tanítói karban a következő változások történtek:

A Săldăbagiu de Munte-i egyházközség presbitériuma f. év augusztus 25-én 36. sz. határozatával Mihályi Sára eddigi okleveles helyettes tanítónőt kántortanítóvá választotta, ill. meghívta. A választást, mivel azt a törvénnyel megegyezőnek találtam, ideiglenesen megerősítettem.

Felhatalmazást adtam továbbá szabályszerűen hozott presbiteri határozatok alapján arra, hogy Tatár Erzsébet, Tatár Ilona, Ujjváry Eszter, Kelemen Etelka és Incze Ilona Oradea-n, Nagy Ilona Niuved-en, Koós Gyula Moşie-Chiughiu-n, Balogh Mária Căuaceu-in, mint okleveles tanítók az 1935—36. évben helyettes tanítói minőségben működhessenek.

Kuki Zoltán biharea-i tanítónak hivatalból való fel függesztésének tartamára Szabó Lajos végzett tanítónak adtam meg a felhatalmazást a helyettesítésre.

Végül feltételesen és ideiglenesen megerősítettem, illetve felhatalmazást adtam arra, hogy Barlabás Ida, volt căuaceu-i okleveles tanítónő Biharea-n Nyiri Margit helyett, — míg ügyében a legfelsőbb egyházi bíróság nem dönt, — helyettesi minőségben legyen alkalmazva, Nyiri Margit állásától való végleges elmozdítása eselén pedig, — a jogerős ítélet kézbesítésének idejétől számítva, mint rendes tanító működhessék.

4. Tekintettel arra, hogy a şisterea-i ref. egyházközség presbitériuma többszöri felhívásomra vonakodott a f. évi költségvetést törvény szerint elkészíteni, az E. T. III. tc. 6. § ában gyökerezett jogomnál fogva Kovács Sándor tamaşeu-i lelkész és Bartos Adorján tanácsbíró urakat kértem fel és bízam meg, akik is azt a helyszínen törvényszerűen elkészítvén, hivatalomhoz megerősítés végett be is terjesztették és az általam meg-

erősítést is nyert. Ugyanekkor a presbilérium azon tagjait, akik a költségvetés elkészítésében vonakodtak, a kiszállási költségeknek megtérítésére elköteleztem.

5. Sajnálattal kell jelentenem, hogy a leşi egyházközségben nem sikerült Kiss Károly és dr Szabó Lajos lelkész uraknak az egyházlátogatás alkalmával az állásukról lemondott gondnokot és presbitereket jobb belátásra bírni és lemondásukat visszavonolni s így ezen, amugy is nehéz helyzetben levő egyházközségben a lelkész egyedül és tehetetlenül áll. A bizottság jelentéséből azt látom, hogy a baj főleg az anyagiak miatt van s ebből kifolyólag lett feszült a viszony a lelkész, az egyházi vezetőség és a hivek között. A gondnok és a presbiterek azt kívánják, hogy a lelkész a kisajátításért kapott kártalanításáról, a 2 hold föld javadalmáról, a magtárbuza kamatáról s az iskolai haszonbéri összegről mondjon le. Viszont a lelkész az e. m. közgyűléshez intézett s idemellékelte külön beadványában arra kéri a közgyűlést, hogy mivel a fennli lörekvés díjlevélcsonkítást jelentene, kéri annak a meggállását, de kéri azt is, hogy a nehéz anyagi gonddal küzdő egyházat a lelkész fizetésének megkisebbitése nélkül a felsőbb egyházi hatóság segítse.

Megvallom, mélyen tisztelt közgyűlés, hogy ezen kérdésnél szinte tehetetlenül állok s nem tudom megtalálni a kérdés megoldásának a kulcsát; mert az, hogy ezen egyházat más egyházközség presbilériumával, vagy az e. m. elnökség által kormányozzuk, nem megoldás, — célra nem vezet. Viszont a nehéz anyagi viszonyokkal küzdő lelkészről nem kívánható az, hogy a kártalanításáról az egyház javára lemondjon. Szerintem csak önkéntes adakozás és felsőbb egyházi támogatással lehet a bajokon segíteni, főleg pedig azáltal, hogy a lelkész intenzív, megértő, békés belmissziói munkát fejt ki s az egyházi vezetőséggel s a hivekkel együtt közösen működik a helyzet javítása, az egyház fenntartása nehéz, de magasztos munkájában.

Kérem a közgyűlést, méltóztassék bölcsességével megtalálni és megmutatni a kivezető utat, mert félok, hogy a szétszórtságban élő hittestvéreink az egyház testéről leszakadnak s teljesen elvesztik hitbeli, faji ön-

ludatukat. Ezzel kapcsolatosan jelentem, hogy a helyzetet teljes egészében feltártam, jelentésemet megteltem a Főtiszteletű Püspök urnak is, mint aki a törvény rendelkezése szerint legfőbb őre a missziói egyházközségeknek.

6. A bihareai unitárius mozgalom ügyében a következőket van szerencsém jelenteni: Barlos Adorján tanácsbíró urral az egyházlátogatások során Biharean megjelentünk s az ügyet a helyszínen vizsgálat tárgyává tettük. Akadályozott a vizsgálat intenzívebb megtartásában az, hogy Szabó Józsefnél, aki az unitárius mozgalom legfőbb anyagi támogatója volt, ép aznap letették s így főleg vejét, Kuki Zoltánt és családját nem hallgathattuk ki. A presbitérium tagjait azonban lüzetesen kikérdeztük, akik odanyilatkoztak, hogy a helyzet, dacára annak, hogy időközben az unitárius imaházak is felszentelték, nem súlyosbodott. Ugyanigy nyilatkoztak a környékbeli egyházak presbitériumai is. A kitértek pontos számát is meg tudván, jelentem, hogy az a látogatás idejekor 97 volt. Ujabban Tarnóczi Lajos lelkész urtól hozzám jelentés nem érkezett, de ezen nem is csodálkozom, hiszen ő már készülöben van Arad felé. Impresszióm az, hogy mivel a kiválás nem nyugszik a hitbeli meggyőződés bázisán s azt főleg személyi szenvedélyes ellentét váltotta ki, ez a mozgalom veszíteni fog erejéből s főleg egy szerencsés lelkész választás után a kitértek jobb meggyőződésre térvén, lassanként visszatérnek az elhagyott református egyház kebelébe. Én a magam részéről továbbra is élénk figyelemmel fogom kísérni az eseményeket, hiszem és jó reménységgel vagyok ellelve afelől, hogy az ősi kálvinista hit vonzó ereje visszahozza a személyi ellentét miatt kitért régi kálvinista hiveket.

Mélyen tisztelt közgyűlés, nem volna teljes esperesi jelentésem, ha meg nem emlékezem ama két nagy lelki találkozásra, konferenciára, amely tavaszi közgyűlésünk óta egyházmegyénk területén történt s amelyeknek jótékony, áldást hozó hatásai bizonyosan nem maradnak el. Junius 17-én ílt Oradean, egyházmegyénk centrumában presbiteri és férfiszövetségi konferenciát, este pedig vallásos ünnepséget rendeztünk, melyen ugy

a helybeli, mint a vidéki egyházközségek presbiterei, férfitagjai szép számmal jelenek meg, dacára a nagy munkaidőnek. Egy nagy áldott alkalom s egy nagy magvetés volt ez a nap a jövőre nézve, egy lelkes demonstráció tekintetben, hogy mi fejlődni, erősödni, tömörülni akarunk az egyház szolgálatában! Vajha a lelki felbuzdulást tett, cselekedet kövelné s a lelkek barázdáiba dúsan hintett magvak meghoznák áldásos gyümölcsöseit! Kérem a közgyűlést, méltóztassék jegyzőkönyvi kivonatban hálás köszönetét kifejezni mindazoknak, akik vonzó és értékes szereplésükkel, előadásukkal konferenciánkat, ünnepségünket tartalmassá, vonzóvá tették, így: az e. m. gondnok urnak, továbbá Balathy Jenő, Bagoly Bertalan, Kovács Sándor lelkész és dr. Soós István tanácsbíró uraknak, ugyyszintén úgy a délelőtti, mint a délutáni istentiszteleten szereplő oradeai Sztáray, Episcopia Bihor-i és Cătaru-i énekkaroknak és azok vezetőinek.

A másik értékes összejevetel f. év aug. 18-án a Baia-Episcopia-ban tartatott meg, ahol az e. m. nőszövetségi közgyűlés keretében közel 500 nő részvételével nőszövetségi konferenciát rendeztünk.

Ezen konferencia is a teljes siker jegyében folyt le s az egyházukat szerető, érte dolgozni és áldozni tudó női lelkek hatalmas megnyilatkozása volt. Mindkét konferenciánk értékét emelte az is, hogy azokon a Főliszt Püspök ur is megjelent, külsőleg is dokumentálván azt, hogy mennyire atyai szívében viseli egyházi életünk erősödését és a hitélet fejlődését.

Kérem ismétellen, hogy mindazoknak, akik a konferencián szerepeltek, előadást tartottak, méltóztassék jegyzőkönyvi kivonatban köszönetet mondani, így: Balajthy nt. asszonynak, alelnöknőnek, Sass Kálmán tileagdi lelkész urnak és D. Kiss Lajos hittestvérünknek s ezenkívül a Kálvin-énekkarnak és vezetőjének, de főleg kérem jegyzőkönyvileg elismerését és köszönetét kifejezni dr. Szabó Lajos e. m. belmissziói előadó urnak, aki mindkét konferencia megrendezésében nekem nagy segítségemre volt s engemet nemes törekvéseiben határozottan támogatott.

Mindezek előterjesztése után jelentésem tudomásul-

vételét, előterjesztéseim során a megfelelő intézkedések meglétét kérvén, kiváló tiszteltem kifejezése mellett vagyok a Nagylisztelelű és Nagyságos Egyházmegyei Közgyűlésnek

Aleșd, 1935 okt. 3.

alázatos szolgálja:

Vadai Béla

ref. esperes.

Az esperesi időszakai jelentéssel kapcsolatosan

1. Főtisztelelű Püspök urnak hálás köszönetét, — amelyet felesége elhunyt alkalmából egyházmegyénk részéről megnyilatkozott őszinte részvétkifejezéseit nyilvánított, — közgyűlésünk köszönettel veszi tudomásul.

2. Tudomásul veszi közgyűlésünk, hogy Szücs János külföldi tanulmányutjáról hazaérkezett s. lelkes Főliszt. Püspök ur mellett nyert elhelyezést.

3. Tudomásul veszi közgyűlésünk, hogy a Saldobagiu de Munte-i egyházközség Mihályi Sára okl. tanítónőt meghívás útján kántortanítónővé megválasztotta s őt állásában véglegesen megerősíti; hogy Tatár Erzsébet, Tatár Ilona, Ujvári Eszter, Kelemen Etelka, Incze Ilona Oradea n, Nagy Ilona Niuved-en, Koós Gyula Moșie Chiughiu-n, Balogh Mária Cauaceu-n az 1935—36 iki évben, Szabó Lajos Biharea-n Kuki Zoltán felfüggesztésének tartama alatt, mint helyettes tanítók működhesse nek; hogy Barlabás Ida okl. tanítónő Biharea n Nyiri Margit helyett a legfelsőbb egyházi bíróság döntéséig helyettesként működhessek, Nyiri Margit állásától való végleges elmozdítása eselén pedig állásában véglegesen megerősítettessék.

4. Helyeslőleg veszi tudomásul a șaș-terea-i egyházközség f. évi költségelőirány-

zatának elkészíttetése lárgyában fogantatott intézkedést.

5. Megdöbbenő sajnálattal vesz tudomást a rendkívüli nehéz helyzetben levő, gondnok és presbitérium nélkül álló, szétzúllással fenyegető leşi egyházközség szomorú sorsáról s minthogy e missziói központ fennmaradása egyetemes református érdek lévén, Főlist. Püspök ur, mint a missziói egyházközségek legfőbb őre utján:

1. felkéri az egyházkerületet, hogy a legmesszebbmenő anyagi segítséggel az egyházközség fennmaradását tegye lehetővé s a nagyon nehéz sorsban levő hiveket, — kérésük értelmében — tehermentesítse;
2. az Esperest megbizza, hogy Şahi, Poşa, Leş bevonásával állítson össze egy 4 tagu, ideiglenes presbitériumot, amely a mai nehéz helyzetből való kibontakozásig átmenetileg vezesse az ügyeket.

6. Megnyugvással veszi tudomásul a biharea-i unitárius mozgalom ügyében személyes helyszíni bevizsgálás alapján tett azon jelentést, hogy a helyzet nem súlyosbodott s felkéri Esperes urat, hogy az események élénk figyelemmel kísérése mellett folytassa tovább is a hivek visszaszerzése tekintetében eddig kifejtett buzgó tevékenységét; egyben elrendeli, hogy a határozat a kerületi közgyűléshez felterjesztessék.

7. Örömmel veszi tudomásul, hogy f. évi jun. hó 17-én Oradea-n presbitéri és férfiszövetségi konferencia s vele kapcsolatban vallásos ünnepély, f. évi aug. hó 18 án pedig a Baia-Episcopia-ban egyházmegyei nőszövetségi közgyűlés keretében nőszövetségi konferencia rendezett. S a férfiszövetségi konferencia megrendezéséért a nagytl. Esperes, az egyházmegyei gondnok, valamint a szereplő

Balajthy Jenő, Bagoly Bertalan, Kovács Sándor lelkész-, dr Soós István tanácsbíró uraknak, az oradea-i Sziárai, episcopia-bihor-i, cetariu de munte-i énekkaroknak és vezetőiknek, a nőszöveltségi konferencia megrendezéért pedig ugyancsak nt. Esperes, dr Szabó Lajos belmisszió előadó uraknak, valamint a szereplő Balajthy Jenőné nt. alelnöknének, Sass Kálmán, D. Kiss Lajos uraknak és a Kálvin Énekkarnak és vezetőjének hálás köszönetet mond.

61. szám. A bihori ref. egyházmegye lelkészértekezlete tárgyalja a Királyhágómelléki ref. Egyházkerület Egyházfegyelmi szabályrendeletét. Lelkészértekezlet a szabályrendeletet elfogadja és

az egyházmegyei közgyűlés jóváhagyása alá terjeszti a következő átvezetésekkel:

A 2. §-ban „minden confirmált egyháztag” helyett ez irandó „minden confirmált, illetve 14 évet betöltött egyháztag.

A 3. § ban „mely által nyilvános botrányozást okoz” így folytatandó: „általában cselekményei mulasztásai hitlenségbe, vallásos érzületbe, a jó erkölcsiségbe ütköznek és egyházi vezetőivel, hatóságával szemben ellenszegül vagy tisztelellen.”

A 3. §. a) pontja így igazítandó: „előljáróikkal vagy felebarátaival szemben tisztelellen, botrányozást okozó” . . .

A 3. §. e) pontában: „hitelveinkkel ellenkező szertartáson aktív részt vesznek” helyett ez irandó: „hitelveinkkel ellenkező szertartáson önként, cselekvőleg, részt vesznek” . . .

12-ik illetve 11-ik §-nak beveendő ez: „Ha a fegyelmezett más községbe teszi át lakását, illetve állandó tartózkodását, akkor a fegyelmi fokozat az ottani lelkészszel közlendő.”

13-ik illetve 12-ik §-nak beveendő:
„Lelkész érdekessége esetén a fegyel-
mezési eljárást más lelkész vezesse le.

Az egyházmegyei közgyűlés a „fe-
gyelmi szabályrendeletet“ a lelkeszi érte-
kezlet által eszközölt módosításokkal el-
fogadja és felterjeszti a kerülethez.

62. szám. A bihori egyházmegye lelkészértekez-
lete a „vallástani kézikönyvek átdolgozásával“ kapcso-
latban a következő javaslattal megy a közgyűlés elé:

1. Mivel a vallástani kézikönyvek megírásánál a
célkilűzés az első és legfontosabb feladat, ami szerin-
tünk: a gyermeket a tanítás eszközeivel a Szentírás,
egyház történelem és hitvallás anyagának felhasználása
által az örök Igéhez, az Ur Jézus Krisztushoz elvezetni,
azért szükséges a vallástanítás anyagának kiválasztásá-
nál és feldolgozásánál e cél *szigoruan* figyelembe
venni.

2. Az első osztályt tanítók kezébe szükséges már
ez évben vallástani vezérkönyvet adni. E vezérkönyv-
ben rövid u'mutatással kell szolgálni a többi osztály
tananyagának tanítására is.

3. Az I. oszt. anyaga a gyermek Istennel való
helyzetének tisztázását és helyes viszonyba állítását, a
II. oszt. anyaga a gyermeknek emberlétsáival, egyházi
és társadalmi közösségekkel való evangéliumi viszonyba
állítását és e viszony elmélyítését kell, hogy szolgálja.
A mesék elhagyandók s a II. oszt. számára új könyv
írandó.

A III. oszt. és IV. oszt. anyagának kiválasztásában
és feldolgozásában több egyszerűbségre és könnyed-
ségre kell törekedni az eddigieknél. A mostaniak át-
dolgozásánál, esetleg újak írásánál ez jobban figye-
lembe veendő.

Az V. oszt.-ban a példázatok és csodalételek mel-
lett több hely szenteltesse az elvontabb tanbeli rész-
nek, de ez is történeli háttérrel rendelkezzen.

A VI. oszt.-os tankönyv átdolgozandó. Az anyag
megválasztásánál a vallástanítás általunk jelzett célja

jobban átvezetendő. Különben az egész anyag egy harmad résszel megrövidítendő. Több könnyedségre és érthetőségre kell törekedni az átdolgozásnál.

A VII. osztós tankönyv átdolgozandó. Anyagában a református keresztyén hit logikai sorrendje jobban szem előtt tartandó. Az igazi egyház harmadik ismeretű jegyéről az egyházfegyelemről is legyen benne szó. — Ha mindenképen kátét is akarunk e vallástani kézikönyvből, úgy a leckék végén a tartalom kérdés és felelet alakjában összefoglalandó. A káté végén legyen egy rövid és könnyen érthető egyháztörténelmi ismertetés.

4. Imádságaink egyszerűbbek, rövidebbek és könnyebben tanulhatók legyenek. Jó lenne a gyakrabban használtakat verses formában újra írni.

5. Mesék, vallásos versek, erkölcsi szabályok és tanuságok a könyvből kihagyandók.

6. Valláskönyveink legyenek olcsóbbak. Evégből — tekintve, ha olcsóbbá kerülne — a II—IV. oszt. anyagát egy könyvbe is ki lehetne adni.

7. Külön tankönyv — az árra tekintettel — állami és felekezeti iskolák részére ne adassék ki, csak a könyv bevezetésében jeleztessék, amit fel kell venni az állami iskolákban. Különben nem megy a vallástanítás rovására a ref. felekezeti iskolákban sem, ha érthetőbb és egyszerűbb nyelvezettel lesz írva valláskönyvünk.

8. Az énektanítás megkönnyítésére kotta nélküli könyv adandó ki a lehető legolcsóbban.

9. A vallástanítási tanterv összeállítását végző bizottságba tanítói karunk által kijelölt tanítók is bevételnek.

Egyházmegyei közgyűlésünk a lelkész-értekezletnek javaslatát a „Vallástani kézikönyvek átdolgozásával” kapcsolatban teljes egészében elfogadja s azt — mellékapcsolva a teljes értekezést — felterjeszti a kerülethez.

63. szám. A bihori egyházmegye lelkészértekezlete foglalkozott a kerület közgyűlése által 76—1935. sz. határozattal a „Lelkészi Önségélyező Egylet” tervezetének megalkotására kiküldött bizottság javaslatával,

A lelkészértekezlet a bizottság javaslatát (megjelent a „Reformátusok Lapja“ X. évf. 21. sz.) nem fogadja el, mert az igen csekély segítséget és óriási megterhelést jelent a lelkészi karra. Az államszegélyből eszközlendő minden újabb levonások ellen tiltakozik.

Ezzel szemben kéri a kerületi nyugdijpénztárból adandó kölcsön felvételének egyszerűbbé és könnyebbé való tételét. Ha mégis a fenti javaslat testet öltene, úgy kéri annak teljes átdolgozását és fakultatív jellegűvé tételét.

64. szám. A bihori egyházmegye lelkészértekezlet felterjeszti javaslatát a református „Sajtó“ tárgyában.

Egyházmegyei lelkészértekezletünk, amint már a múlt ülésen is leszegelte, üdvösnek tartja az önálló református napilap megteremtését. Az előkészítő bizottságnak a beszerzésre vonatkozó tervezetét teljes egészében elfogadja s már is megéri és kijelenti, hogy az egyházmegye minden egyes lelkésze egy egy részvényt jegyez, sőt még arra is ígéretet tesz, hogy egyházközségenként egy egy részvény jegyzését biztosítja. A szervezés munkájában résztvesz s a központi bizottságot ezirányu tevékenységében támogatja.

Sajlóvasárnapokat rendez, melynek keretében igyekezni fog, minél számosabb részvénytjegyzt, illetve előfizetőt szerezni, sőt kíváncsi tartja, hogy évente egységesen a kerület összes gyülekezeteiben egy vasárnap „sajló-vasárnap“ legyen.

E végből megkeresést intéz javaslat formájában a többi egyházmegyékhez.

Kimondja a lelkészértekezlet azt is, ha időközben bárki is megteremtené (személyileg, saját anyagi erejével) e református napilapot, — azt támogatni teljes erejével fogja és erkölcsi köteletségének tartja, — természetesen állandóan szem előtt tartva a lapnak saját szervei által való mielőbbi megvalósítását és életképességének biztosítását.

Egyházmegyei közgyűlésünk a lelkesi értekezlet javaslatát elfogadja s a kiegészítő iratokkal együtt felterjeszti a kerülethez.

65. szám. A bihori ref. egyházmegye lelkesi értekezlete foglalkozott a salontai egyházmegye közgyűlése 14—1935. sz. határozatával, amelyben aziránt keresi meg a közgyűlést, hogy lelkész és tanító világi bíróság előtt ne indithasson pert, lelkész és tanító ellen világi lapban ne közölhessen olyan cikket, mely szolgatárs személye ellen irányul. A kerületi közgyűlés 72—935. sz. határozatában felhívja az egyházmegyei lelkesi értekezleteket, hogy addig is, míg az egyetemes lelkesi értekezlet megalakulnék, foglalkozzanak ezzel a kérdéssel és igyekezzenek olyan lelkesítési közszellemet kialakítani, mely az ilyen cselekedeteket lehetlenné teszi.

A bihori egyházmegye lelkesi értekezlete magáévá teszi a salontai egyházmegye közgyűlésének 14—1935. sz. határozatát.

Egyházmegyei közgyűlésünk a lelkesi értekezletnek a salontai közgyűlés 14/1935. sz. határozatával kapcsolatban hozott határozatát tudomásul veszi.

66. szám. Olvastatott dr Szabó Lajos belmissziói előadó jelentése.

Nagytiszteletű egyházmegyei Közgyűlés!

Alig fél esztendő telt el azóta, hogy legutóbbi belmissziói jelentésemet, valamint az egyes egyházközségekben folyó belmissziói munkákról szóló táblázatszerű kimutatásomat beterjesztettem az egyházmegye közgyűlése elé. A legutóbbi egyházi látogatások alkalmával átadott belmissziói jelentő ivek alapján elkészítettem az újabb táblázatszerű kimutatásomat is, mely azonban alig mutat némi változást az előbbivel szemben.

Van szerencsém mély tisztelettel ez újabb feldolgozásomat a Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlésnek bemutatni.

Azok a külső (hatósági akadályok, helyiség, vezető-hiány), és belső (közönyösség, érdeklődés-hiány) melyek akkor fennállottak, megvannak most is. Az itt-ott fellobbanó őrüzetek azonban mégis reménységgel töltenek el bennünket a jövőre nézve. Különösen két ilyen őrüztől kell megemlékeznem: az oradea-n június 17-én megrendezett presbiteri és a Baia-Episcopia-ban augusztus 18-án tartott nőszövetségi konferenciákról. A biharea-i egyházmegye szinte vezet abban, hogy ezeket a konferenciákat esztendőnk óta mindig megrendezi.

Igaz, hogy nagyon sok egyházközségünk, még mindig távollatlja magát ezektől az áldásos testvéri találkozóktól, mégis a megjelenetek nagy száma arról beszélt, hogy a kálvinista magyar falvakban a tespedést élet kezdi felváltani. Mindkét konferenciának főtárgya „A férfi- és nőszövetségek gyakorlati célkitűzése” volt. Dr Soós István e. m. tanácsbíró és Daróczi Kiss Lajos hírlapíró nagyszerű előadásokban mutattak rá azokra a célokra, melyeket a férfi- és nőszövetségeknek e nehéz időkben megvalósítaniuk kell; legyen a férfiszövetség mindenekelőtt védelmezője az egyháznak és nemzeti kulturájának, másrészt legyen megszervezője a magyar reformátusok egymást segítésének, mert ha az egyháztagok egyenként elesnek az egzisztenciális küzdelmekben, maga az egyház sem maradhat fenn. További célok egy kerületi árvaház létesítése, a szegényügy intenzívebb megoldása, a református sajtó-ügy.

Felejthetetlenek, áldásosak voltak ezek a konferenciák. Hiszem, hogy tapasztalni fogjuk gyümölcseit.

Felmerült többek részéről az az óhaj, hogy ne csak megyeileg, de körzetileg is rendezzünk ilyen napokat, hogy azok a helyek is felébredjenek aluvásukból, ahol ma még minden időkövetelle megmozdulás, cselekvés, egyszóval élet hiányzik. E megrendezett konferenciákkal kapcsolatban javaslom:

Az Egyházmegyei Közgyűlés köszönetét fejezi ki az egyházmegye esperesének és mindazoknak, kik e konferenciák megrendezésében buzgólkodtak, továbbá azoknak a lelkes előadóknak, kik tehet-

ségeiket önzellenül állították e nemes cél szolgálatába. Kivánatosnak tartja, hogy az egyházmegye ezeket a konferenciákat a jövőben is megrendezze, tekintettel a falusi nép munkaidejére.

Megkéri az Esperest, hogy legközelebbi körlevelében hívja fel az egyes körzetek elnöket, hogy nyilatkozzanak meg a tekintetben, hogy körzeti konferenciák tartását kívánják-e körzetükben, s ha igen, akkor melyik egyházközséget tartják e konferenciák tartására a legalkalmasabbnak?

Nagyliszteleti Egyházmegyei Közgyűlés!

A legutóbbi egyházmegyei közgyűlés foglalkozott azon kerületi rendelkezéssel, mely elrendeli az egyházmegyei férfiszövetség megalakítását. A megyei közgyűlés akkor úgy határozott, hogy e rendelet mielőbbi végrehajtása végett, minden lehetőet megtesz. Az Esperes körlevelében hívta fel az egyes egyházközségeket, hogy ez áldásos szervezet, minél előbb alakítsák meg. Azóta több helyről tettek már jelentést a férfiszövetség megalakulásáról. Igaz, hogy még egyes helyeken a hatóságok nem jó szemmel nézik működését, sőt több helyen nem is engedik, (reméljük, hogy Vadai Béla esperesnek és dr Soós István tanácsbírónak a csendőrszárnyparancsnokságnál tett közbenjárásuk ez ügyben is megnyugvást fog hozni), mégis elérkezettnek látom az időt arra, — egyházam és népem érdekében — hogy az egyházmegyei férfiszövetség a legsürgősebben megalakíttassék.

Az egyházmegyei közgyűlés, átérezve az ügy sürgősségét és fontosságát, ki mondja az egyházmegyei férfiszövetség megalakítását. Az egyházmegyei férfiszövetség alakuló közgyűlését konferenciával egybekötve az ősz folyamán megtartja. Ennek előkészítésével az Elnökséget megbizza. Megkéri az Esperest, hogy ez

ujabb egyh.-m.-i megmozdulás jelentőségére legközelebbi körlevelében hívja fel az egyes egyházközségek presbiteriumainak és férfiszövetségeinek figyelmét, hogy ez alakuló gyűlésen, minél nagyobb számmal vegyenek részt. Legyen az egy hatalmas demonstráció a kálvinista férfiunak egyháza és népe jövőjének érdekében tett újabb szolgálatairól.

Nagyliszteletű Egyházmegyei Közgyűlés!

Ezekben voltam bátor jelentésemel megtenni, kérve azoknak szíves tudomásul vételét, illetve azoknak elfogadását.

Egyházmegyei közgyűlésünk a belezstelt belmissziói jelentést tudomásul veszi, mindkét javaslatot teljes egészében elfogadja s dr. Szabó Lajos előadónak belmissziói munkásságáért köszönetét fejezi ki.

67. szám. Tárgyaltatott az egyházmegyei tanügyi bizottság elnökének jelentése az egyházmegyei közgyűléshez az 1935—36. iskolai év beindításáról:

Mélyen tisztelt Egyházmegyei Közgyűlés!

Az 1935. évi tavaszi egyházmegyei közgyűlés határozata és utasítása értelmében az iskolai jelentő iveket szeptember hó elején minden iskolafenntartó gyülekezetnek megküldtem kitöltés végett s azok az uileacul de criş-i egyház kivételével hivatalomhoz október 9-ig vissza is érkeztek, a nt. esperesi hivatalhoz azonban a gyűlés előtt már föl nem terjeszthettem.

A jelentő-ivek adataiból megállapíthatóan a beírások minden gyülekezetünkben a törvény által előirt időben, minden akadály nélkül megtörténtek; a beírások eredménye azonban egyes helyeken a mult évihez viszonyítva, jelentékeny visszaesést mutat, így az oradea-ujvárosi I. o. nál, hova csak 14 tanuló iratkozott. Na-

gyon kevés számmal iratkoztak be Niuved-en: 7-ik osztályba összesen 26-an; Urvind-en a három alsó osztályba 28-an, míg a IV., V., VI., VII. osztályba már 56-an, itt kérdésbe tehető, nem volna-e célszerű a IV. o. 9 tanulóját még a 3 alsó osztályhoz csatolni, miáltal a 2 tanteremben arányosabb lenne a létszám? Poșalaca-n a jelentés szerint a beírt 59 tanulóból az állami tanító 22-őt átvitt az állami iskolába, hogy mi alapon, a jelentésből nem állapítható meg.

I. Az iskolai épület állapota a legtöbb gyülekezeteinkben jó, Șișterea-n az I., II. o. tanterme kicsi és rozoga, javításra, sőt újraépítésre szorul.

II. Az iskola felszerelése a törvényes követelményeknek megfelel; paleu-i iskolában a tanító leírása szerint: nincs megfelelő butorzat és taneszköz; a püspök és főgondnok arcképe hiányzik, a fizetés nem éri el a minimumot, fizetését nem kapja rendesen s arra a kérdésre: mi ennek az oka, a tanító bejegyzése ez: az egyházi vezetőség nem respektálja a főhatóság intézkedését.

Mindezekre lelkész, iskolaszéki elnök azt a megjegyzést teszik, az ő hitelesítő aláírása ezekre nem vonatkozik, mivel ez az egyházi vezetőségének állásfoglalásával merőben ellenkezik, sőt a 13. pontban tett megjegyzés, annak valódisága végett egyházi főhatóság által megállapítandó lesz.

Áldatlan állapot, szomorú állapot, mely ha meg nem javul, előbb-utóbb az iskolának sirját ássa meg.

III. Az iskola belállapotára vonatkozó kérdéseknél az urvind-i iskolaszéki elnök azt a megjegyzést teszi, hogy a gyermekek nem járnak rendesen iskolába, mert a szülők lefoglalják őket.

Szomorú jelenség, hogy egyházmegyénk területén sok iskola nyilvánossági jog nélkül működik, bár több helyről az a jelentés érkezett, hogy a nyilvánossági jog elvétele indokoló kifogások részben, v. egészben póltattak s a jog megszerzése folyamatban van, így pl. Biharea-n, Sântioan-on, Tileagd-on, Uileacul de Criș-i, nincs nyilvánossági joga, ezeken kívül a santăul mic-i, șișterea-i, urvind-i, uileacul de munte-i, paleu-i, saldobagiu de munte-i, niuved-i, moșie chiughiu-i iskoláknak,

ami míg egyfelől a szülők nagy anyagi megterhelte'ését, másrészt a tanulók előhaladásának nagyfoku akadályozását jelenti.

A 14% os községi segélyt nem kapják: Sântioan, Paleu, Cetariu, Episcopia-Bihor, Borş, Parhida, Şiştirea, Biharea iskolái. Tileagd részben kapja; Oradea felebezett, de elintézést még nem nyert.

IV. A tanítás belső biztosítása a kérdésnél megállapítható, hogy tanítóink a románnyelv elsajátítása tekintetében minden tőlük telhetőt megtesznek, akik a tanfolyamon megjelenésre köteleztettek, e kötelezettségnek eleget tettek; Könyvesné Mester Erzsébet (Sântioan) orvosilag igazolt betegség miatt nem jelenhetett meg. Koós Gyula moşie chiughiu-i tanító elmaradását ezuton nem igazolta.

A tanítói fizetés az 1932. évi egyházker. közgyűlés 21. jkvi számában megállapított minimumot nem éri el: Sântioan-on. Paleu-ban, (mely bíróság előtt van), Saldobagiu-n, Parhida n, Şiştirea-n. Santăul mare n.

Nagy hátralék van: Urvind-en Bogáti Mihálynak 13.000, Uileacul de munte n 12.000, Saldobagiu-n 3000, Parhidan 4000, Şiştirea-n Sipos Pálnak 8000, Zagyva Rózának 1500, Santăul mare-n Czeglédy Sándornak 12.000, Sándor Lajosnak Uilacul de criş 10.700 Lei.

Amidőn jelentésem tudomásul vételét tisztelettel kérem, javaslom a következőket.

a) Midőn közgyűlésünk a tanügyi biz. elnökének jelentését az 1935—36. iskolai év beindítására vonatkozólag általánosságban megnyugvással tudomásul veszi, már most hangsúlyozni kívánja, hogy mivel tanulóink létszáma több gyülekezetünkben fogyó tendenciát mutatott, hivatalos köreink e fenyegető veszedelem elhárítása és iskoláinknak az állami iskolákkal versenyképessé tételére minden emberileg lehető megtenni elsőrendű kötelességüknek tartsanak.

b) A poşolaca-i 22 tanuló állami iskolába átvivésének körülményei és okai

közvetlenül a nt. esperesi hivatalnak a legrövidebb időn belül bejelentendők.

c) A şişterea-i presbitérium felhivatik, hogy az I., II. oszt. tanterméről a törvényes követelmények szerint a legrövidebb idő alatt gondoskodják.

d) Sajnálattal látja a paleu-i lelkész és tanító nézeteltérését a jelentés megtételénél, melynek áldatlan következményei nem csupán a perlekedő feleket érintik fájdalmasan, de az egyházi intézményeket, sőt az egész hitéletet is kártékonyan befolyásolják; a szeretet lelkével és erkölcsi erejével elkötelezi őket egymás megbecsülésére s szorongatott helyzetben levő egyházunkért s iskolánkért egyetértő munkálkodásra.

e) Az urvindi esetből kifolyólag, hol a szülők elvonják iskolaköteles gyermekeiket az iskolától, felhivja az iskolai előjáróságot, hogy a gyermekeknek pontos iskolába járását minden módon biztosítani igyekezzenek, vegyék igénybe a férfi- és nőszövetségek segítő munkáját, mely e részben is jó szolgálatot tehet.

f) A nyilvánossági jog nélkül vagy csak ideiglenes nyilvánossági joggal működő iskolák vezetőségét szigorúan figyelmezteti azon kötelességükre, hogy iskoláikat a Mot. követelményeinek megfelelően berendezni és felszerelni igyekezzenek, hogy nyilvánossági joguk elismerésének e részben semmi akadály ne legyen.

g) Midőn megállapítja közgyűlésünk, hogy a 14 százalékos kultursegélyt nem nyert egyházak jó része a felebbezést elmulasztotta, őket e mulasztás haladéktalan pótlására utasítja, a sikertelenség esetén jelentéstételre kötelezi.

h) Midőn a tanítói fizetésnek az egyh. ker. által megállapított minimumig kiegészít

szítését közgyűlésünk elodázhatatlan kötelességének minősíti, egyben fölkéri az egyh.-m.-i. elnökséget és ügyészt, hogy a tanítói fizetésekkel hátralékban levő egyházakkal szemben a törvény teljes szigorával járjanak el.

68. szám. Határozatok a bihori ref. egyh.-m. tanítótestülete választmányának 1935 szept. 26 án tartott gyűlésén kelt felterjesztéseire:

1. A tanító egyesület választmányának kérelmére közgyűlésünk az iskolai év kezdetekor kitöltendő új jelentőiveket készített, melynek megszövegezésével az egyh.-m.-i tanügyi bizottságot, elkészítésével Fodor József pénztárost bízta meg.

2. A tanítótestület választmányának a vallástani kézikönyvek — és általában a tanterv áldozására vonatkozó határozatai lényegileg bent foglalhatnák az egyetemes lelkészértekezletnek e tárgyban hozott felterjesztésében; figyelembeveendőnek tartja azonban közgyűlésünk a III. és IV. oszt. tantervi anyagára tett helytálló megjegyzéseket, s elodázhatatlanul sürgősnek a magyar nyelv tantervének kidolgozását. A tankönyvek ne változtassanak gyakran, a mai anyagi helyzetre tekintettel.

3. Midőn közgyűlésünk helyeslő tudomásul veszi, hogy egyházmegyénk területén a 723—1935. számú esperesi körlevélben elrendelt tanítói köri értekezletek már eddig is gyakoroltattak, készséggel tolmácsolja főhatóságunk előtt a választmány azon kérelmét, hogy: „amíg külön nem kéri tanfelügyelőség az értekezletek programjának bemutatását, addig ne kötelezze erre értekezleteket.” A köri értekezletre a helybeli lelkész meghívandó.

4. Helyeslőleg veszi tudomásul köz-

gyűlésünk, a választmánynak a „Református Jövő“ mellékleteként megindítandó „Gyermek ujság“ támogatására kifejezett készségét

69. szám. A căuaceui ref. egyházközség felterjeszti megerősítés végett 4 példányban a lelkészi díjlevelet.

Az egyh.-m. közgyűlése a căuaceui ref. egyházközség lelkészi díjlevelét megerősíti, miután az az eredeti díjlevél értékét csonkítatlanul fenttartja. A díjlevelet jóváhagyási záradékkal ellátni és az egyh.-ker. közgyűléshez felterjeszteni elrendeli.

70. szám. Vadai Béla esperes beterjeszti a Căuaceui lelkészválasztás ügyiratait, melyek szerint 1935 szept. 8-án Molnár Zoltán Sigethi s. lelkész választatott meg lelképásztornak. Vadai Béla esperes a koncesziót nem adta ki, miután tudomására jutott, hogy a választó gyűlekezet tagjai Molnár Zoltánt nem a szolgálati helyén hallgatták meg. Az ügyiratokat az esperes véleményezés végett kiadta az e. m. ügyésznek, aki tekintettel arra, hogy a választást senki sem felebbezte meg és Molnár Zoltán ellen senki panasszal nem élt, a választást megerősítendőnek véleményezi, azonban helyénvalónak látja, hogy az e. m. elnöksége a fegyelmi eljárást megirítsa, ha kellő bizonyítékok állanak rendelkezésre.

Az egyh. m. közgyűlése 28 szavazattal 8 ellenében Molnár Zoltánnak a Căuaceui lelkészi állásra való megválasztását megerősíti, az esperest felhatalmazza, hogy a megválasztott lelkész részére az esperesi beleegyező nyilatkozatot kiadja és utasítja, hogy a választó egyházközséget, mint a megválasztott lelkészt a bekebelezési díj lefizetésére.

Együttal megbizza az egyh.-m. elnökségét, hogy kellő bizonyítékok esetén Molnár Zoltán lelkész ellen a fegyelmi eljárást megindítsa.

71. SZ. Esperes jelenti, hogy a Săldăbagiu ref. egyh. Mihályi Sára okl. tanítónőt tanítónak megválasztotta és a választást az esperesi hivatal részéről jóvá is hagyta.

Az egyh.-m. közgyűlés Mihályi Sára Săldăbagiu-i tanítónőt rendes tanítónői állásában megerősíti és a megválasztottat felhívja az eskü letételére.

Mihályi Sára Săldăbagiu-i tanítónő a hivatalos esküt a közgyűlés színe előtt letévén, az egyh. közgyűlés elrendeli, hogy részére az eskü bizonyítvány kiadassék. Ugy a megválasztottat, mint az egyh.-községet a bekebelezési díjnak az e. m. közig. pénztárba való befizetésére elkötelezi.

72. szám. A hodoși ref. egyházközség presbiteriuma közgyűlés elé terjeszti Király Benedek hodoși ref. egyháztag kölcsöne ügyében a presbiterium által 1935. szept. 22-én hozott határozatát.

Egyhm. közgyűlésünk a Fehér András által a hodoși ref. egyházközség részére hagyományozott és időközben konverziós rendelkezések alá eső követeléseit tárgyalva hozott azon presbiteri határozatot, — miszerint a felsorolt adatok alapján Király Benedek egyháztag a 9.200 lei tőke tartozásának mintegy 50%-át ajánlja fel azonnali visszatérítését terményekben — maga részéről jóváhagyja, mivel a jelenleg érvényben lévő törvényes rendelkezések szerint az ajánlat az egyházközség szempontjából kedvezőtlennek nem mondható.

73. szám. A niuvedi egyházközség felterjeszti a Mosie-Chiughiu volt baptista imaház megvételére vonatkozó és 1935 szept. 22-én kelt presbiteri határozatát, mely szerint presbiterium az említett ingatlan vételét maga részéről határozatilag kimondotta.

Egyh. megyei közgyűlésünk a niuvedi ref. egyházközség presbiteriumának fennt-hivatolt határozatát, mely a Mosie-Chiughiui baptista imaház megvételére vonatkozik, a maga részéről csakis abban az esetben hagyhatja jóvá, ha

1. csatolják az ingatlan adás-vételére vonatkozó és az erdélyi baptista hitközségek ill. tagozata által aláírt szerződést,

2. ha csatolják a hivatalos telekkönyvi másolatot,

3. csatolják azt a községi bizonyítványt, amely igazolja azt, hogy az ingatlant konverziós kölcsön nem terheli,

4. csatolják az egyházközség közgyűlésének névszerinti szavazással és a szavazók neveinek feltüntetésével hozandó határozatát,

5. végül, ha az egyh. megyei ügyész véleménye mellékeltek.

Egyházmegyei közgyűlésünk egyben felhatalmazza az elnökséget arra, hogy amennyiben a niuvedi ref. egyházközség fenti elengedhetetlen követelményeknek eleget tett, úgy maga részéről az ingatlan vételt hagyja jóvá és erről tegyen jelentést a legközelebbi egyházmegyei közgyűlésnek.

74. szám. A bihori ref. egyházmegye Oradean 1935. évi okt. 11-én tartott közgyűlésén letárgyalta Kuki Zoltán bihareai ref. tanító 3 rendbeli felebbezését, melyet a bihori ref. egyházmegyei bíróság elnökségének 1935 aug. 14-én kelt 641—1935. számú fegyelmeit rendelő végzése, továbbá ugyanezen elnökségnek 1935 szept.

5-én kelt 689—1935. számú felfüggesztését rendelő és végül az egyházmegye esperesének 1935. szept. 27-én kelt 732—1935. számú tárgyalását kitűző végzései ellen intézett az egyházmegye közgyűléséhez.

Az egyházmegye közgyűlése mindhárom felebbezést elutasítja, mert az E.T.I. t. c. 166. § a értelmében az egyházmegye közgyűléséhez az esperes végzései és inkeedései felebbezhetők meg, de nem az egyházmegyei bíróság elnökségének a végzései, ami ellen orvoslást magánál a bíróságnál kell kérni.

Vadai Béla
esperes.

Telegdi József
e. m. gondnok.

Udvarhelyi Béla, Kiss Károly.
tanácsbírák.

Birósági ügyek.

(1935 október 11-én.)

75. szám. Tárgyalás alatt van Bicis György Oşorheiu-i ref. egyháztagnak az oşorheiu ref. egyházközség elleni 6080 lei tőke s járulék iránti peres ügye, mint közigazgatási bírósági ügy, melyben a bíróság a következőleg

I T É L T:

A bihori ref. egyházmegye közigazgatási bírósága Bicis György oşorheiu ref. egyháztagnak az oşorheiu ref. egyházközség ellen 6080 lei tőke s járulék iránti perében az Oradea 1935 okt. 11-én megtartott tárgyaláson meghozta az alábbi ítéletet.

A bihori ref. egyházmegye bírósága, mint közigazgatási bíróság Bicis György alpari lakosnak, mint volt harangozónak az oşorheiu ref. egyház elleni 6080 lei tőke és járulék iránti keresetét elutasítja, nem érinti azonban felperes harangozónak az egyes egyháztagok elleni el nem évült követelésére vonatkozó jogát.

A felmerült költségeket a bíróság a felek között megszünteti.

INDOKOLÁS:

A bíróság a felperes harangozó szóbeli előadásából és a díjlevél tényállásaként azt állapította meg, hogy az oşorheiu ref. egyház elnöksége azt a megállapodást kötötte felperessel, hogy a díjlevélben megállapított díjazást a felperes ha-

rangozó az egyház hiveitől személyesen és közvetlenül szedi és hajtja be.

Megállapítja bíróság, hogy felperes díjazását 8 évi alkalmaztatása alatt mindig és közvetlenül személyesen szedte be és hogy eltávozása után több mint egy évvel indította meg keresetét.

Megállapítja bíróság, hogy az oșorheiui ref. egyház a harangozó fizetését költségvetésébe egyáltalán nem vette fel és semmi szóbeli, vagy írásbeli adat nincs arra nézve, hogy az oșorheiui egyház a harangozó díjazásának teljes egészében való befolyásáért bárminő felelősséget vállalt volna.

Ily körülmények között a bíróság úgy találta, hogy a felek között egy különleges (specialis) alkalmaztatási szerződés jött létre, mely szerint a munkaadó az alkalmazott által létesített munkálatait úgy díjazza, hogy jogot ad át és engedélyez számára, miszerint a részére világosan megállapított gabonaneműt, vagy ellenértékét az egyháztagoktól közvetlenül behajthassa. Ez a különleges megállapodás már természeténél fogva kizárja, hogy az egyházközség felelős legyen a tekintetben, hogy a harangozó minden egyháztagtól feltétlenül megkapja összes díjazását, — de köztudomása lévén, el kellett fogadnia az oșorheiui ref. egyház azon előadását, hogy Oșorheiun az egyháztagok száma igen hullámzó Oradea közelsége folytán és az elköltözések és elhalálozások miatt maga az egyház részére járó adók 10—15 százaléka nem folyik be és a harangozó követelése ezt a hányadot nem haladja meg. Felperes továbbá nem is állított oly körülményt, hogy az alperes egyházközség őt, a felperest díjazásának beszédese kö-

rül akadályozta volna és nem segítette volna elő.

Az a körülmény, hogy a harangozót az E. T. I. tc. 117. §-a szerint a presbiterium elnöksége fogadja fel, nem állapítja meg az egyház felelősségét épen azért, mert a fizetés a fenti különleges módon határozott meg és nem vonatkozik jelen esetre az E. T. III. tc. 7. § a azon rendelkezése, hogy a „rendes költségvetés szükséglet rovata magában fogadja az egyházfi, harangozó stb. díjait,” mert ez a rendelkezés arra az esetre vonatkozik, hogy ha az egyház a harangozót saját pénztárából fizeti és különleges megállapodással nem utalja át igényével az egyes egyháztagokhoz.

76. szám. A bihori ref. egyházmegye bírósága, mint közigazgatási bíróság tárgyalás alá vette Kuki Zoltán bihareai ref. tanítónak a bihareai ref. egyház elleni tanítói fizetése kiutalása iránti ügyét, melyben a felek és az e. m. ügyész meghallgatása után a következő

V É G Z É S T

hozta :

Az egyházmegye bírósága a tárgyalást elnapolja, az ügy bevizsgálására, jelesül a pénztárnapló tételeinek betekintése végett dr Sarkady Sándor tanácsbírótküldi ki, annak felderítése végett, hogy a felek által vitatott fizetési tételek a folyó tartozás törlesztésére lettek-e az egyház által eszközölve. A beérkezendő -jelentés után fog az elnökség az ügy tárgyalására újabb határnapot kitűzni.

77. szám. A bihori ref. egyházmegyei bíróság, mint fegyelmi bíróság Kuki Zoltán bihareai ref. tanítónak hivatali állásától ezen bíróság elnöksége által kimondott

felfüggesztése és az ellene beadott felebbezés tárgyában a következő

V É G Z É S T

hozta:

A bihori ref. egyházmegyei bíróság, mint fegyelmi bíróság az elnökség által az E. T. V. tc. 133. §-ának 4-ik bekezdése értelmében bejelentett amaz intézkedést, mely szerint Kuki Zoltán bihareai ref. tanítót, — figyelemmel az E. T. V. tc. 132. §-a b. pontjában foglaltakra, — hivatalától felfüggesztette: jóváhagyja, illetve ezen felfüggesztést az E. T. V. tc. 133. §-ának 1. bekezdése alapján a maga részéről is kimondja és továbbra is fenntartja s így az ellene beadott felebbezést elutasítja.

78. szám. A bihori ref. egyházmegyei bíróság mint közigazgatási bíróság Hodor István leşi lelkésznek a leşi ref. egyház ellen több évről elmaradt lelkészi fizetésének rendezése, illetve kifizetése iránt beadott panasz beadványát

V É G Z É S I L E G

Hodor István panaszosnak — mint hiányost — pótlás helyett visszaadja (E. T. V. tc. 60. §. b. pontja) azzal, hogy terjessze be azon igazoló okmányokat, pl. díjlevél, presbiteri határozat, az egyházkerületi és egyházmegyei levonásoknál nyugta, melyekre jogi igényét támasztja.

79. szám. A bihori ref. egyházmegyei bíróság, mint fegyelmi bíróság Hodor István leşi ref. lelkésznek a leşi gondnok és presbiterium kötelességmulasztása tárgyában beadott panaszára a következő

V É G Z É S T

hozta:

A panaszbeadvány az egyházmegyei közgyűlés e tárgyban hozott határozata alapján tárgytalanná vált.

80. szám. A bíróság mint közigazgatási bíróság, Mátyássy István paleui tanító panaszának tanítói fizetése hátralékának és az egyházkerület által elrendelt minimumig ki nem egészítése miatt a paleui ref. egyház, mint panaszlott elleni közigazgatási ügyhen beadott kérelme tárgyában a következő

V É G Z É S T

hozta :

Minthogy a tanítók fizetését a presbitérium állapítja meg (VI. t. c. 34, 35 §§) az egyh.m. jóváhagyásával és az egyh. ker. megerősítésével: úgy a javadalom készpénzreváltoztatásának (5. pont.) mint új díjlevél készítésének (9. pont.) a presbitériumból kell kiindulnia s a fölöttes hatóságok jóváhagyása kérendő. Mivel ezen törvényes kellékek Mátyássy István kérelménél hiányoznak, a bíróság az ügy érdemleges tárgyalásában nem bocsátkozhatik, hanem visszaadja a kérelmet az esperesnek azzal, hogy hívja fel a kérelmezőt a törvényes formák betartására.

